

บทพระบิด

เล่ม ๑

คำพิพากษาฎีกา พ.ศ. ๒๔๗๖

ฉบับที่ ๘ ประจำเดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๔๗๗



๕๓/๓/๒๔๗๗

พระยาเทพวิฑูรย์ เจ้าของ, ส. วิจิตรานนท์ บรรณาธิการ

ขุนวาทิตุรารักษ์ ผู้พิมพ์โฆษณา

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ กรุงเทพบรรณาการ

ถนนเจริญกรุง สี่ก๊กพระยาตรี

พระนคร

(ก)

สารบัญย่อ

<u>เรื่อง</u>	<u>ฎีกาที่</u>	<u>หน้า</u>
กฎหมาย, ประมวลอาชญาภาค ๓, ผิดพระราชบัญญัติฝิ่น	๘๒๓	๓๓๐๘
กฎหมายมีดปาก, ทดิน, ชื่อในกรมธรรม์ ซอชาย, จำนอง, ยินยอม	๘๓๕	๓๒๗๗
การพนัน, ขายของแกมส์ตา	๘๓๘	๓๒๘๓
กั ยม, แบบ	๗๘๘	๓๒๔๖
กั ยม, สัญญาใช้เบี่ยงวัด, อายุความ, รั้งสภาพหนี้	๗๘๕	๓๒๓๓
คาประกัน, ผ่อนเวลา	๗๘๕	๓๒๓๓
คาประกัน, ตุกหนรั้งสภาพหนี้, อายุความระคุดหุคุดง	๗๘๕	๓๒๓๓
ค้ำของเก่า, พระราชบัญญัติ, วิเคราะห์หีบ	๘๒๓	๓๓๑๒
ครอบครวั, ผัวเมีย, ตกตงไม่อยู่ด้วยกัน, สัญญา แบ่งทรัพย์	๘๒๐	๓๓๐๓
ครอบครอง, ปรบั กษ, ผู้อาศัยทดิน	๗๖๒	๓๒๖๓
คนจรจัด, อภัยโทษ, ทำผิดชนใหม่	๘๒๖	๓๓๒๑
เครื่องหมายการค้า, เดียนแบบ, วิธีพิจารณา, วัตถุพะยาน	๗๖๓	๓๒๖๘
จำนอง, ทดิน, ยินยอม, กฎหมายมีดปาก	๘๓๕	๓๒๗๗
ซอชาย, ทรัพย์ที่ตองนับชั่งตวง, การชำระราคา	๗๘๘	๓๒๔๖
ซอชาย, ทดิน, ปกครองปรบั กษ	๘๐๘	๓๒๖๕
ฎีกา, กฎหมายหรือเท็จจริง, พะยานเท็จ, ข้อดำคัญหรือไม่	๗๘๓	๓๒๑๒

(๒)

<u>เรื่อง</u>	<u>ฎีกาที่</u>	<u>หน้า</u>
ฎีกา, รอกการลงอาชญา, ดุขพิณิจ, ไม่ใช่ช้อกฏหมาย ทคิน, ช้อในกรมชรรรม ช้อชขาย, เจาหน, กฏหมาย	๗๗๘	๓๒๐๔
บิตปาก	๘๑๕	๓๒๗๗
ทคิน, ให, ลงช้อในโนนด	๗๖๒	๓๑๖๓
ทคิน, อาคัย, ไม่ได้จตตะเมียน	๗๖๒	๓๑๖๓
ทำร้ายร่างกาย, บาดเจ็บ, วินิจนัย	๗๗๘	๓๒๐๔
ทำร้ายร่างกาย, ด้าหัส, วินิจนัย	๗๗๐	๓๑๘๒
หน, แปรงหน, เปดยนควดทหน	๗๘๓	๓๒๒๘
เบิกคความเทจ, ช้นค้ดกับช้นไต้ช้นด่างกัน, วินิจนัย	๘๐๔	๓๒๖๑
แปรงหน, เปดยนควดทหน	๗๘๓	๓๒๒๘
ปล้น, ผู้ต้มรว, เหตุทเป็นอุปการะ	๗๖๖	๓๑๗๕
ผู้ต้มรว, เหตุทเป็นอุปการะ, ปล้น	๗๖๖	๓๑๗๕
ผัวเมีย, ตกดงไม่้อยด้อยกัน, ด้ญญาแบ่งทรวพย, หย่า	๘๒๐	๓๓๐๓
พระยาน, วัตถุประสงค์พระยาน, เครื่องหมายการคว่า	๗๖๓	๓๑๖๘
พระยานเทจ, ช้อด้ำคัญในค้ด	๗๘๓	๓๒๑๒
พินัยกรรม, ทรวพยของผู้อื่น	๘๐๘	๓๒๖๕
มฤคก, พินัยกรรม, ทรวพยของผู้อื่น	๘๐๘	๓๒๖๕
มฤคก, อยาคความ, ผู้ไม่ใช่ญาติ	๘๑๓	๓๒๖๘
มิชชัง, ด้ทช้อทคิน, ครอบครอง, ัจบัจอง	๘๐๒	๓๒๕๕
เหมืองแร่, นำถ่างแร่แระมุดดินทรวาย	๗๘๗	๓๒๓๘
ยานพาหนะ, จุดโคมไฟเวดจาอครถ, ช้อบงค้บกรมทาง	๗๗๑ ๗๗๒	๓๑๘๖

(ก)

<u>เรื่อง</u>	<u>ฎีกาที่</u>	<u>หน้า</u>
ยืมใช้คงรูป, อายุความ, เรียกทรัพย์สิน, อายุความ ระงับคดีหยุดลง	๗๗๕	๑๒๑๖
วิบัติทรัพย์สิน, อายุนับ, ไม่ได้รับอนุญาต รถยนต์, ต้นเปลี่ยนตัวถังและเครื่องหมาย	๗๗๔	๑๓๓๗
ระงับคดี, คำเท็จทำให้เขาเสียหาย, วิวาทโดยเข้าใจผิด	๗๗๖ } ๗๗๗ }	๑๓๕๐
วิบัติพิจารณาแพ่ง, คู่ความตกลงตั้งประเด็น, อุทธรณ์	๗๗๖ } ๗๗๗ }	๑๓๕๐
วิบัติพิจารณาแพ่ง, บังคับตามคำพิพากษา, ยึดทรัพย์สิน, ขอเนรเทศ	๗๗๖	๑๒๗๓
วิบัติพิจารณาอาชญา, ตัดสิน, คืบทรัพย์สิน, การบังคับ	๗๗๑	๑๒๒๓
วิบัติพิจารณาอาชญา, ถังทรัพย์สิน, รับสารภาพ, คืบทรัพย์สิน	๗๗๑	๑๒๒๓
วิบัติพิจารณาอาชญา, วัตถุประสงค์, ศาลตรวจเอง	๗๖๓	๑๓๖๗
วิบัติพิจารณาอาชญา, เหตุลดหย่อนอาชญา, จำเลย ไม่ได้ยกข้อต่อสู้	๗๓๗	๑๒๗๗
ให้ที่ดิน, ลงชื่อในโฉนด	๗๖๒	๑๓๖๓
หุ้นส่วน, เงินหุ้นส่วน, คืบทุน, หุ้นลงแรงงาน	๗๓๗	๑๒๗๗
หุ้นส่วน, ส่วนกำไรและขาดทุน	๗๓๗	๑๒๗๗
หุ้นส่วน, เสียหาย, ผิดด้วยกัน	๗๓๖	๑๒๗๓
เหตุลดหย่อนอาชญา, ยึดโทษ, ฆ่าคนตาย, วินิจฉัย	๗๓๗	๑๒๗๗
อายุความ, ยืม, อายุความระงับคดีหยุดลง, ผู้ค้าประกัน	๗๗๕	๑๒๓๓
อายุความ, มฤตก, ผู้ไม่ใช่ญาติ	๗๓๓	๑๒๖๗

(ข)

<u>เรื่อง</u>	<u>ฎีกาที่</u>	<u>หน้า</u>
อายุความ, ยืมใช้คงรูป, เรียกทรัพย์สิน, อายุความ ระงับคดี	๗๘๕	๑๒๑๖
อาชญากรรม, ไม่ได้รับอนุญาต, ทรัพย์สิน	๘๒๔	๑๓๑๘
อาศัย, ทัด, ไม่ได้จดทะเบียน	๗๖๒	๑๑๖๓
อุทธรณ์, คดีห้ามอุทธรณ์, ฎีกา จำหน่าย	๗๘๗	๑๒๓๘
อุทธรณ์, อุทธรณ์ของห้าม, ชนโคตถนอมตโปง	๗๘๒	๑๒๒๕

อ้างว่าได้ถูกปรับไปแล้ว ได้ความดังนี้ ศาลจังหวัดลำพูนเห็นว่าหลัก
ฐานโจทก์ในข้อหาเรื่องชกตักไม้ โดยไม่ได้รับอนุญาตนั้น ไม่เพียง
พอฟังว่าเป็นความจริง แต่ในข้อหาเรื่องไม้ไม่มีดวงตรา เห็นตก
หน้าทนายปวง นายชาจำเลยจะต้องนำสืบให้สมว่าได้ถูกปรับไปแล้ว
ชอนนายปวง นายชาจำเลยสืบไม่สม จึงพิพากษาให้ปรับนายปวง
๕๐ บาท นายชา ๒๐ บาท ต. ราชบัญญัติที่กล่าวข้างต้น แต่ให้
ลดฐานปรานีตามกฎหมายลักษณะอาชญามาตรา ๕๘ ดังกึ่งหนึ่ง คง
ให้ปรับนายปวงจำเลย ๒๐ บาท นายชาจำเลย ๓๐ บาท ถ้าไม่ใช่ค่า
ปรับให้จัดการตามมาตรา ๑๘ ไม้ของกลางที่จับได้ให้รับ ส่วน
จำเลยอื่นหลักฐานไม่พอให้ปล่อยตัวไป ฯ

นายปวง นายชา จำเลยอุทธรณ์ในปัญหาข้อกฎหมายหลาย
ประการ แต่ศาลอุทธรณ์คงพิพากษายืน ฯ

นายปวง นายชา จำเลยทูลเกล้า ฯ ถวายฎีกาคือมา คดีกระเพาะ
ตัวจำเลยคนอื่นเป็นอภัยคดีในชั้นศาลเดิม ฯ

กรรมการศาลฎีกาได้ตรวจจำนวนและปรึกษาคดีแล้ว เห็นว่า
เมื่อศาลเดิมสอบถามจำเลย ๆ ก็ให้การรับว่าตนมีไม้ไม่มีดวงตราจริง
เช่นนี้ คดียอมตกหน้าทนายจำเลยจะต้องสืบให้สมตามข้อต่อสู้ เมื่อจำเลย
สืบไม่ได้แล้วจำเลยจะต้องรับโทษ ดังที่ศาลล่างได้วินิจฉัยมานั้นถูกต้อง
ส่วนปัญหาข้อกฎหมายในฎีกาของจำเลย กรรมการไม่เห็นมีข้อสำคัญ
อันใดที่จะทำให้คดีของจำเลยแพ้หรือชนะได้ ฎีกาของจำเลยไม่เป็น

๒๒

ตำรวจสอบสวนแก่จำเลยประการใด จึงให้ยกเลย พินิจพิจารณาคดีตาม
ศาลอุทธรณ์ ฯ

วันที่ ๓ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๗๖

พระยาศรีตั้งกร

พระยานตราษตุกิจ

พระ... กรมรัตนศึกษา

ข้อต่อสู้ของจำเลยที่ว่า เรื่องไม่จับได้ ไม่มีดวงตรา จำเลย
ได้ถูกปรับไปแต่ฉนั้น เป็นข้อต่อสู้ในประเภทที่เรียกกันว่าฟ้องซ้ำ
(คู่พิพาทในคดีพิพาทอาชญากรรมที่ ๑๔๗/๒๔๗๖, บ.ร.บ. ๒๐๘ และฎีกาที่
๗๑๒/๒๔๗๖, บ.ร.บ. ๓๐๖๐) ซึ่งเมื่อได้ความจริง โจทก์ฟ้องจำเลย
อีกไม่ได้ แต่ถ้าไม่เป็นความจริง จำเลยก็ต้องรับโทษตามความผิด
เพราะฉะนั้นจึงเป็นหน้าที่ของจำเลยที่จะต้องสืบให้สัมตามข้อต่อสู้ (ดู
คำวินิจฉัยของพระยานความอาชญากรรมของรอตโค (Roscoe's Criminal Evidence)
หน้า ๓๖๘)

เรื่องหน้าหน้าสืบตามข้อต่อสู้ของจำเลย ให้คู่พิพาทพิจารณาดู
คู่พิพาทในฎีกาที่ ๔๒๓/๒๔๗๖ (บ.ร.บ. ๖๖๘) ประกอบด้วย เรื่องนั้น
เป็นเรื่องซึ่งจำเลยต้องทำว่าฆ่าคนตาย จำเลยต่อสู้ว่าทำโดยบังเอิญ
ซึ่งคดีนั้น ๆ ก็น่าจะเหมือนกันเรื่องนี้ แต่ข้อเท็จจริงมีข้อแตกต่างอยู่บ้าง
เพราะในเรื่องฆ่าคนตายต่อสู้ว่าบังเอิญ ข้อต่อสู้ของจำเลยไปในทางว่า
การกระทำของจำเลยไม่เป็นผิด แต่ฉนั้นข้อต่อสู้ว่าฟ้องซ้ำเป็นข้อต่อสู้
พิเศษ ไม่เกี่ยวกับว่าการกระทำของจำเลยเป็นผิดหรือไม่ผิด

คำพิพากษาที่ ๗๖๒ พ.ศ. ๒๔๗๖

พิพากษา

ที่ดิน, ไร่, ลงชื่อในโฉนด, (ประมวลแพ่งมาตรา ๕๒๑, ๕๒๕)

(๑) บุตรนำรังวัดที่ดินของมารดา ลงชื่อตนเป็นเจ้าของในโฉนด โดยมารดาทราบมิได้คัดค้าน เป็นการยินยอมยกกรรมสิทธิ์ให้แก่บุตรนั้น บุตรได้ที่เป็นสิทธิ

ที่ดิน, อาศัย, การจดทะเบียนอาศัย, ปลุกสร้างในที่อาศัย, ครอบครองปรบักษ์

(๒) ผู้อาศัยถึงจะอยู่มานานเท่าใด และลงทุนปลุกสร้างสักเท่าใด จะเอาที่ดินเป็นสิทธิไม่ได้

(๓) การอาศัยที่ดินมีโฉนดโดยไม่จดทะเบียนนั้น เจ้าของที่ดินจะฟ้องขับไล่ผู้อาศัยเมื่อใดก็ได้

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้กรรมการตรวจฎีกา
ข้าพเจ้า อุตสาหกรรมคำพิพากษาศาลอุทธรณ์
นายชั้น พิชัยวัฒน์

โจทก์

คดีระวาง

นายยู ดัชนี

จำเลย

คดีนี้โจทก์ฟ้องขอให้ขับไล่จำเลยออกจากที่ดินของโจทก์ โฉนดที่ ๖๕๓๖ ตำบลท่าราบ อำเภอคลองกระแจะ จังหวัดเพชรบุรี โดยกล่าวอ้างว่าจำเลยอาศัย ฯ

ฎีกาที่
๑๑๖๒

จำเลยผู้คัดค้านว่า นางภาษาสุนทร (บัว พิชัยวัฒน์) มารดา ภรรยาจำเลยยกให้ จำเลยได้ปกครองมา ๒๐ ปีแล้ว มิได้อาศัยโจทก์ กับคดีฟ้องว่า โจทก์ไม่มีสิทธิที่จะฟ้องขับไล่จำเลย เพราะไม่ได้จดทะเบียนตามกฎหมายในประเภทอาศัย ฯ

วันพิจารณาโจทก์จำเลยรับกันว่า โฉนดมีชื่อโจทก์เป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์โฉนดลงวันที่ ๒๔ มิถุนายน ค.ศ. ๑๓๑๓ และจำเลยได้อยู่มาในทรัพย์สินเกิน ๑๐ ปี ศาลจังหวัดเพชรบุรีไม่เชื่อคำพยานโจทก์ว่า จำเลยอาศัย จึงพิพากษาให้ยกฟ้องโจทก์ ฯ

โจทก์อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ฟังว่าโจทก์เป็นเจ้าของที่ดินตามโฉนดและฟังคำพยานโจทก์ว่าจำเลยอาศัย ถึงแม้จำเลยจะอยู่มานาน จะเอาที่เป็นกรรมสิทธิ์ได้ จึงพิพากษากลับคำตัดสินศาลจังหวัดเพชรบุรี ให้ขับไล่จำเลยออกจากที่พิพาทไปภายใน ๓ เดือน นับตั้งแต่วันคดีถึงที่สุด ฯ

จำเลยอุทธรณ์ว่า ถวายฎีกาคัดค้านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ฯ กรรมกรศาลฎีกาได้ฟังคำแถลงการณ์ของคู่ความแล้วจึงประชุมตรวจปรึกษาจำนวนเรื่องนี้ คิดได้ความว่า ที่ดินรายพิพาทนี้อยู่ที่ตำบลท่าราบ จังหวัดเพชรบุรี ในโฉนดมีชื่อโจทก์เป็นเจ้าของก่อนออกโฉนดสำหรับที่ดินรายนี้ เมื่อ ๒๐ ปีมาแล้วจำเลยมาได้นางร่อน้องโจทก์เป็นภรรยา เวदानันนางภาษาสุนทร (บัว พิชัยวัฒน์) มารดาโจทก์ยังมีชีวิตอยู่ แต่เมื่อเจ้าพนักงานจะออกโฉนดโจทก์เป็นผู้นำรังวัด และได้ชื่อโจทก์ในโฉนดเป็นเจ้าของ มารดาโจทก์และนางร่อน้องภรรยาจำเลยและตัวจำเลยก็ทราบ แต่มิได้คัดค้านประการใด

แม้จะถือว่าในเวลานั้นมารดาโจทก์เป็นเจ้าของที่ดินรายนั้น มารดาโจทก์ก็ยินยอมยกให้ โจทก์เป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ ตามนัยแห่งคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๑๕๐/๑๓๓ คดีระวางนายถอยโจทก์ อ้าแดงหันจำเลย คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๕๘/๒๕๖๘ นายปาน นายโต นายผันโจทก์ นางโส่มจำเลย คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๕๖/๒๕๗๐ นายหรั่ง สว่างวงศ์ นางนิมโจทก์ นางนา คุ่มวงศ์ นายศิริ มณีอินทร์ นางเด่น จิตรหน้าจำเลย ส่วนข้ออาศัยโจทก์ก็นำสืบได้ว่าภรรยาจำเลยและจำเลยได้ข้ออาศัยปลูกโรงเรือนลงในที่พิพาทรายนั้น เพื่อทำการค้าขาย ก่อนเมื่อไฟไหม้ตลาดจังหวัดเพชรบุรี และภายหลังเมื่อไฟไหม้แถวคดี ข้อที่ศาลเดิมไม่เชื่อพยานโจทก์ว่าจำเลยได้อาศัย โดยแสดงเหตุว่าพยานผู้รู้เห็นในการอาศัยไม่ได้เกี่ยวข้องของแก่คู่กรณี เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมาตั้ง ๓๐ ปี ยากที่จะฟังเป็นความจริงได้ กรรมการศาลฎีกาได้พิจารณาคำพยานโจทก์ ในข้ออาศัยแล้วเห็นว่า พยานที่ให้การก็เป็นคนที่หมกมุ่นอันควรฟังได้ ข้อที่ศาลเดิมตำหนิคำพยานโจทก์ว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมาตั้ง ๓๐ ปี ยากที่จะฟังคำพยานนั้น กรรมการเห็นว่าเพียงเฉพาะข้ออาศัยไม่เกินความสามารถของพยานที่จะจดจำได้ และตัวโจทก์เองก็ได้ส้าบว่าตัวจำเลยได้มาอยู่โดยทางอาศัยคำพยานโจทก์ ไซ้ว่าโจทก์จะนำสืบแต่ข้ออาศัยอย่างเดียวก็นำมิได้ โจทก์ก็นำสืบได้อีกว่าในที่ดินรายนั้นโจทก์ได้อยู่มาด้วยตั้งแต่เดิม เป็นโฉนดเดียวกันรวมท้องที่พิพาท ยิ่งกว่านั้นโจทก์ได้นำนายผ่อง บรรวย ซึ่งจำเลยตั้งใจอ้างมาเป็นพยานของจำเลย แต่ครั้นนายผ่องจะเบิกความเป็นพยาน จำเลยกลับไม่คิดใจอ้าง นายผ่องพยานคนนั้นจำเลยจะสืบ

ฎีกาที่
๗๖๒

เพื่อแสดงให้เห็นว่า นางภาษาดุชนทรมารดา โจทก์เมื่อป่วยได้ไปคายนายผ่องมาเพื่อให้ทำสัญญายกที่รายพิพาทนี้ให้แก่เด็กหญิงฉนวนบุตรจำเลย ซึ่งจำเลยเถียงอยู่ว่านางภาษาดุชนทรได้ทำสัญญายกให้แก่เด็กหญิงฉนวนบุตรจำเลยแล้วแต่ตรงกันข้าม นายผ่องกตัญญูเบิกความว่ามารดาโจทก์ตั้งใจจะยกให้จริง แต่โจทก์ไม่ยอม ก็เป็นอันไม่ตกลงให้ สัญญาที่ร่างค้างอยู่มิได้ทำ (ที่จำเลยเถียงว่ามีสัญญายกให้จำเลยไม่มีหลักฐานมาแสดง จำหน่ายว่าศูนย์ไปในระวางทนายความกรรมการศาลฎีกาเห็นว่าข้อเถียงของจำเลยในข้อที่ว่ามารดาภรรยายกที่รายพิพาทให้แก่จำเลยนั้นเป็นการเถอะเถอนไม่มีหลัก ถ้านางภาษาดุชนทรมารดาภรรยาจำเลยยกให้แก่จำเลยจริงแล้ว ก็เหตุใดในเดี๋ยวนี้จะต้องกลับมาทำสัญญายกให้แก่เด็กหญิงฉนวนบุตรจำเลยอีก ความไม่กตมกตกันนี้ คำนายผ่องพระยานักเป็นคำพระยานับต้นนับต้นคำพระยาชโจทก์อื่น ๆ ให้เห็นว่าโจทก์เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในที่ดินรายนี้โดยเด็ดขาด เพราะนางภาษาดุชนทรผู้เป็นมารดาอยากจะให้แก่หลานบ้าง ฝ่ายโจทก์ไม่ยอมก็ให้ไม่ได้ จำเลยไม่มีทางใดที่จะชนะคดีโจทก์ได้ ข้อที่จำเลยอยู่มานานถึงจะลงทุนปลูกสร้างสักเท่าใด ๆ เมื่ออยู่โดยทางอาศัยแล้วจะเอาที่เป็นสิทธิ์ของตนไม่ได้ ทนายจำเลยคัดค้านความข้อนี้ข้อหนึ่งว่าโจทก์ไม่มีอำนาจฟ้อง เพราะที่มโนนด โจทก์ไม่ได้ขอให้จดทะเบียนในทางอาศัยตามกฎหมาย กรรมการศาลฎีกาเห็นว่าถ้าการอาศัยไม่ได้จดทะเบียนแล้วเจ้าของที่ดินจะฟ้องขับไล่ผู้อาศัยเมื่อใดก็ได้ ฎีกาที่ ๑๗๓/๒๕๖๕ คดีระวางนางเจิมโจทก์ นายเบ็ญญีนางไคถ จำเลย อาศัยเหตุดังกล่าวมา จึงพิพากษาคดียืนตามคำด

อุทธรณ์ ยกฎีกาจำเลย ให้จำเลยเสียค่าธรรมเนียมแทนโจทก์ ค่า
หมายความชันฐฎีกา ๒๐๐ บาท ฯ

ฎีกาที่
๖๖๒

วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๗๖

พระยาหริศัจฉนทรธิบดี

พระยาวิกรมรัตนสุภา

พระยามณฑาตรา

(๓) การให้ ผู้ให้ไม่จำเป็นต้องได้หยิบยื่นทรัพย์สินให้ โดย
ตรง จะหยิบยื่นหรือโอนให้ โดยปริยาย ดังที่มารดายินยอมให้บุตร
ลงชื่อในโฉนดเป็นเจ้าของที่ดินของมารดาอย่างคนปกติ เข้าลักษณะ
แห่งความสมบูรณ์ของการให้ตามประมวลแพ่งมาตรา ๕๒๓ และ ๕๒๕
แล้ว มีบรรทัดฐานตามฎีกาที่โดยกษณอ้างในคำพิพากษานี้

(๒) และ (๓) ตามกฎหมายเก่าคดี ประมวลแพ่งคดี ไม่
เคยมีบัญญัติให้ผู้อาศัยเอาที่ดินของตนอาศัยนั้นเป็นสิทธิ์ได้ เพราะเหตุ
อาศัยนั้น ผู้อาศัยเข้าครอบครองที่ดินโดยอาศัยอำนาจของผู้ให้อาศัย
ไม่ใช่เข้าครอบครองเพื่อตนเองอย่างเป็นเจ้าของ จะอาศัยนานเท่าใด
หรือจะลงทุนปลูกสร้างลงไปเท่าใด ก็ไม่ทำให้ได้กรรมสิทธิ์ในที่ดิน
ของตนอาศัยนั้น เมื่อการอาศัยสุดสิ้นลง ผู้อาศัยก็ต้องส่งที่ดินนั้นคืนผู้ให้
อาศัย (ดูประมวลแพ่งมาตรา ๑๕๐๘ และคำพิพากษาฎีกาที่ ๕๗๖/๒๔๗๑,
๑๒ ข. ถ. ๔๘๘)

ข้อเท็จจริงคือว่า การอาศัยไม่ได้จัดทะเบียนและจำเลยครอบ
ครองมา ๒๐ ปีแล้วฉนั้น การอาศัยตามพระราชบัญญัติออกโฉนดที่ดิน
ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๔๕๘ มาตรา ๓ และ ๒ บังคับว่า ที่ดินที่มีโฉนด

ฎีกาที่
๗๖๒
(ในค)

แผนกแถว การอาศัยมีกำหนดเวลาเท่าใดๆ ถ้าประสงค์จะให้ฟ้อง
ร้องกันใดแล้ว ต้องไปจดทะเบียนไว้ แม้ผู้อาศัยมีสิทธิตามกฎหมาย
ลักษณะเบ็ดเสร็จบทที่ ๔๒ กล่าวคือ ผู้อาศัยได้ปลูกเรือนเข้าไม่
แก่นตอมรวง มีสิทธิอาศัยได้ตลอดชีวิตตามกฎหมายที่กล่าววนหนัก
ถ้าไม่ได้ไปจดทะเบียนก็หมดสิทธิ (ฎีกาที่ ๓๕๒/๒๔๖๒, ๓ ข.ด. ๓๕๖)

แต่ข้อความในมาตรา ๒ แห่งพระราชบัญญัติที่กล่าวนั้น จะมี
ความหมายเพียงว่า เมื่อไม่ได้จดทะเบียนให้เจ้าของที่ดินมีสิทธิขับได้
ได้เสมอ โดยผู้อาศัยไม่มีสิทธิที่จะโต้แย้งอย่างใดได้โดยเท่านั้น หรือ
จะหมายความว่า การที่ผู้นั้นเข้าไปอยู่ไม่เป็นการอาศัยเลย การ
อยู่ของเขาจึงกลายเป็นการครอบครองโดยปรักษ์ ในทำนองที่จำเลย
ในคดีนี้ ได้เถียงนั้น ควรระวังว่าการครอบครองเป็นปรักษ์หรือไม่
เป็นปัญหาในข้อเท็จจริง เมื่อศาลเชื่อข้อเท็จจริงว่าเป็นการอาศัยดัง
ในคดีนี้ การอยู่ของผู้อาศัยก็เป็นการครอบครองปรักษ์ ไปไม่ได้
ซึ่งศาลฎีกาได้เคยพิพากษามาเป็นบรรทัดฐานหลายเรื่องแล้ว เช่น
คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๗๓/๒๔๖๔ (๕ ข.ด. ๓๐๓) และที่ ๒๐๗/๒๔๗๒
(๓๓ ข.ด. ๒๓๐) เป็นต้น ข้อกฎหมายเช่นนี้เทียบได้อย่างเดียวกับ
เรื่องเช่าที่ดิน แม้การเช่าจะไม่ได้ทำหนังสือสัญญากัน ผู้เช่าก็อ้าง
การครอบครองเป็นปรักษ์ไม่ได้ ดูคำพิพากษาฎีกาที่ ๔๕๗/๒๔๗๖
(บ.ร.บ. ๗๓๓) และฟุคโนคในเรื่องนี้

ตามประมวลแพ่ง การอาศัยต้องจดทะเบียนตามข้อบัญญัติแห่ง
มาตรา ๓๒๘๘ ประกอบด้วยมาตรา ๓๔๐๒ มิฉะนั้นการได้สิทธิอาศัย
ก็ยังไม่บริบูรณ์

คำพิพากษาที่ ๗๒๓ พ.ศ. ๒๔๗๒

ฎีกาที่
๗๒๓

พะยาน, วัตถุประสงค์พะยาน, วิธีพิจารณาอาชญา, เลียนแบบ
เครื่องหมายการค้า, ประมวลอาชญามาตรา ๒๓๗

ในคดีเรื่องเครื่องหมายการค้านั้น เมื่อศาลพิเคราะห์วัตถุประสงค์
พะยานของกลางเห็นได้แจ่มแจ้งแล้วว่า มีการเลียนแบบเครื่องหมาย
การค้ากัน ศาลก็ย่อมวินิจฉัยได้ทีเดียว โดยมีพยาน
ฟังคำพะยานบุคคลต่อไป

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้กรรมการตรวจฎีกา
จำเลย อุทธรณ์คำพิพากษาศาลอุทธรณ์

นายสวัสดิ์ สุกนชเวช ผู้รับมอบฉันทะชวงจาก

บริษัทคัมภีร. แอนด์ อาร์ท. ยากับ จำกัด โจทก์

(บังคับอังกฤษ)

คดีระวาง

นายจ้อ แซ่เต้า เจ้าของยี่ห้อเฮยฮอง จำเลย

โจทก์ฟ้องว่าบริษัทคัมภีร. แอนด์ อาร์ท. ยากับ จำกัด โจทก์ เป็น
บริษัททำและจำหน่ายขนมปังต่าง ๆ และจดทะเบียนที่ประเทศอังกฤษ
โจทก์ได้ส่งขนมปังเข้ามาจำหน่ายในประเทศไทยประมาณ ๒๐ ปีเศษ
เมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๗๔ จำเลยทำขนมปังชนิดครีมมีชื่อ
กอบเตต และบัตเตอร์ครีมจำหน่ายด้วยใช้เครื่องหมายการค้าชายปดอม

ฎีกาที่
๔๖๓

หรือเดินแบบเครื่องหมายการค้าขายของโจทก์ โดยจำเลยมีเจตนา
ทุกจริตทำให้ โจทก์เสียหาย และให้ผู้ซื้อหลงเข้าใจผิดคิดว่าขนมปัง
ของจำเลยเป็นของโจทก์ โจทก์นำความแจ้งต่อเจ้าพนักงานตำรวจ
และจับจำเลยได้พร้อมด้วยของกลางที่คาบถถนนทรงวาด อำเภอสัม-
พันธวงศ์ จังหวัดพระนคร ขอให้ส่งโทษจำเลยตามกฎหมายลักษณะ
อาชญามาตรา ๒๓๗-๒๓๘-๒๓๙ ฯ

จำเลยให้การปฏิเสธข้อหา คอส์ว่าเครื่องหมายหีบห่อขนมปัง
ของกลางเป็นของจำเลยๆ ได้ให้ช่างคิดขึ้นโดยสุจริต หาได้เดินแบบ
อย่างของผู้ใดไม่ และไม่เหมือนของโจทก์ ทั้งไม่เคยปรากฏว่า
ผู้ซื้อผิดหลง ฯ

ศาลคดีต่างประเทศพิจารณาแล้วเห็นว่าจำเลยยังไม่มีความผิด
พิพากษาให้ยกฟ้องโจทก์ ปล่อยจำเลย ฯ

อธิบดีผู้พิพากษาและที่ปรึกษากฎหมายเห็นแย้งว่า จำเลยควรมี
ความผิดตามกฎหมายลักษณะอาชญามาตรา ๒๓๗ ควรลงโทษจำคุก
จำเลย ๙ เดือน กับปรับ ๒,๐๐๐ บาท และริบหีบขนมปังตามที่โจทก์
กล่าวหา ฯ

โจทก์อุทธรณ์ ฯ

ศาลอุทธรณ์เห็นว่าในคดีเรื่องเครื่องหมายการค้าขายเช่นนี้ เป็น
หน้าที่โดยเฉพาะของศาลที่จะตรวจดูเครื่องหมายของโจทก์จำเลย และ
ที่จะตัดสินว่าเครื่องหมายของจำเลยเดินแบบเครื่องหมายของโจทก์
หรืออาจลงให้ผู้ซื้อผิดหลงหรือไม่ และตามวิธีพิจารณาศาลไม่ควรร

อนุญาตให้คู่ความสืบพยาน เพื่อแสดงว่าเครื่องหมายรายพิพาทเขียนแบบเครื่องหมายของโจทก์ และไม่ควรถูกอนุญาตให้พยานออกความเห็น
ว่าเครื่องหมายรายพิพาทอาจทำให้ผู้ซื้อผิดหลงหรือไม่ ตามที่ศาลเดิม
รับฟังคำพยานซึ่งเบิกความว่าตนเป็นผู้ชำนาญและมีความเห็นว่าเครื่องหมาย
หมายของจำเลยต่างกับเครื่องหมายของโจทก์มาก ไม่อาจทำให้
ผู้ซื้อผิดหลงนงไม่ชอบ ออกุทธรณ์ตรวจพิเคราะห์เครื่องหมาย
และหีบขนมปังของโจทก์จำเลย และมีค่านายเหี่ยวเก่าพยานโจทก์ว่า
พยานเคยซื้อขนมปังของโจทก์บ่อย ๆ ครงหนึ่งพยานซื้อขนมปัง
บัตเตอร์ครีมซึ่งเข้าใจว่าเป็นของโจทก์ แต่เมื่อเปิดกระป๋องรับประทาน
รู้สึกว่ามีดี และมาปรากฏว่าเป็นขนมปังของจำเลย อนึ่งคดีได้ความ
ว่าจำเลยขายขนมปังนานแล้ว แต่ก่อนไม่ได้ใช้เครื่องหมายชนิดนี้
แต่เมื่อประสงค์จะขายขนมปังชนิดบัตเตอร์ครีม และครีมช็อกโกแลต
ซึ่งเป็นชนิดที่โจทก์ขายในกรุงเทพฯ จำเลยจึงจ้างคนทำเครื่องหมาย
รายพิพาทนี้ ถ้าหากว่าจำเลยมีเจตนาสุจริตก็ควรใช้สีอื่นที่ไม่คล้าย
กับสีของโจทก์ และควรใช้ตัวจดตายผิดกัน ศาลอุทธรณ์เห็นว่า
เครื่องหมายของจำเลยเขียนแบบเครื่องหมายของโจทก์ และน่าจะทำ
ให้ผู้ซื้อขนมปังของจำเลยหลงเชื่อว่าเป็นขนมปังของโจทก์ และใน
การเขียนแบบนี้จำเลยมีเจตนาสุจริต จึงพิพากษากลับคำตัดสิน
ศาลเดิม ให้ตั้งโทษจำคุกจำเลย ๖ เดือน กับปรับเป็นพินัย ๑,๐๐๐ บาท
ตามกฎหมายลักษณะอาชญา มาตรา ๒๓๗ ถ้าไม่มีเงินใช้ค่าปรับ
ให้จัดการตามมาตรา ๑๘-๑๙ และให้รับหีบขนมปังตามที่กล่าวหา
จริงคืน ฯ

ฎีกาที่
๒๖๓

จำเลยทูลเกล้า ฯ ถวายฎีกา ฯ

กรรมการศาลฎีกาได้ประชุมตรวจปรึกษาดำเนินเรื่องนั้นแล้ว คิด
 ต้องพิจารณาตามหนังสือสัญญาทางพระราชไมตรี ระหว่างกรุงสยาม
 กับอังกฤษ ซึ่งข้อความมีสิทธิทูลเกล้า ฯ ถวายฎีกาคัดค้านได้แต่เฉพาะ
 ข้อกฎหมาย จำเลยอ้างว่าคดีเป็นปัญหาข้อกฎหมายคือ (๑) ที่ศาล
 วินิจฉัยว่ามีการเดินแบบเครื่องหนักราคาขาย ซึ่งเป็นความผิดตาม
 กฎหมายลักษณะอาชญามาตรา ๒๓๗ นั้น เพียงแต่เห็นวัตถุพะยาน
 ของกลางที่วินิจฉัยเอาตามความเห็น โดยมีพยานต้องฟังคำพะยานบุคคล
 ประกอบ ยังเป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมาย (๒) จำเลยต่อสู้ว่า
 ไม่เคยมีใครหลงผิด แต่ศาลอุทธรณ์หาได้วินิจฉัยถึงข้อต่อสู้และ
 พะยานจำเลยไม่ (๓) การรู้เจตนาของจำเลยในเรื่องเดินแบบเครื่อง
 หมายนั้น เมื่อศาลอุทธรณ์เห็นแต่วัตถุพะยานของกลาง ก็ชี้ขาดเอา
 โดยไม่ฟังพะยานบุคคลซึ่งจริงๆ ให้เห็นเจตนาแท้จริงนั้นมิชอบ กรรม-
 การเห็นว่า ในปัญหาข้อ ๑ เมื่อศาลพิเคราะห์วัตถุพะยานของกลางเห็น
 ได้แจ่มแจ้งแล้วว่าการเดินแบบเครื่องหมายการค้าขายกัน ศาลก็
 ย่อมวินิจฉัยได้ทีเดียว โดยมีพยานต้องฟังคำพะยานบุคคลต่อไป เพราะ
 วัตถุพะยานเช่นนั้นแสดงให้เห็นได้ดีกว่าคำพะยานบุคคล ส่วนในปัญหา
 ข้อ ๒ ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยไว้แล้วว่าน่าจะทำให้ผู้ซื้อขนมปังของจำเลย
 หลงเชื่อว่าเป็นขนมปังของโจทก์ และในปัญหาข้อ ๓ เรื่องเจตนา
 ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยวัตถุพะยานและคำพะยานบุคคลประกอบด้วยเหตุ
 ผลแห่งคดี แล้วจึงชี้ขาดว่าจำเลยมีเจตนาทุจริต ข้อคัดค้านตามฎีกา

ของจำเริญฟังไม่ได้ทั้งต้น จึงพิพากษาให้ยกฎาจำเริญเสีย ฯ

วันที่ ๖ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๗๖

พระยาวิกรมรัตนสุภาว

พระยาพรหมทิศศรีพิลาศ

อาร์. ประเทวี นิกิต

อาร์. อี. ชยตถนิต

ฎีกา
๑๒๓

วัตถุประสงค์ความเป็นหลักฐานอย่างหนึ่ง ซึ่งศาลอาจตรวจพิจารณาเพื่อหาความจริง และถ้าวัตถุประสงค์ดังกล่าวข้างต้นจริงให้ปรากฏได้แล้วก็อาจเป็นหลักฐานดีกว่าคำพยานบุคคล เพราะวัตถุประสงค์จะเบิกความเท็จไม่ได้ (แต่อาจถูกทำขึ้นให้เป็นเท็จ ซึ่งต้องระวัง)

บทกฎหมายในเรื่องวัตถุประสงค์พยาน ให้ดูลักษณะพยานบทที่ ๖๖ และลักษณะตระดาการบทที่ ๕ ในกฎหมายราชบุรี กับให้ดูคำวินิจฉัยพิจารณาคำพยานหลักฐานของเจ้าพระยาศรีธรรมมาธิเบศร์ หน้า ๒๔๓

ตามหลักเรื่องวัตถุประสงค์ โดยฉะเพาะในคดีที่มีปัญหาเกี่ยวกับความคล้ายคลึงระหว่าง ชื่อ รูปภาพ หรือเครื่องหมาย ดังเช่นในคดีเรื่องเตียนแบบเครื่องหมายการค้า ชื่อ รูปภาพ หรือเครื่องหมายเอง ก็เป็นหลักฐานอันดีที่สุดที่จะให้ผู้พิพากษาได้พิจารณาตรวจสอบด้วยตนเอง เพราะถ้าจะเอาพยานบุคคลมาเบิกความ พยานเหล่านั้นจะได้แต่บอกความเห็นว่ามีเหมือนหรือไม่เหมือน คล้ายหรือไม่คล้ายเท่านั้น ความเห็นของพยานจะดีไปกว่าความพิจารณาของผู้

ฎีกาที่
๗๖๓
(ในค)

พิพากษา ซึ่งได้คัดด้วยตนเองหาได้ไม่ โดยไม่ใช่เป็นเรื่องของวินิจฉัย
พระยาน หรือพระยานผู้ชำนาญการพิเศษ ถ้าจะเทียบกับแบบอย่างในศาล
อุทธรณ์ที่ได้เคยตัดสินมาในเรื่องเช่นนั้น ก็มีคำพิพากษาของศาลสูงสุด
อุทธรณ์หลายเรื่อง ที่ได้วินิจฉัยว่า คดีที่มีประเด็นดังกล่าวนั้น ไม่ควร
ถามความเห็นของพระยานทีเดียว เช่นให้ดูในข้อเท็จจริงเดิม ๓๓ ข้อ ๖๘๘
และให้คำพิพากษาที่อ้างถึงในโน้ตเดิมและโน้ตโอ (ที่หน้า ๕๐๘) คำ
วินิจฉัยในคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ในคดีนี้ เดินตามแบบอย่าง
คำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ดังกล่าวนี้ทีเดียว

แต่ถ้าคดีเป็นปัญหาว่ามีใครถูกดวงให้หลงหรือไม่ ก็เป็นธรรม-
ดาอยู่เองที่จะต้องนำพระยานบุคคลมาสืบในปัญหาเช่นนั้น เพราะจะ
ปรากฏจากวัตถุพระยานไม่ได้

คำพิพากษาที่ ๗๖๒ พ.ศ. ๒๔๗๒

ฎีกาที่
๗๖๖

ผู้สมัคร, เหตุที่เป็นอุปการะ, ปล้น, ประมวลอาชญา
มาตรา ๖๕, ๓๐๑

การที่จำเลยพูดชวนผู้อื่นให้ไปปล้นเมื่อก่อนการปล้น ๑ วัน
ก็ดี จำเลยรู้แล้วว่าจะมีผู้กระทำการปล้น ในคืนเกิดเหตุจำเลย
ได้พูดแนะนำหรือกำชับคน ๒ คน ว่า ถ้ามีเหตุอะไรขึ้นอย่าไปช่วย
ให้หนึ่งเสียก็ดี จำเลยรู้แล้วว่าการกระทำผิดเกิดขึ้น และ
เพิกเฉยเสียไม่ขัดขวางหรือช่วยเหลือผู้ถูกประทุษร้าย หรือ
ละเลยเสีย เมื่อผู้ถูกประทุษร้ายร้องขอให้ช่วยเหลือก็ดี เหล่านี้
ยังไม่พอที่จะเรียกว่าได้กระทำการช่วยเหลืออันเป็นอุปการะแก่การ
กระทำผิด ตามความหมายแห่งประมวลอาชญามาตรา ๖๕

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้กรรมการตรวจฎีกา
จำเลย อุทธรณ์คำพิพากษาศาลอุทธรณ์

อัยการกำแพงเพชร โจทก์

คดีระวาง

นายเนน หงษ์ยนตร์ นายกตม บันทอง

นายพุด กุลบุตร จำเลย

โจทก์ฟ้องและยื่นคำร้องเพิ่มเติมว่า เมื่อวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน

พ.ศ. ๒๔๗๕ เวลาประมาณ ๓ นาฬิกา จำเลยกับพวกอีกคนหนึ่ง

ต้มคบกันไต้มีดไม่เข้าทำการปล้นทรัพย์ของนางสาวดวง ตระมา ไปตาม

บัญชีท้ายฟ้องรวมราคา ๗๕ บาท ๕๕ สตางค์ นายพุด กุลบุตร ได้

ฎีกาที่
๑๕๖

กระทำการอุทธรณ์ ด้วยการช่วยหาช่องโอกาส เพื่อความสะดวก อันเป็น
อุปการะในการปล้นรายนี้ เหตุเกิดที่ตำบลยางสูง กิ่งแตงค้อ อำเภอ
ซาญ จังหวัดกำแพงเพชร นายเนน หงษ์ยนต์ เคยต้องโทษมาแล้ว
๒ ครั้ง พันโทษไปยังไม่เกินกำหนด ขอให้ตั้งโทษและเพิ่มโทษจำเลย
ตามกฎหมายลักษณะอาชญามาตรา ๓๐๑-๓๒๒-๖๕ และ ๗๓ ๖

จำเลยทั้ง ๓ ให้การปฏิเสธข้ออ้างฐานที่อยู่ ส่วนคดี ๕ คดี
กับเงินพดด้วงและพดอยทับทิม ตามบัญชีท้ายฟ้อง หมายเลข ๕-๑๑-๑๒-
๑๓ นั้น นายเนนจำเลยว่าเป็นของนายเนนซ้อมาจากคนตาบอดโดยไม่รู้ว่า
เป็นของร้าย ในข้อเคยต้องโทษมาก่อนนั้น นายเนนรับว่าเป็น
ความจริง ๖

ศาลจังหวัดกำแพงเพชรพิจารณาแล้ว เชื่อว่านายเนน หงษ์ยนต์
กับพวก ๒ คน มีสำตราอุทธรณ์ยื่นขอทนายของ นางสาวยงไปจริง
ส่วนนายพุด นายกตมพะยานโจทก์ก็แตกต่างกัน ไม่พอที่จะฟังได้ว่า
นายกตมจำเลยเป็นพวกนายเนน หงษ์ยนต์ ทำการปล้นทรัพย์รายนี้
แต่นายพุดจำเลย โจทก์มีพะยานว่า นายพุดเป็นผู้เอาตลับเงินไปบอก
ขายให้นายทอนพร้อมด้วยนายเนน นายกตมนั้น ทางพิจารณาด้านนิษ-
ฐานได้ว่านายพุดจำเลยช่วยจำหน่ายทรัพย์ที่ผู้ร้ายปล้นมา พิพากษาให้
จำคุก นายเนน หงษ์ยนต์ จำเลยตามกฎหมายลักษณะอาชญา
มาตรา ๓๐๑ และ ๗๓ รวม ๑๕ ปี จำคุกนายพุด ๑ ปีตามมาตรา ๓๒๒
และให้นายเนน หงษ์ยนต์ ไซ้ทรัพย์ที่ยังไม่ได้คืนให้แก่นางสาวยงด้วย
ส่วนนายกตมจำเลยให้ปล่อยตัวไป ๖

โจทก์อุทธรณ์คัดค้านว่าพะยานโจทก์ควรฟังตั้งโทษนายกตม นาย

พุด จำเลยฐานสมคบทำการปล้นทรัพย์ได้ และแม้จะฟังไม่ได้สนิท
ในฐานะปล้นทรัพย์ ก็อาจลงโทษฐานสมรู้ในการกระทำความผิดรายนี้ได้ ๖

ศาลอุทธรณ์พิจารณาแล้วเห็นว่า นายพุดจำเลยกระทำการ
อุกเห่นผู้กระทำความผิดฐานปล้นทรัพย์รายนี้ ความผิดต้องด้วยกฎหมาย
ลักษณะอาชญามาตรา ๖๕-๓๐๓ ตอนต้น ส่วนนายกตมจำเลยได้ความ
ว่าช่วยจำหน่ายดบเงินของกลางไว้รู้ว่าเป็นของที่ปล้นได้มา ความ
ผิดต้องด้วยกฎหมายลักษณะอาชญามาตรา ๓๒๒ พิพากษาจำคุกนายพุด
๖ ปี ๘ เดือน นายกตม ๓ ปี ๖

นายกตม นายพุด จำเลยหลุดเกล้า ๖ ถวายฎีกา ๖

กรรมการศาลฎีกาตรวจและประชุมปรึกษาคดีนี้แล้ว บัญหาฟัง
วินิจฉัยในชั้นนี้ว่า นายกตม นายพุดจำเลยจะมีคดีฐานสมรู้ในการ
ปล้นตามกฎหมายลักษณะอาชญามาตรา ๓๐๓-๖๕ หรือฐานรับของโจร
ตามมาตรา ๓๒๒ ๖

คดีนี้เพราะตัวนายพุดนั้น ทางพิจารณาโจทกมนายไม่สืบได้
ความว่า ในวันชน ๓๒ ค่าเดือน ๓๒ พะยานไปช่วยนายโกฮุยหรือฮุย
เจาะเต้าเรือน และมีนายกตม นายพุดจำเลยไปช่วยปลุกเรือนอยู่ด้วย
นายพุดจำเลยได้เรียกพะยานออกไปพูดที่ หน้าบ้านและชวนพะยานให้ไป
ทำการปล้นทรัพย์นางสาวดวง แต่พะยานไม่ไป และในคืนวันเดียวกันนั้น
นายเนนซึ่งเป็นผู้อาศัยบ้านพะยานอยู่ ได้หายไ้ทางไหนไม่มีใครทราบ
จนวันรุ่งขึ้นคือวันชน ๓๓ ค่าเดือนเดียวกันตอนเช้า พะยานไปช่วยนาย
โกฮุยหรือฮุยปลุกเรือน เมื่อกลับจึงเห็นเงินกตมหนัก ๓ บาทกับ

การที่ผู้ใดร้องแฉความการ กระทำ ความผิด เกิดขึ้น แล้ว เพิกเฉย
 เดี่ยวไม่ขัดขวางหรือช่วยเหลือผู้ถูกประทุษร้ายหรือละเลยเฉย เมื่อ
 ผู้ถูกประทุษร้ายร้องขอให้ช่วยเหลือนั้นจะถือว่าผู้นั้น มีความผิดฐาน
 ส่มรู้ ในการนั้นด้วยหาได้ไม่ และกรณีที่แนะนำมิให้ผู้ใดทำการขัดขวาง
 ในการที่ผู้จะกระทำผิดซึ่งตนได้รู้แล้วว่าจะได้ มีชนน กิ่งงเรียกว่า
 ได้ กระทำการช่วยเหลือ อันเป็น ๕ การระ แ่การ กระทำ ผิดตามความ
 มุ่งหมายแห่งกฎหมายลักษณะอาชญามาตรา ๖๕ ไม่ได้ ๑

ด้วยเหตุผลดังกล่าวมา กรรมกรเห็นว่าพระยานโจทก์ไม่พอที่
 จะลงโทษนายพุดฐานส่มรู้กับนายเนนและพวกทำการปล้นรายนี้ได้ ๑

ส่วนนายกตมนั้น โจทก์มีพระยาน ๒ คนคือ นายไ้ นายแค
 เบิกความว่านายพุด นายกตมไปชวนให้ ปล้นทรัพย์ แต่ พระยาน เหล่านั้นให้
 การแตกต่างกันมาก ทั้งในชนตนายไ้ก็ถูกจับหาว่าเป็นผู้รายรายน
 ด้วย เห็นว่าคำพระยานเหล่านั้นไม่มาหนักพอที่จะฟังลงโทษนายกตม
 ฐานส่มรู้กับนายเนนในการปล้นนี้ได้ ๑

ในข้อที่ว่า นายพุด นายกตมจำเลยทั้ง ๒ จะควรมีผิดตามกฎหมาย
 ลักษณะอาชญามาตรา ๓๒๒ หรือไม่นั้น ในตอนนั้นโจทก์มีพระยานนำ
 จับฟังได้ว่า ภายหลังที่เกิดปล้นแล้ว ๒ วันคือวันชน ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒
 จำเลยทั้ง ๓ คนได้นำตลับเงิน ของ เจ้าทรัพย์ ที่ถูกผู้ร้ายปล้นไปขายให้
 นายทอน แต่ความข้อนี้ นายกตมจำเลยว่านายเนนวานให้ ไปเป็นเพื่อน
 เพื่อขายตลับเท่านั้น ส่วนนายพุดปฏิเสธ อย่างไรก็ดีโจทก์มีพระยาน
 ๒ ปากเบิกความยืนยันฟังได้ว่าจำเลยทั้ง ๓ คน ได้นำตลับเงินไปขาย
 ให้นายทอนเป็นราคา ๘ บาท และในที่สุดนายทอนก็ได้รับข้อไว้ ๑

ฎีกาที่
๗๖๖

ด้วยเหตุผลดังกล่าวมาโดยละเอียดแล้วนั้น กรรมการศาลฎีกา เห็นว่า พระยานหัตถ์ฐานใจทกยังไม่พอที่จะพึงได้ว่า นายกตม นายพุด จำเลยได้กระทำการอันเป็นอุปการะแก่การปล้นทรัพย์ร้ายนี้ แต่เชื่อว่า ได้ช่วยจำหน่ายตัดไม้เงินของกลาง โดยรั้อยู่แต่ด้ว่าเป็นของได้ มาจากการ ปล้น ความผิดของจำเลยทั้ง ๒ จึงต้องด้วยกฎหมายลักษณะอาชญา มาตรา ๓๒๒ ที่ศาลอุทธรณ์ตั้ง นายพุดฐานสมรู้ด้วยผู้กระทำความผิด ฐานปล้นทรัพย์ตามกฎหมายลักษณะอาชญามาตรา ๖๕-๓๐๓ ตอนต้นนั้น กรรมการศาลฎีกาไม่เห็นพ้องด้วย ส่วนที่วางบทลงโทษนายกตมฐาน รับของโจรตามมาตรา ๓๒๒ นั้นชอบแล้ว แต่กำหนดโทษ ๓ ปีนั้น แรงเกินไป ฯ

จึงพร้อมกันพิพากษาแก้คำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ให้จำคุก นายกตม นายพุดตามกฎหมายลักษณะอาชญามาตรา ๓๒๒ คนละ ๓ ปี ให้นับแต่วันต้องซึ่งเป็นต้นไป ฯ

วันที่ ๖ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๗๖

ฮาว. ประเตรนิแกต์

พระยาพรหมทัตศรีพิลาศ

พระยาฤทธิราษทรงสวัสดิ์

ตาม คำพิพากษา ณะบบัน ได้วินิจฉัยความ ๓ ตอนว่าไม่เป็นการ อุปการะอันจะเกิดเป็นความผิดฐานสมรู้ในการปล้น คือ

๑. ขวนผู้อื่นให้ไปปล้น - ในข้อนี้โดยเฉพาะในเรื่องนปรากฏ ว่าผู้ถูกขวนไม่ได้ตกลงไปด้วย จึงเป็นการแน่นว่า การกระทำของจำเลย มิได้เป็นการอุปการะแก่ผู้กระทำความผิดแต่อย่างใด แต่ถ้า ก. ได้ชวน ข.

ให้ไปปล้นกับ ค. และ ข. ก็ได้ไปปล้นกับ ค. จริง ดังนั้นอาจเป็นข้อ
ปัญหาหนึ่ง

ฎีกาที่
๗๖๖
(ในค)

๒. รู้แต่ตัวว่าจะมีการปล้นได้แนะนำหรือกำชับอย่าให้ผู้อื่นทำการ
ช่วยเหลือ — ในข้อนี้ถ้าเป็นการห้ามหรือกำชับโดยสุจริต เช่นพ่อ
ห้ามลูกของคนไม่ให้ไปช่วยโดยเกรงจะเป็นอันตราย หรือคนรักชอบ
พอกันห้ามปรามกันโดยความกลัว หรือแม่โดยไม่อยากจะให้เกียรติของ
การห้ามเช่นนั้นก็ไม่เป็นการอุปการะอันจะเป็นความผิด เพราะไม่มีการ
สมรู้ แต่ถ้าเป็นการห้ามหรือกำชับโดยประสงค์มิให้ไปขัดขวางแก่
การปล้น หรือเพื่อให้เป็นการระงับการปล้น และผู้ถูกห้าม
ก็ไม่ได้ไปช่วยจริง ดังนั้น จะเข้าลักษณะเป็นการอุปการะตามประมวล
อาชญามาตรา ๖๕ หรือไม่ น่าสงสัยว่าอาจจะเข้า แต่ข้อที่ว่าได้สมรู้
หรือไม่เป็นข้อเท็จจริง ซึ่งในคดีนี้เหมือนไม่ได้วินิจฉัยไปถึง

๓. คำฎีกายกวินิจฉัยต่อไปว่า การที่ผู้ใดรู้แต่ตัวว่าจะมีการ
กระทำความผิดเกิดขึ้นและเพิกเฉยเสียไม่ขัดขวางหรือช่วยเหลือผู้กระทำความ
ผิด ผู้นั้นไม่มีความผิดฐานสมรู้ — ข้อนี้ก็เป็นกรณี เพราะเพียงที่
หนึ่งเดียว จะว่าเป็นการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดอันเป็นอุปการะ ตาม
ความในมาตรา ๖๕ ไม่ได้โดยนัย (ดูคำพิพากษาฎีกาที่ ๘๘๒/๒๔๗๐;
๑๑ ข.ด. ๘๘๔, ๘๓๒/๒๔๗๓, ๑๒ ข.ด. ๘๔๐, ๑๔๘/๒๔๗๔, ๑๕ ข.ด. ๑๓๖)

อย่างไรก็ดี การที่จำเลยรู้แต่ตัวว่าจะมีผู้กระทำการปล้น และนิ่ง
เฉยไม่บอกกล่าว หรือเมื่อขณะเกิดปล้น อาจจะช่วยเหลือได้แต่ไม่ช่วย
เหล่านั้นอาจเป็นความผิดในกฎหมาย ตามประมวลอาชญามาตรา ๓๓๕
ข้อ ๒๔ และข้อ ๑๘ แต่ในเรื่องนี้ไม่ได้กล่าวหากันในฐานกฎหมาย จึง
ไม่มีการวินิจฉัยไปถึง

ผู้จัดทำ
๓๗๐

๑๑๘๒

คำพิพากษาที่ ๗๗๐ พ.ศ. ๒๔๗๒

ทำร้ายร่างกาย, ส่าหัด, ประมวลอาชญามาตรา ๒๕๖
ข้อ ๘

บาดแผลที่ถูกทำร้ายด้วยสามง่าม และปรากฏต่อศาลในวัน
พิจารณา ซึ่งนับแต่วันถูกทำร้ายเกิน ๒๐ วัน ปรากฏว่า "แผลที่
ข้อมือยังบวมยังเข้าเปลือกใส่น้ำมันหอยแชนไม่ได้ และไม่สามารถ
ใช้แขนขวาทำการงานอย่างหนึ่งอย่างใดได้อย่างปกติ" ดังนั้นเป็น
บาดแผลสาหัส

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้กรรมการตรวจผู้
จำเลย อุทธรณ์คำพิพากษาศาลอุทธรณ์
อัยการสั่งห้บุรี โจทก์
คดีระวาง

นายยัง แซ่เจ็ย จำเลย
คดีนี้ โจทก์ฟ้องหาว่าจำเลยใช้สามง่ามทำร้ายร่างกายนายเจ็ย
แซ่เจ็ย เป็นบาดเจ็บสาหัส จำเลยให้การรับในข้อทำร้ายร่างกาย
แต่ต่อสู้ว่าบาดแผลไม่ถึงสาหัส โจทก์จำเลยต่างมิได้นำพยานบุคคล
มาสู้คดี โจทก์ตั้งใบสันสูตรบาดแผลต่อศาลและเรียกตัวนายเจ็ยมา
ขอให้ศาลตรวจบาดแผล ศาลจึงเป็นบันทึกแสดงผลของการตรวจว่า
โจทก์จำเลยรับกันตามคำพิเคราะห์ของศาลว่า แผลที่ข้อมือยังบวม
ยังเข้าเปลือกใส่น้ำมันหอยแชนไม่ได้ และไม่สามารถใช้แขนขวาทำกา
รงานอย่างหนึ่งอย่างใดได้อย่างปกติ ศาลจึงพิพากษาเห็นว่าลักษณะบาดแผล

ยังไม่เข้าลักษณะล่าช้าตามกฎหมายลักษณะอาชญามาตรา ๒๕๖ ทั้ง
 อาการยังไม่อาจเห็นได้ว่านายเวียงจะเป็นคนพิการไปจนตลอดชีวิตหรือ
 ถึงเสียแขนไม่สามารรถจะรักษาให้หายเป็นปกติได้ อนึ่งโจทก์ไม่ได้
 ตั้งว่านายเวียงต้องรับทุกขเวทนานากถ้าเกินกว่า ๒๐ วัน จึงพิพากษา
 ให้จำคุกจำเลยตามกฎหมายลักษณะอาชญามาตรา ๒๕๔ มีกำหนด
 ๖ เดือน แต่ให้ลดฐานปรานีเสียหนึ่งตามมาตรา ๕๘ คงให้จำคุก
 จำเลยไว้ ๓ เดือน ฯ

โจทก์อุทธรณ์ขอให้ลงโทษจำเลยตามมาตรา ๒๕๖ ค่าอุทธรณ์
 ได้ตรวจใบชั้นต้นครบตามแบบและบันทึกของศาลเดิมแล้ว ปรากฏว่าวันที่
 นายเวียงถูกทำร้ายจนถึงวันที่ศาลตัดสินคดีได้ถึง ๒๒ วัน จึงพิพากษา
 ให้ลงโทษจำเลยตามมาตรา ๒๕๖ ข้อ ๘ วรรคท้าย ตามคำพิพากษา
 ฎีกาคืออย่างที่ ๑๘๒/๒๔๗๓ ให้จำคุกจำเลย ๒ ปี แต่ให้ลดฐาน
 ปรานีเสียหนึ่งตามมาตรา ๕๘ คงให้จำคุกจำเลย ๑ ปี ฯ

จำเลยอุทธรณ์ว่า ๑ ถวายฎีกาว่าบาดเจ็บไม่ถึงล่าช้า จำเลย
 ควรรับโทษตามมาตรา ๒๕๔ ทั้งคำพิพากษาศาลเดิม อ่างคำพิพากษา
 ฎีกาที่ ๖๘๘/๓๓๓ และ ๓๓/๒๔๕๔ ฯ

กรรมการศาลฎีกาได้ตรวจสำนวนและปรึกษาคดีแล้ว เห็นว่า
 ข้อเท็จจริงแห่งคดี ศาลฎีกาจะต้องฟังตามคำวินิจฉัยของศาลอุทธรณ์
 ตามพระราชบัญญัติลักษณะฎีกาอุทธรณ์ พ.ศ. ๒๔๖๓ มาตรา ๖ และ
 มาตรา ๘ เมื่อศาลอุทธรณ์ได้ชี้ขาดว่าบาดเจ็บยังบวมและยัง
 เข้าเฝือกใส่หมอนห้อยแขนไม่ได้ และไม่สามารรถใช้แขนทำงานตาม

ฎีกาที่
๑๗๐

ปกติได้เกินกว่า ๒๐ วันดังนี้ ลักษณะบาดแผลที่เข้าลักษณะสาหัสตามที่
ท่านบัญญัติไว้ในมาตรา ๒๕๖ ข้อ ๘ ในปัญหาเช่นเดียวกันนี้ศาลฎีกา
ได้เคยวินิจฉัยไว้แล้วดังคำพิพากษาที่ศาลอุทธรณ์กล่าวถึงนั้น ส่วนคำ
พิพากษาศาลฎีกา ๒ เรื่องที่จำเลยอ้างเป็นเรื่องที่ศาลฎีกาวินิจฉัยถึงข้อเท็จ
จริงและหน้าที่น่าสืบ รูปคดีจึงไม่ตรงกัน อนึ่งในคดีนี้ปรากฏในใบ
สั่งคดีว่าคดีว่า เมื่อใช้มือกดตำที่แผล “มีง่ากระดูกแตงตั้งกรอบ
เข้าใจว่ากระดูกหักหรือแตก” ผู้ทาคำสั่งคดีพิเคราะห์เห็นบาดแผล
“เป็นรอยถูกตีด้วยของแข็งสาหัสอาจทำให้เสียแขนได้” ซึ่งถ้าพิจารณา
ประกอบเข้ากับคำในบันทึกตรวจบาดแผลของศาลดังกล่าวข้างต้นแล้ว
เห็นได้ว่าศาลอุทธรณ์ตั้งต้นนิษฐานข้อเท็จจริง โดยมีหลักฐานใน
ด้านอื่น ๆ

อาศัยเหตุเหล่านี้ ฎีกาของจำเลยจึงฟังไม่ขึ้น ให้ยกเลิก
คำพิพากษายืนตามศาลอุทธรณ์ ๆ

วันที่ ๗ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๗๖
พระยาศรีสวัสดิ์
พระยานตราสุวัฒน์
พระยาภิรมย์รัตน์สุภาษ

ในเรื่องบาดแผลสาหัส ตามประมวลอาชญามาตรา ๒๕๖ ข้อ ๘
นอกจากคำพิพากษาที่ได้อ้างในฎีกาฉบับนี้ ควรดูคำพิพากษาศาลฎีกา
ที่ ๕๓๗/๒๔๗๖ (บ.ร.บ. ๑๗๕) ซึ่งมีข้อวินิจฉัยในทำนองเดียวกัน
กับให้ตุ้พุดโนตในเรื่อนน

นอกจากข้อที่เป็นประเด็นโต้เถียงกันโดยตรง ยังมีข้อกฎหมายที่
เห็นได้จากคำพิพากษาระบบนอก ๒ ข้อคือ

ฎีกาที่
๓๓๐
(ในค)

๓. ลักษณะবাদแผลที่จะเป็นสำหัดหรือไม่ เป็นปัญหากฎหมาย
(เพราะถ้าเป็นปัญหาเท็จจริง จำเลยก็ฎีกาไม่ได้) ในเรื่องนี้ให้ดู
พุดโนตหัวข้อที่ ๒ ในฎีกาที่ ๕๓๗/๒๔๗๖ (บ.ร.บ. ๑๗๕) ที่อ้างถึงข้างบน

๒. บาดแผลเป็นวัตถุพยาน ซึ่งศาลอาจตรวจพิจารณาห้เอง
และจดบันทึกแต่คงข้อเท็จจริงไว้ โดยไม่ต้องสืบพยานบุคคล เรื่อง
วัตถุพยานให้ดูพุดโนตฎีกาที่ ๗๖๓/๒๔๗๖ (บ.ร.บ. ๑๑๖๘)

ฎีกาที่
๓๓๑
๗๗๒

คำพิพากษาที่ ๗๗๑ พ.ศ. ๒๔๗๒
๗๗๒

ยานพาหนะ, จุดโคมเวลาจอดบนทางหลวง, ข้อบังคับ
กรมทาง, พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. ๒๔๗๓,
กฎกระทรวงพาณิชย์และคมนาคม พ.ศ. ๒๔๗๓

(๑) กฎข้อบังคับกรมทาง พ.ศ. ๒๔๖๖ ข้อ ๔ ที่ว่าในขณะที่
ที่รถยนต์จอดอยู่กับที่บนทางหลวง ต้องจุดโคม ๆ ล ๆ นั้น ยัง
เป็นกฎข้อบังคับที่ใช้ได้อยู่ หาได้ยกเลิกโดยพระราชบัญญัติรถ
ยนต์ พ.ศ. ๒๔๗๓ หรือกฎกระทรวงพาณิชย์และคมนาคม
พ.ศ. ๒๔๗๓ ไม่

(๒) กฎข้อบังคับกรมทาง พ.ศ. ๒๔๖๖ ข้อ ๔ ซึ่งว่าด้วย
การจุดโคมไฟในเวลารถยนต์จอดบนทางหลวงนั้น ไม่ใช่บังคับ
สำหรับสถานที่ซึ่งมีแสงสว่างมาก แลเห็นรถยนต์ได้ถนัด

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้กรรมการตรวจฎีกา
จำเลย อุทธรณ์คำพิพากษาศาลอุทธรณ์
อัยการเชียงใหม่ โจทก์

คดีระวาง
เจ้าราชบุตร ณ เชียงใหม่ จำเลย
โจทก์ฟ้องจำเลยเป็น ๒ ส่วนจน โจทก์ความต้องกันหาว่าวันที่
๑๒ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๒ เวลาต่างคืน จำเลยได้จอดรถยนต์ของ
จำเลยไว้ในทางหลวง โดยไม่ได้จุดโคมไฟต่างกรมต่างวาระกัน ขอ

ให้ตั้งโทษจำเลยตาม พระราชบัญญัติ จักวาง การรถไฟ และทาง หวด
พ.ศ. ๒๔๖๔ มาตรา ๑๖๐-๑๖๓ (๖) และกฎข้อ บังคับกรมทาง
พ.ศ. ๒๔๖๖ ข้อ ๕ ๑

ฎีกาที่
๗๗๑.
๗๗๒

จำเลยให้การรับว่าได้จอดรถยนต์ริมถนนหวดโดยมิได้จุดโคม
ไฟจริง แต่ตรงที่จำเลยจอดรถยนต์นั้น มีแสงไฟฟ้าในถนนและในร้าน
ส่องสว่างมากแลเห็นรถของจำเลยได้ถนัด ไม่เป็นการผิดกฎหมาย
เพราะข้อบังคับ ของกรมทาง พ.ศ. ๒๔๖๔ ข้อ ๕ ที่โจทก์อ้างนั้น
พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. ๒๔๗๓ และกฎกระทรวงพาณิชย์และ
คมนาคม พ.ศ. ๒๔๗๓ ได้ยกเลิกเสียแล้ว ๑

โจทก์และจำเลยทั้ง ๒ ฝ่ายไม่สืบพยานต่อไป ๑

ศาลมณฑลพายัพลงเนื้อเห็นว่าพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ.
๒๔๗๓ และกฎกระทรวงพาณิชย์และคมนาคม พ.ศ. ๒๔๗๓ ได้เลิกตั้ง
ความในข้อ ๕ แห่งข้อบังคับกรมทาง พ.ศ. ๒๔๖๖ นั้นเสียแล้ว จึง
พิพากษาว่าจำเลยไม่มีผิดตามกฎหมายที่โจทก์อ้าง ให้ยกฟ้องโจทก์
ปล่อยจำเลยไป ๑

โจทก์อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ได้ตรวจด้านฉนวนและตัวบทกฎหมาย
แล้ว ได้ความว่ากฎข้อบังคับกรมทาง พ.ศ. ๒๔๖๖ ข้อ ๕ บัญญัติ
ว่า “ ในขณะที่ยอดจอดอยู่กับที่บนทางหวดต้องจุดโคมทั้ง ๒ ดวง
ที่ข้างหน้ารถ กับจุดโคมแดงที่ท้ายรถอีกดวงหนึ่งไว้เสมอ ” ส่วน
พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. ๒๔๗๓ มาตรา ๓ บัญญัติไว้ว่า “ ตั้ง
แต่วันใช้พระราชบัญญัตินี้เป็นต้นไป ให้ยกเลิกบรรดากฎหมาย กฎ
ข้อบังคับอื่น ๆ ในส่วนที่บัญญัติไว้แล้ว ในพระราชบัญญัตินี้หรือซึ่ง

ฎีกาที่
๗๗๑
๑๗๒

แย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัติ^{๕๕}” และกฎกระทรวงพาณิชย์และ
 คมนาคม ข้อ ๘ ซึ่งออกตามอำนาจแห่งพระราชบัญญัติรถยนต์^{๕๖} ให้ความ
 “รถยนต์เดินระหว่างพระอาทิตย์ตกและพระอาทิตย์ขึ้นให้จุดโคมไฟ ฯลฯ”
 แต่ทั้งพระราชบัญญัติรถยนต์และกฎกระทรวง หาได้พูดถึงเรื่องรถ
 จอดอยู่ในถนนว่าต้องจุดโคมไฟหรือไม่แต่ประการใด ได้ความดังนี้
 ศาลอุทธรณ์เห็นว่าจะถือว่าพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. ๒๔๗๓ และ
 กฎกระทรวงพาณิชย์และคมนาคม พ.ศ. ๒๔๗๓ จะบังคับกฎข้อบังคับ
 กรมทาง พ.ศ. ๒๔๖๖ ข้อ ๕ หาได้ไม่ เพราะไม่มีข้อบัญญัติใน
 เรื่องรถยนต์จอดไม่ต้องจุดโคมไฟ จึงพิพากษากลับคำตัดสินศาล
 มณฑล ให้ปรับจำเลยตามพระราชบัญญัติจัดการการรถไฟและ
 ทางหลวง พ.ศ. ๒๔๖๔ มาตรา ๑๖๓ ข้อ ๖ และกฎข้อบังคับกรมทาง
 พ.ศ. ๒๔๖๖ ข้อ ๕ ทั้ง ๒ ด้านจนเป็นเงิน ๓ บาท ถ้าจำเลยไม่เสีย
 ค่าปรับให้จัดการตามมาตรา ๑๘ แห่งกฎหมายลักษณะอาชญาฯ ๑

จำเลยทูลเกล้าฯ ๑ ถวายฎีกาต่อมา ๑

กรรมการศาลฎีกาได้ตรวจประชุมปรึกษาคดี^{๕๗} ข้อเท็จจริง
 และกฎหมายคงได้ความดังที่ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยมา กรรมการเห็น
 พ้องด้วยศาลอุทธรณ์ที่วินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. ๒๔๗๓
 และกฎกระทรวงพาณิชย์และคมนาคม พ.ศ. ๒๔๗๓ ข้อ ๘ ไม่บังคับ
 กฎข้อบังคับกรมทาง พ.ศ. ๒๔๖๖ ข้อ ๕ แต่กฎข้อบังคับกรมทาง
 ข้อ ๕ นั้นได้บังคับกำหนดกาลและเวลาใดที่รถจอดอยู่ในถนนหลวงต้องจุด
 โคมไฟ และในการและเวลาใดจึงไม่ต้องจุด ในปัญหาข้อนี้เคย
 คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๔๓/๒๔๗๖ ระหว่างอัยการชลบุรี โจทก์ นาย
 กิมเต็ง อุณาภุช จำเลย ได้วินิจฉัยไว้เป็นบรรทัดฐานแล้ว ๑

ส่วนคดีนี้ได้ความชัดว่า ณ สถานที่ซึ่งจำเลยได้ จอศรรถยนต์ทั้ง ๒
แห่งเป็นที่ ๆ มีแสงสว่างมากแต่เห็นรถยนต์ของจำเลยได้ถนัด ไม่น่า
จะเกิดอันตรายได้ เห็นว่าจำเลยไม่ควรมีความผิด ฎีกาของจำเลย
ฟังได้ จึงพร้อมกันพิพากษาคำตัดสินศาลอุทธรณ์ ให้ยกฟ้อง
ของโจทก์ และบังคับคดีตามคำเดิม ๑

วันที่ ๗ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๗๖

พระยาพรหมทิศศรีพิลาศ

พระยาฤทธิราชมหามุนี

อว. ประเสริฐศักดิ์

(๑) แม้ในพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. ๒๔๗๓ มาตรา ๓
จะมีบทกีดกฏหมายแก่อย่างกว้าง กล่าวคือมิได้ยกเด็กเพราะ
กฏหมายหรือกฏข้อบังคับซึ่งแย้งกัน แต่ได้ยกเด็ก “บรรดาภรรยา
กฏ และข้อบังคับอื่น ๆ ในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้ว” ในพระราชบัญญัติ
ดังกล่าวนี้ด้วยก็ดี แต่เรื่องจุดโคมไฟในเวลารถจอดบนทางหลวง
มิได้ มีบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. ๒๔๗๓ เลย และ
ในกฎกระทรวงพาณิชย์และคมนาคม พ.ศ. ๒๔๗๓ ก็ได้กล่าวถึงเรื่อง
นี้เหมือนกัน จึงไม่น่าจะเห็นว่ากฏหมายและกฎกระทรวง ๒ ฉบับนั้น
ได้ยกเด็กกฏข้อบังคับกรมทาง พ.ศ. ๒๔๖๖

(๒) เรื่องการจุดโคมไฟเวลาจอดรถยนต์บนทางหลวง ตาม
กฏข้อบังคับกรมทาง พ.ศ. ๒๔๖๖ ข้อ ๔ ศาลฎีกาได้ตัดสินอย่างเดียวกับ
ฎีกาที่ ๗๔๓/๒๔๗๖ (บ.ร.บ. ๓๓๓๕) ที่ได้อ้างถึงในคำพิพากษา
ให้คำพิพากษาและฟุคในฎีกาที่กล่าวมานี้

ฎีกาที่
๓๓๖
๓๓๗

คำพิพากษาที่ ๗๗๖ พ.ศ. ๒๔๗๒
๗๗๗

วิธีพิจารณาแพ่ง, คู่ความตกลงตั้งประเด็น, อนุญาต
ตุลาการ, อุทธรณ์

(๑) การที่คู่ความขอให้ศาลชี้ขาดตามข้อประเด็นที่คู่ความ
ตกลงกันมานั้น หากใช่เป็นการตั้งให้ศาลเป็นอนุญาตตุลาการไม่
และเมื่อศาลได้ตัดสินแล้ว คู่ความมีสิทธิที่จะอุทธรณ์และฎีกา
ได้ตามกระบวนการวิธีพิจารณา

ละเมิด, คำเท็จทำให้เขาเสียหาย, กล่าวเท็จโดยเข้าใจผิด, ประมวลแพ่งมาตรา ๔๒๐

(๒) การที่ผู้หนึ่งกล่าวคำเท็จโดยเข้าใจผิด ทำให้ผู้ฟังหลง
เชื่อไปเข้าทำสัญญากับผู้อื่น และเกิดเสียหายขึ้นนั้น ผู้เสียหาย
จะฟ้องผู้กล่าวเท็จให้ใช้ค่าสินไหมทดแทนไม่ได้

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้กรรมการตรวจฎีกา
จำเลย อุทธรณ์คำพิพากษาคัดอุทธรณ์

นายดับเบิดยู. เพอร์ช็อบ เจ้าของห้าง

วินเซอร์แอนด์โก (บังคับเยอรมัน)

โจทก์

คดีระวาง

หม่องนันทิ (บังคับอังกฤษ) ที่ ๓

นายแอด. ยี. วิกันตี (บังคับฮิตาเลี่ยน) ที่ ๒ จำเลย

นายแอต. ยี. วิกนัค (บังคัมบิตาเดียน)

โจทก์

คดีระวาง

ฎีกาที่
๗๗๖
๗๗๗

นายคัมเบตยู. เพอร์ชอบ เจ้าของห้าง

วินเซอร์แอนด์ โก

จำเลย

คดีโจทก์ฟ้องว่าเมื่อวันที่ ๓๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๗๓ หม่อม
 นนทิจำเลยที่ ๑ ฝ่ายนัด ๓๖ เม็ดให้ โจทก์ส่งไปขายต่างประเทศ และ
 ให้นำเงินโจทก์ไป ๒๘๐๐ บาท ให้คอกเบยร้อยละ ๓๐ ต่อปี และต้อง
 เขาประกันภัยระวางทางส่ง ๖,๐๐๐ บาท เมื่อพ.ศ. ๒๔๗๒ จำเลยที่ ๑
 ได้ส่งคอกเบย ๓ บัญชีเงิน ๒๘๐ บาท ต่อมาเมื่อวันที่ ๒ พฤษภาคม
 พ.ศ. ๒๔๗๔ โจทก์ได้รับหนังสือนายแอต. ยี. วิกนัค จำเลยที่ ๒
 ก่อว่าจำเลยที่ ๑ โอนขายนัด ๓๖ เม็ดและสิทธิเรียกร้องให้จำเลย
 ที่ ๒ ตามใบเสร็จของโจทก์ที่ห้ามอบให้แก่จำเลยที่ ๑ และสอดคล้องหมาย
 จำเลยที่ ๑ ซึ่งรับรองการโอนขายนัดและสิทธิเรียกร้องให้จำเลยที่ ๒ มา
 ให้ทราบด้วย ทั้งถามว่านัดเวลานอยู่ที่ไหน โจทก์ตอบไปว่านัด
 อยู่เมืองแฮมเบอร์กเยอรมันน์ จำเลยที่ ๒ จึงเขียนเรียกค่าเสียหาย
 จากโจทก์เป็นเงิน ๒๗๓๕ บาทฐานผิดสัญญา โจทก์ตอบปฏิเสธ
 ความรับผิดชอบ แต่โจทก์เขียนถามจำเลยที่ ๑ เรื่องขายนัดให้จำเลย
 ที่ ๒ และบอกให้จำเลยที่ ๑ ทราบด้วยว่าขายนัดไม่ได้ตามราคาที่กำหนด
 ไว้ จะเรียกกลับตั้งคืนให้จำเลย และให้จำเลยที่ ๑ ให้นำเงินที่ไป
 จำเลยที่ ๑ ตอบรับรองว่าได้ขายนัดให้จำเลยที่ ๒ ครั้นเมื่อเดือน
 กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๗๔ นัดกลับมาถึงกรุงเทพฯ โจทก์ได้แจ้งให้
 จำเลยที่ ๒ มารับนัดและชำระเงินให้ โจทก์ แต่จำเลยที่ ๒ ไม่รับ

ฎีกาที่
๗๗๖
๗๗๗

หรือใช้ตนเงินและดอกเบีย โจทก์จึงขอให้ศาลบังคับให้จำเลยใช้
ตนเงินและดอกเบียรวม ๓๓๖๓ บาท ๕๐ สตางค์แก่โจทก์ ฯ

จำเลยที่ ๑ ให้การว่า ได้มอบหนี้ให้โจทก์ขายราคา ๖,๐๐๐ บาท
และยอมให้ค่านายหน้าร้อยละ ๕ จำเลยได้รับเงินด่องหน้าและชำระดอก
เบียให้โจทก์ ๓ ปีตามโจทก์ฟ้อง แต่ต่อสู้ว่าเมื่อ วันที่ ๓ พฤษภาคม
พ.ศ. ๒๔๗๕ จำเลยได้ขายหนี้ให้จำเลยที่ ๒ ตามคำรับรองของโจทก์ว่า
หนี้อยู่ที่กรุงเทพฯ ฯ จำเลยทั้ง ๒ ไปขอรับหนี้ และจะใช้เงินที่ค้าง
ให้โจทก์ ฯ ไม่ยินยอมให้เป็นอันโจทก์ผิดสัญญา จำเลยที่ ๑ ไม่ต้อง
รับผิดชอบโจทก์ ฯ

จำเลยที่ ๒ ให้การว่า เมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๕
จำเลยที่ ๑ วนให้จำเลยไปถามเรื่องหนี้ที่จำเลยที่ ๑ ฝากโจทก์ขายว่า
อยู่ที่ไหน โจทก์ตอบว่าอยู่กรุงเทพฯ ฯ จะคืนให้เมื่อนำเงินที่เป็นหนี้ไป
ใช้ให้โจทก์ จำเลยที่ ๒ หลงเชื่อถ้อยคำที่โจทก์กล่าว และทงเวลานั้น
มีผู้มาถามชนิด จำเลยจึงชอนิตรายนไว้จากจำเลยที่ ๑ ครั้นเมื่อ
วันที่ ๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๕ จำเลยทั้ง ๒ ไปขอรับหนี้ และจะ
ใช้เงินให้โจทก์ และบอกให้โจทก์ทราบ ด้วยว่าจำเลยที่ ๒ ได้ชอน
นิตรายนจากจำเลยที่ ๑ แล้ว แต่โจทก์ไม่ยอมคืนหนี้ให้ เป็นอัน
โจทก์ผิดสัญญาหมัดสิทธิ์จะเรียกดอกเบี้ย ตั้งแต่วันที่ ๓ พฤษภาคม
พ.ศ. ๒๔๗๕ และทำให้จำเลยที่ ๒ เสียหายขายหนี้ให้แก่ผู้ซื้อราคา
๖๐๐๐ บาทไม่ได้ เมื่อคิดหักกับเงิน ๓๒๖๕ บาท ที่จำเลยที่ ๑ จะต้องใช้
ให้โจทก์แล้ว จำเลยที่ ๒ คงเสียหายเป็นเงิน ๒๗๓๕ บาท จำเลยที่ ๒
จึงปฏิเสธความรับผิดชอบเป็นลูกหนี้ตามโจทก์ฟ้อง และฟ้องแย้งเรียก
ค่าเสียหายเป็นเงิน ๒๗๓๕ บาท ซึ่งจำเลยที่ ๒ ควรได้จากโจทก์ ฯ

โจทก์แก้ฟ้องแย้งปฏิเสธว่ามีได้รับรองต่อจำเลยที่ ๒ ดังฟ้องแย้ง โจทก์ได้ตอบจำเลยที่ ๒ ไปโดยเข้าใจผิดว่านิลอยู่ที่กรุงเทพฯ ฯ เมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๔ แต่ความจริงโจทก์ไม่มีหน้าที่ต่อจำเลยที่ ๒ เพราะจำเลยที่ ๒ เป็นคนนอกสัญญา โจทก์จึงปฏิเสธความรับผิดชอบต่อจำเลยที่ ๒ ฯ

ก่อนพิจารณาค่าที่ได้จัดรายงานไว้ว่า เมื่อคู่ความพร้อมกัน โจทก์แถลงขอขายนิลที่อยู่ในความคุ้มครองของโจทก์ ถ้าจำเลยยอม โจทก์จะขายและถ้าได้เงินขาดเท่าใดจะเรียกจากจำเลย ฯ แถลงว่าไม่เกี่ยวของกับนิลนั้น โจทก์จะทำอย่างไรก็ได้ ฯ

โจทก์จึงขายนิลได้เงิน ๗๗๖ บาท หักค่าใช้จ่ายแล้วเหลือเงิน ๖๘๔ บาท ๓๐ สตางค์ และหักกับจำนวนเงินที่โจทก์ฟ้องเรียกเดิมแล้ว โจทก์ขอแก้ฟ้องคงเรียกคืนเงิน ๒๓๓๕ บาท ๗๐ สตางค์ และดอกเบี้ยร้อยละ ๓๐ ต่อปี แต่วันที่ ๒๘ กันยายน พ.ศ. ๒๔๗๔ จนกว่าจะใช้เสร็จ ฯ

จำเลยที่ ๑ ให้การปฏิเสธข้อแก้ฟ้องโจทก์ว่านิล ๑๖ เม็ดที่โจทก์ขายทอดตลาด ไม่ใช่สินของจำเลยที่ ๑ ส่วนนิลที่แท้จริงได้หายไป โดยการฉ้อหรือโดยประมาทของโจทก์ ฯ ต้องรับผิดชอบต่อจำเลย ฯ

จำเลยที่ ๒ ให้การแก้ค่าแก้ฟ้องของโจทก์เช่นเดียวกับจำเลยที่ ๑ และคงขอให้ โจทก์ ใช้ค่าเสียหายตามฟ้องแย้ง ฯ

โจทก์ ให้การแก้ค่าแก้ฟ้องแย้งของจำเลยที่ ๒ ว่านิลรายพิพาทไม่สูญหายหรือถูกต้มเปื่อย และนิลรายที่ขายเป็นสินของจำเลยที่ ๑ โดยแท้จริง ฯ

ฎีกาที่
๓๒๖
๓๗๗

โจทก์จำเลยได้ตกลงกันกระประเด็นข้อดีบ ๓ ข้อดังนี้

(๑) นิต ๑๖ เม็ดที่ชาย เป็นนิตที่จำเลยที่ ๑ มอบโจทก์หรือมิใช่ ฯ

(๒) ถ้าใช่ จำเลยจะเห็นชอบให้ศาลตัดสินให้ โจทก์ชนะ เว้นแต่ศาลจะพิจารณาได้ความว่าโจทก์ผิดสัญญา ฯ

(๓) ถ้าพิจารณาได้ความว่า นิตที่ชายไม่ใช่ นิตของจำเลยที่ ๑ ผากชายและโจทก์ผิดสัญญา โจทก์เห็นชอบด้วยที่ศาลจะพิพากษาให้ยกฟ้องโจทก์ ฯ

ส่วนในเรื่องหน้าที่นำสืบว่าใครจะสืบก่อน โจทก์จำเลยต่างเถียงกัน แต่ศาลตั้งให้ โจทก์เป็นผู้นำสืบก่อน ฯ

ศาลคดีต่างประเทศพิจารณาแล้ว พังว่า นิต ๑๖ เม็ดที่โจทก์ชายทอดตลาด ไม่ใช่ นิตที่จำเลยที่ ๑ มอบให้ โจทก์ชายและไม่พิจารณาประเด็นข้ออื่น พิพากษาให้ยกฟ้องโจทก์ ให้ โจทก์ ใช้ค่าเสียหายให้แก่จำเลยที่ ๒ ตามที่ศาลเห็นสมควรเป็นเงิน ๓๐๐๐ บาท กับค่าธรรมเนียมและค่าทนายแทนโจทก์ ฯ

โจทก์อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ตรวจสำนวนแล้วได้ความตามข้อโจทก์ฟ้องจำเลยให้การ และคำพยานทั้ง ๒ ฝ่าย รวมใจความว่า จำเลยที่ ๑ มอบนิต ๑๖ เม็ดให้ โจทก์ตั้งไปขายประเทศเยอรมันนี้ โจทก์ยอมให้จำเลยเป็นหนี้ซื้อเชอร์ยอนดร์ไป ๓ คันราคา ๒๘๐๐ บาท จำเลยที่ ๑ จึงทำสัญญาเป็นหนี้เงินจำนวนนั้นต่อโจทก์ ยอมให้ดอกเบี้ยร้อยละ ๓๐ ต่อปี ถ้านิตชายไม่ได้จำเลยที่ ๑ จะใช้เงินและใช้ค่าใช้จ่ายให้ โจทก์ ถ้าไม่ใช่ยอมให้ขายนิตห้าให้หนี้ โจทก์ได้ ให้ใบรับนิต

ได้แก่จำเลยที่ ๑ ว่าได้รับนิรโทษ ๑๖ เม็ดหนัก ประมาณ ๗๐ ๐/๑๐๐ กาทวิค
จำเลยต้องรับผิดชอบภัยทางทะเล และห้างโจทก์เอาประกันไว้ราคา
๒๐๐๐ บาท ฯ

ฎีกาที่
๓๓๖
๓๓๓

โจทก์ตั้งนิรโทษไปชายที่ประเทศเยอรมันนี้ แต่ไม่มีใครซื้อ ได้รับ
บอกจากสำเนาของห้างโจทก์ว่าเป็นนิรโทษชนิดไม่ดี แต่ยังไม่ได้รับนิร
โทษ จำเลยที่ ๑ ได้ส่งดอกเบี้ยเงินรายทเป็นหนี้ ๑ บัดแล้วไม่ตั้งออก
ครนวนวันที่ ๒๘ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๕ จำเลยที่ ๒ มาตามโจทก์ถึง
เรื่องนิรโทษ โจทก์ตอบไปโดยเข้าใจผิดว่านิรโทษอยู่กรุงเทพ ฯ แล้ว
ต่อมาจำเลยที่ ๒ มาขอคืนนิรโทษ โจทก์ตอบไปว่านิรโทษไม่เกี่ยวกับจำเลยที่ ๒
ครนวนวันที่ ๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๕ จำเลยที่ ๒ เขียนบอกโจทก์ว่า
ได้รับโอนนิรโทษและสิทธิเรียกร้องจากจำเลยที่ ๑ ตามใบเสร็จของโจทก์
ที่ห้ามมอบให้แก่จำเลยที่ ๑ แล้ว และสอดหนังสือรับรองของจำเลยที่ ๑
ว่าได้ โอนขายนิรโทษและสิทธิเรียกร้องให้จำเลยที่ ๒ ไปให้โจทก์ทราบด้วย
กับขอทราบแน่นอนว่านิรโทษเวลาน้อยที่ไหน วันที่ ๕ เดือนเดียวกันโจทก์
ตอบไปว่านิรโทษอยู่เมืองแฮมเบอร์ก์ จำเลยที่ ๒ จึงมีหนังสือถึงโจทก์
ว่า โจทก์บอกว่านิรโทษอยู่กรุงเทพ ฯ ทำให้จำเลยที่ ๒ เข้าใจผิด
หลงเชื่อซื้อนิรโทษได้จากจำเลยที่ ๑ โดยมีหวังว่าจะขายกับผู้อื่นต่อไปอีก
ทอดหนึ่ง เมื่อไม่ได้ นิรโทษทำให้จำเลยที่ ๒ เสียหายเป็นเงิน ๒๗๓๕ บาท
โจทก์ต้องรับผิดชอบ ฯ

โจทก์เรียกนิรโทษกลับกรุงเทพ ฯ เพื่อตั้งคืนจำเลย เมื่อได้รับนิร
โทษนำตั้งคืนจำเลย ๆ ทั้ง ๒ ไม่ยอมรับ โจทก์จึงขอขายทอดตลาดนิร
โทษไม่คัดค้าน โจทก์ขายนิรโทษได้เงินแล้วหักเงินที่ขายได้มอบจำนวน

ผู้ลาที่
๒๒๖
๑๖๗

เงินท้าวเจต ๑ เป็นหนี้และเรียกเงินตามทงคาง อยู่กับจำเจต ๑ ๆ
กตบักกล่าวว่ามีหนี้ชยทอติดตาดไม่ใช่นิตของจำเจต ๑ ทมอบให้ โจทก์
ชย แต่โจทก์ยืนยันว่า หนี้ชยเป็นหนี้ของจำเจต ๑ อันแท้จริง
คิงน ๑

ใน ประเด็นที่จำเจต ๒ ว่าได้รับ ความเสียหายโดยทำสัญญา ลง
วันที่ ๒๘ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๔ ซอนิตได้จากจำเจต ๑ ราคา ๔๒๖๕ บาท
เพื่อชยให้นายฮั้วราคา ๖๐๐๐ บาท เพราะหลงเชื่อคำโจทก์บอกว่า
นิตอยู่กรุงเทพ ฯ นัน ในข้อนมคำจำเจต ๒ เอง นายฮั้วและพระยาน
อนบงคนเบิกความว่าจำเจต ๒ ได้รับชยจากนายฮั้วว่าจำเจต ๑ มี
นิต ๑๖ เม็ด จะชยเพราะต้องการเงิน ถ้าจำเจต ๒ ซื่อได้ นาย
ฮั้วจะชยเอาราคา ๖๐๐๐ บาท ส่วนนายฮั้วเบิกความว่าได้เคยเห็น
นิตรายนเมือ พ.ศ. ๒๔๗๑ และเมือ พ.ศ. ๒๔๗๔ มีราคา ๖๐๐๐ บาท
โดยมีพ่อค้าเการังกาจะชยราคา ๖๐๐๐ บาทเศษ นายฮั้วจะชยจาก
จำเจต ๒ ราคา ๖๐๐๐ บาท ถัดนำไปชยต่อไปจะได้ถ้าไร แต่
ความจริงตามคำพะยานทง ๒ ฝ่ายว่าราคานิตรายน ในพ.ศ. ๒๔๗๑
อย่างดังไม่เกิน ๖๐๐๐ บาท ต่อแต่นั้นมาราคานิตตกต่ำมาก คำอุทธรณ์
จึงไม่เชื่อคำพะยานที่กล่าวแล้ว โดยเหตุว่าตามธรรมเนียมไม่มีใครจะ
กตบักซอนิต เมือได้ยินคำบอกเล่าว่านิต ๑ ก่อนได้ตรวจคินนันด้วยคน
เอง และเพียงแต่จำเจต ๒ ได้รับคำบอกเล่าของโจทก์ว่านิตอยู่กรุง
เทพ ฯ เมือวันที่ ๒๘ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๔ เท่านั้น ไม่น่าเชื่อว่าจำเจ
ต ๒ จะกล้าทำสัญญาซอนิตจากจำเจต ๑ โดยสุจริต เพราะจำเจ
ต ๒ ไม่ได้เห็นนิต และในสัญญาที่จำเจต ๒ ซอนิตจากจำเจต ๑

ปรากฏว่าชำระราคาเพียง ๕๐๐ บาท ค้างอีก ๕๐๐ บาท จะใช้ใน ๓ เดือน ส่วนเงินนอกนั้นจะหักใช้ให้ โจทก์แทนจำเลยที่ ๓ สัญญาเห็นได้ชัดว่าไม่บริบูรณ์ ทำเช่นเพื่อเอาเปรียบโจทก์ หนึ่งได้ความว่า นายฮั้วตเป็นเพื่อนกับจำเลยที่ ๓ และรู้ว่าจำเลยที่ ๓ จะขายนิรราคาต่ำกว่า ๖๐๐๐ บาท ถ้าเป็นความจริงแล้วนายฮั้วตจะตรงไปซื้อที่ดินกับจำเลยที่ ๓ เสียเองมีดีกว่าจะให้จำเลยที่ ๒ กินกำไรอีกชั้นหนึ่งด้วยเหตุใด ๆ

ส่วนในปัญหาข้อกฎหมายในเรื่องที่จำเลยที่ ๒ ว่า โจทก์บอกว่า นิตยอยู่กรุงเทพ ฯ แต่ความจริงอยู่เมืองเยอรมันนี้ ทำให้จำเลยที่ ๒ เข้าใจผิดหลงเชื่อเกิดความเสียหายนั้น ศาลอุทธรณ์เห็นว่าโจทก์ไม่มีหน้าที่จะบอกจำเลยที่ ๒ ว่า นิตยอยู่ที่ไหน เพราะจำเลยที่ ๒ ไม่เคยข้องกับนิตรายน ทั้งจำเลยที่ ๓ มอบให้ โจทก์ส่งไปขายต่างประเทศและไม่ได้สั่งให้ โจทก์เรียกนิตรายนกลับคืนเลย

หนึ่งในประเด็นที่จำเลยอ้างว่า นิตที่ โจทก์ขายทอดตลาดไม่ใช่ นิตรายที่จำเลยที่ ๓ ฝากให้ โจทก์ขาย นิตที่แท้จริงนั้นหายโดยความฉ้อโกงหรือความเลินเล่อของโจทก์นั้น ศาลอุทธรณ์เห็นว่าฝ่ายใดกล่าวหาว่าอีกฝ่ายหนึ่ง โกงหรือเลินเล่อ เป็นหน้าที่ของฝ่ายนั้นจะต้องนำสืบ และศาลอุทธรณ์เห็นต่อไปว่า ตามคำพยานทั้ง ๒ ฝ่ายไม่มีหลักฐานอันใดที่จะให้ฟังข้อเท็จจริงได้ว่า นิตที่ โจทก์ขายทอดตลาดไม่ใช่ นิตที่แท้จริงของจำเลยที่ ๓ แม้นิตรายนจะได้เอาประกันไว้ราคา ๖๐๐๐ บาท ก็เพราะจำเลยที่ ๓ เป็นผู้รับผิดชอบต่าง ๆ แต่ก็เป็นเรื่องเอาประกันทางทะเล นายปาวเรวราคาราคานิต ๖๐๐๐ บาท ก็ไม่ผูกพันโจทก์ ๆ ไม่ได้

ฎีกาที่
๓๗๖
๓๗๗

รับรองราคานี้ ออกประกาศหนึ่งนายปาวเรวเป็นนายหน้าจึงตราค่าตั้งได้
เมื่อชายจะได้รับค่านายหน้าตั้ง ส่วนเงินที่โจทก์จ่ายให้จำเลยที่ ๑
ล่วงหน้าไป ๒๘๐๐ บาทก็ไม่ใช้ตัวเงินจริง เป็นแต่ราคาขายรถยนต์
เชื่อตามราคาหน้าร้าน แพงกว่าราคาธรรมดา จึงไม่เป็นการขัดต่อ
วิधिปฏิบัติตามธรรมดาของห้างโจทก์ ที่จะไม่จ่ายเงินล่วงหน้าสำหรับ
ของที่ซื้อขายเกินกว่า ๕๐ เปอรเซ็นต์ และนิตรายนี่ไม่ใช่ชนิดชนิดที่
จึงไม่ได้ขงนาหนักเรียงเม็ดซึ่งรวมกันได้หนัก ๗๐ ๒๒ กาทัด จึงไม่น่า
เชื่อว่าจำเลยที่ ๑ นายฮัดและนายปาวเรวจะจำนิตได้แน่นอน เพราะเป็น
เวลาด่วงเดยมายัง ๓ บัดแล้ว และทงจำเลยที่ ๑ ก็จำนาหนักนิตคิดว่า
หนัก ๗๑ ๒๒ กาทัด ซึ่งความจริงหนัก ๗๐ ๒๒ กาทัดเท่านั้น ๗

อีกประการหนึ่งแม่จำเลยที่ ๒ จะได้ฟ้องแย้งว่าห้างโจทก์นี้โอง
แต่จำเลยเองก็เบกความยืนยันว่าไม่ส่งตัยโจทก์ และเมื่อเรียกนิตกลับ
คืนจากต่างประเทศ เจ้าพนักงานภาษีได้ซึ่งตรวจสอบอีกคร้งหนึ่ง
คงได้น้ำหนัก ๗๐ ๒๒ กาทัดเท่าเดิม จึงไม่ได้ถูกเรียกภาษีขาเข้า เมื่อ
นิตส่งกลับจากต่างประเทศ อยู่ในความปกครองและควบคุมของโจทก์
จนขายทอดตลาด และเมื่อจำเลยเชื่อในความสุจริตของโจทก์แล้ว
จะว่ามีการฉ้อโกงหรือสับเปลี่ยนนิตรายนอย่างไร จำเลยไม่มีพยาน
หลักฐานเลยว่านิตรายนได้ถูกสับเปลี่ยนที่ไหน และเวลาใดเลย ๗

อาศัยเหตุผลดังได้พิจารณามาแล้ว ค่าอุทธรณ์จึงชขาดข้อ
เท็จจริงดังต่อไปนี้ ๗

(๑) หนังสือสัญญาระวางจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ลงวันที่ ๒๕
เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๔ ไม่เป็นสัญญาที่บริสุทธิ ๗

(๒) นายฮั้วตไม่ได้ตั้งญวนรับรองจะซื้อหนี้จากจำเลยที่ ๒ เป็น
ราคา ๖๐๐๐ บาท ฯ

(๓) หนี้ ๑๖ เมื่อก่อนโจทก์ได้ขายทอดตลาด เป็นหนี้ที่จำเลย
ที่ ๑ ได้ฝากไว้กับห้างโจทก์จริง ฯ

(๔) ส่วนข้อที่จำเลยแถลงว่าโจทก์ไม่มีสิทธิยื่นอุทธรณ์ในคดี
เรื่องนี้ โดยคำแถลงถึงวันที่ ๑๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๔ โจทก์ได้
ตกลงว่าเมื่อศาลชี้ขาดว่าหนี้ที่ขายทอดตลาดไม่ใช่หนี้ของจำเลยแล้ว
โจทก์ยอมแพ้คดีนั้น ศาลอุทธรณ์เห็นว่าคำแถลงนั้นไม่ได้ห้ามไม่ให้
คู่ความฝ่ายใดอุทธรณ์ คำแถลงนั้นหมายความว่าคู่ความได้ตกลงจะ
ประเดิมกัน คดียุติซึ่งต้องสถานต่อหน้าศาล ฯ

ศาลอุทธรณ์จึงพิพากษาลดค่าพิพากษาค่าต่าง ให้จำเลย
ทั้ง ๒ ช่วยกันใช้คืนเงิน ๒๑๓๕ บาท ๗๐ สตางค์ กับดอกเบี้ย ๕๓๑ บาท
๕๐ สตางค์ กับให้จำเลยใช้ดอกเบี้ยในจำนวนต้นเงิน ๒๗๐๐ บาท
ตามอัตราร้อยละ ๓๐ ต่อปี นับแต่วันยื่นฟ้องจนถึงวันที่ ๒๗ กันยายน
พ.ศ. ๒๔๗๔ และใช้ดอกเบี้ยในจำนวนต้นเงิน ๒๑๓๕ บาท ๗๐ สตางค์
ในอัตราร้อยละ ๓๐ ต่อปี นับแต่วันที่ ๒๗ กันยายน พ.ศ. ๒๔๗๔
จนกว่าจะใช้เงินเสร็จ ฯ

จำเลยทูลเกล้า ฯ ถวายฎีกาในปัญหาข้อกฎหมายดังต่อไปนี้

(๑) คำตัดสินศาลอุทธรณ์ ท้องว่าเป็นหน้าที่จำเลยนำสืบว่าหนี้
ของจำเลยที่ ๑ หายหรือถูกสืบเปลี่ยนโดยฉ้อโกงของโจทก์ นับเป็นบัญญัติ
หากตั้งขึ้นใหม่ในชั้นอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์จะรับวินิจฉัยข้อนี้ไม่ได้ ฯ

(๒) การที่คู่ความขอให้ศาลชี้ขาดตามข้อประเด็นที่ตกลงกันมา

ฎีกาที่
๗๓๖
๑๑๗

นั้น เป็นการเดินออกตามหลักอนุญาโตตุลาการ เมื่อศาลชี้ขาดแล้ว
คู่ความอุทธรณ์ต่อไปไม่ได้ ๖

(๓) ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่า โจทก์ไม่มีหน้าที่บอกจำเลยที่ ๒
ว่านัดอยู่ที่ไหนนั้น ไม่ชอบด้วยกฎหมายและข้อเท็จจริงเพราะจำเลยที่ ๒
ถามในฐานะเป็นตัวแทนผู้ฝากต่อโจทก์ ๖

(๔) ที่ศาลอุทธรณ์ ชี้ขาดว่านัด ๑๖ เม็ดเป็นของจำเลยที่ ๓ ฝาก
โจทก์ขายนั้น ผิดตรงกันข้ามกับหลักฐานในด้านฉนวน ๖

(๕) ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่า สัญญาจะวางจำเลยทั้ง ๒ ไม่
บริบูรณ์ เป็นคำชี้ขาดไม่มีหลักฐานในด้านฉนวนประกอบ ๖

(๖) ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่า นายฮั้วตีมิได้มีสัญญาชนิดจาก
จำเลยที่ ๒ ราคา ๖๐๐๐ บาทนั้น ไม่มีหลักฐานในท้องด้านฉนวนประกอบ ๖

กรรมการศาลฎีกาได้ตรวจด้านฉนวนฟังคำแถลงกรรมของทนายของ
คู่ความทั้ง ๒ ฝ่าย และประชุมปรึกษาคัดค้านแล้ว คัดค้านข้อเท็จจริง
ตามที่ศาลอุทธรณ์ ได้วินิจฉัยมาแล้วจากพยานหลักฐานในด้านฉนวน
และคงได้ความตามข้อเท็จจริงดังที่ศาลอุทธรณ์ ได้วินิจฉัยมาข้างต้น ๖

กรรมการเห็นว่า ในบัญชีข้อ ๓ หน้าต้นฉบับตามที่ศาล
อุทธรณ์ ได้วินิจฉัยไว้แล้ว ไม่ใช่บัญชีที่ศาลอุทธรณ์ ตั้งขึ้นใหม่ เป็น
บัญชีที่โจทก์จำเลยได้ ได้เถียงกันมาแต่ชั้นต้น และที่ศาลอุทธรณ์
วินิจฉัยว่า เป็นหน้าที่จำเลยนำต้นฉบับเป็นการชอบแล้ว แต่ในการ
ที่ศาลอุทธรณ์ ได้วินิจฉัยในเรื่องว่านัดถูกฉ้อโกงหรือดับเบียดฉนวนจริงหรือไม่
นั้น ศาลอุทธรณ์ก็ได้อาศัยข้อเท็จจริงจากคำพยานของโจทก์จำเลย
ทั้ง ๒ ฝ่าย ๖

ในบัญชีข้อ ๒ กรรมการเห็นว่า การที่คัดความขอให้ศาลชี้ขาดตามข้อประเด็นที่คัดความตกลงกันมานั้น หาใช่เป็นการตั้งให้ศาลเป็นอนุญาโตตุลาการไม่ และเมื่อศาลได้ตัดสินแล้วคู่ความมีสิทธิที่จะอุทธรณ์และฎีกาได้ตามกระบวนการวิธีพิจารณา ฯ

ในบัญชีข้อ ๓ กรรมการเห็นว่า เมื่อจำเลยที่ ๒ ไปตามโจทก์นั้น จำเลยที่ ๒ ไม่ได้แสดงว่าเป็นตัวแทนจำเลยที่ ๓ โจทก์จะได้บอกจำเลยที่ ๒ ว่านิลอยู่ที่ไหนโดยเข้าใจผิด หรือจะไม่บอกเลยก็ได้ เพราะไม่มีนิติสัมพันธ์ระหว่างจำเลยที่ ๒ กับโจทก์ ที่ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยไว้ว่า โจทก์ไม่มีหน้าที่จะบอกจำเลยที่ ๒ ว่านิลอยู่ที่ไหนนั้นเป็นการชอบแล้ว ฯ

ส่วนปัญหาในข้ออื่น ๆ ที่จำเลยทุกล้าง ฯ ถวายฎีกาขึ้นมาจนถึงวันแต่เป็นปัญหาในข้อเท็จจริง และกรรมการได้ตรวจจดคำพยานและหลักฐานในท้องถ้ำจนตลอดแล้วเห็นว่า ศาลอุทธรณ์ได้วินิจฉัยข้อเท็จจริงถูกต้องตามถ้ำจนทุกประการ หาได้วินิจฉัยไปนอกถ้ำจนอย่างหนึ่งอย่างใดไม่ ฎีกาของจำเลยฟังไม่ขึ้น เพราะฉะนั้นพร้อมกันพิพากษาให้บังคับคดีตามศาลอุทธรณ์ และให้ยกฎีกาของจำเลยเสีย ให้จำเลยเสียค่าธรรมเนียมและค่าทนายชั้นฎีการวม ๒ ถ้ำจน ๔๐๐ บาทแทนโจทก์ ฯ

วันที่ ๗ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๗๖
พระยาพรหมทิศศรีพิทักษ์
พระยาวิกรมรัตนสุภาภ
ฮาร. ฮ. ชอลถนต
ม. กยอง

ฎีกาที่
๓๓๖
๓๓๓
(ในค)

(๑) การที่คู่ความตกลงกันตั้งประเด็นให้ศาลวินิจฉัย หรือตั้ง
หักเกณฑ์ให้ศาลตัดสินข้อพิพาทนั้น เคยทำกันอยู่เสมอ (ดูพระราช
บัญญัติวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๒๗) ถ้าประเด็นหรือหักเกณฑ์
ที่ตกลงกันสามารถที่จะบังคับหรือวินิจฉัยคดีได้ ศาลจะวินิจฉัยไปตามนั้น
(เช่น ให้คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๘๐/๒๕๗๕, ๓๖ ข. ต. ๕๒๕) แต่ถ้าตาม
ข้อที่ตกลงกันไม่สามารถจะวินิจฉัยข้อพิพาทได้แล้ว ข้อตกลงนั้นก็ไร้ผล
(คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๘๘/๒๕๗๖, บ.ร.บ. ๗๘๘)

แต่การตกลงกันดังกล่าวนี้ หากใช้เป็นกรณีให้ศาลเป็นอนุญาโต
ตุลาการ ตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๓๐๘ ไม่
เพราะตามพระราชบัญญัติดังกล่าวนี้ เป็นเรื่องที่ศาลตั้งบุคคลคนหนึ่ง
คนใดเป็นอนุญาโตตุลาการ โดยคำขอร้องของคู่ความ ส่วนศาลก็ยัง
เป็นศาลชั้นต้น และเป็นที่แน่นอนว่าเมื่ออนุญาโตตุลาการได้ชี้ขาดประการ
ใด ศาลก็จะได้ตัดสินตามคำชี้ขาดนั้น (มาตรา ๓๓๒) และเมื่อศาล
ตัดสินตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการเช่นนั้น จึงเข้าในข้อห้ามตาม
มาตรา ๓๓๕ ซึ่งคู่ความจะอุทธรณ์คำตัดสินนั้นไม่ได้ แต่ในคดีนี้
หาเป็นดังนั้นไม่ โดยเป็นเรื่องที่ศาลตัดสินคดีโดยอำนาจของศาล
คู่ความอุทธรณ์ฎีกาได้ตามกระบวนการพิจารณา

(๒) ในเรื่องกล่าวเท็จโดยเข้าใจผิด เป็นเหตุให้ผู้รับคำบอก
กล่าวกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด และได้รับความเสียหายนั้น เรียก
ไม่ได้ว่าเป็นการกระทำ “โดยผิดกฎหมาย” ตามประมวลแพ่ง
มาตรา ๕๒๐ คดีจึงไม่เข้าบทในเรื่องละเมิด ซึ่งจะทำให้ผู้รับความ

เสียหายมีสิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนจากผู้ก่อเหตุได้ เพราะบุคคล
ทั้ง ๒ นี้ไม่มีนิติสัมพันธ์ต่อกันแต่อย่างใด

ควรตั้งเกตุว่า เรื่องนี้เป็นเรื่องกล่าวเท็จโดยเข้าใจผิด ถ้าหาก
เป็นเรื่องกล่าวเท็จโดยเจตนาจะหลุดออกวงให้เขาเสียหายแล้ว เป็นอีก
ปัญหาหนึ่ง ดูตำราเรื่องละเมิดของคลาร์กและลินด์เซล (Clerk & Lindsell
on Torts) หน้า ๕๒๓ (พิมพ์ครั้งที่ ๕)

ฎีกาที่
๗๗๖
๗๗๗
(ในค)

ฎีกาที่
๗๗๗

๑๒๐๔

คำพิพากษาที่ ๗๗๗ พ.ศ. ๒๔๗๒

ทำร้ายร่างกาย, บาดเจ็บ, ประมวลอาชญามาตรา ๒๕๔

(๑) บาดแผลที่มีลักษณะฟกช้ำดำเขียว กว้างขนาดสี่ระยะ
แม่มือ ยาว ๑ คืบเศษ ทำให้เจ็บระบมถึงต้องนอนในท่าตะแคง
อยู่ตั้ง ๑๕ วัน เรียกว่าบาดเจ็บตามประมวลอาชญามาตรา ๒๕๔

ฎีกา, รอกการลงอาชญา, ตุณณินิจ, ไม่ใช่ข้อกฎหมาย

(๒) รูปคดีควรจะรอกการลงอาชญาหรือไม่นั้น เป็นดุลย
พินิจของศาล ไม่ใช่ข้อกฎหมาย คู่ความจะถวายฎีกาในข้อนี้ในคดี
ที่ห้ามฎีกาข้อเท็จจริงไม่ได้

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้กรรมการตรวจฎีกา
จำเลย อุตธรณ์คำพิพากษาศาลอุทธรณ์

นายสอน สระงุม

โจทก์

คดีระวาง

นายปลั่ง หังสระสุดร์ นายสืบตำรวจเอก โฉย ภูทิวี่ จำเลย
คดีนี้ได้ความตามทางพิจารณาว่า นายปลั่งจำเลยเป็นปลัด
อำเภอ นายสืบตำรวจเอก โฉยจำเลยเป็นหัวหน้าสถานีตำรวจอำเภอ
กำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ได้ไปจับโจทก์ผู้ต้องหาที่ตองหาว่าปลั่ง
ระวางพาเดินมาตามทาง จำเลยได้ถามถึงเรื่องที่ต้องหานี้ว่าไปปลั่ง
เขาจริงหรือไม่ โจทก์ปฏิเสธ นายสืบตำรวจเอก โฉย โกรชใช้ไม้
ตะพืดตีโจทก์หลายทีเพื่อให้รับสารภาพ นายปลั่งจำเลยไม่ได้ตี แต่
เป็นผู้ถือ โข้ที่สวมกุญแจมือโจทก์ ไว้ ในเวลาที่นายสืบตำรวจเอก โฉยตี

บาดแผลโจทก์มิได้ทำคำชันสูตรไว้ ตามคำพยานว่ามีแผลฟกช้ำ
 ดำเขียวทางด้านหน้าอกและหลังหลายแห่ง แต่ศาลต่างฟังว่ามีฉับตื้นแข็ง
 แห่งหนึ่ง ซึ่งถูกทลงฟกช้ำดำเขียวกว้างขนาดศักระแม่มียาว ๑ คืบเศษ
 ตามคำพยานว่า โจทก์ต้องนอนตะแคงเพราะเจ็บระบบหลังอยู่ตั้ง ๑๕ วัน
 เศษจึงนอนท่าอื่นตามปกติได้ และเรื่องทโจทก์ต้องหวนนึกพิจารณา
 ไม่ได้จริงด้วย รูปคดีดังนี้ ศาลเดิมฟังแต่ว่านายสืบตำรวจเอกโจ้ย
 จำเลยผู้เดียวคือโจทก์ แต่แผลเท่านั้นไม่เรียกว่าบาดเจ็บ ให้กำหนดโทษ
 จำคุก ๑ เดือน ปรับ ๕๐ บาทตามกฎหมายลักษณะอาชญามาตรา ๓๓๘
 แล้วให้รอกการลงอาญาจำคุกไว้ตามมาตรา ๔๓-๔๖ คงให้ปรับนายสืบ
 ตำรวจเอกโจ้ยแต่เพียง ๕๐ บาท ส่วนนายปลั่งปลัดอำเภอจำเลยไม่มี
 ความผิดอย่างไรให้ปล่อยไป ฯ

โจทก์อุทธรณ์ขอให้ลงโทษจำเลยฐานทำร้ายร่างกายโจทก์ ถึง
 บาดเจ็บทั้ง ๒ คน และขอย่ำให้รอกการลงอาญา ฯ

ศาลอุทธรณ์พิจารณาเห็นว่า บาดแผลโจทก์ถึงบาดเจ็บตาม
 กฎหมายจริงดังข้ออุทธรณ์ ส่วนนายปลั่งปลัดอำเภอจำเลยนั้นเป็นแต่
 ถ้อยหาข้อที่เสื่อมคุณแจ่มใสไว้ในเวลาที่นายสืบตำรวจเอกโจ้ยคือโจทก์ จะ
 ฟังว่ากระทำผิดร่วมด้วยไม่ได้ คงพิพากษาแก้แต่ว่านายสืบตำรวจเอก
 โจ้ยจำเลยมีความผิดตามกฎหมายลักษณะอาชญามาตรา ๒๕๔ ให้
 จำคุก ๖ เดือนโดยไม่รอกการลงอาญา ส่วนนายปลั่งจำเลยคงให้
 ปล่อยไปตามคำพิพากษาศาลเดิม ฯ

นายสืบตำรวจเอกโจ้ยจำเลยผู้เดียวหลุดเถิด ฯ ถวายฎีกาว่า
 บาดแผลโจทก์มีลักษณะฟกช้ำดำเขียวเช่นนี้ไม่เรียกว่าบาดเจ็บตามกฎหมาย-

ฎีกาที่
๑๓๘

หมาย เพราะมีแต่รอยไม่มีแผล อนึ่งถ้าศาลฎีกาเห็นว่าจะต้องลงโทษ
ก็ขอให้รอการลงอาชญา เพราะจำเลยรับราชการมานานประมาณ
๑๒-๑๓ ปี ไม่เคยมีความผิด ฯ

กรรมการศาลฎีกาประชุมปรึกษาคัดเห็นเห็นว่า บาดแผลโจทก์
มีลักษณะฟกช้ำดำเขียว กว้างขนาดศักระแม่มือ ยาว ๓ คืบเศษ
โจทก์เจ็บระบมถึงต้องนอนในท่าตะแคงตัวอยู่ถึง ๑๕ วัน ถ้ายังว่าไม่
บาดเจ็บแล้วความอาจเคยไปถึงฟกช้ำดำเขียวทั่วตัว เพราะฉะนั้นจะให้
คำว่าเป็นรอยหรือเป็นแผลจึงหาสำคัญไม่ เพราะเท่าที่ปรากฏดังกล่าว
ข้างต้นเป็นบาดเจ็บตามกฎหมายแล้ว โดยนัยเดียวกัน ศาลฎีกาเคย
วินิจฉัยไว้ในคดีที่ ๒๘๖/๒๔๗๒ ระวังอัยการฯ ชุนัข โจทก์ นายถา
วงแก้ว จำเลย และที่ ๒๒/๒๔๗๕ ระวังอัยการนครราชสีมา โจทก์
นายเพ็ด ประดิษฐ์สุวรรณ กับพวก จำเลย เป็นต้น ส่วนข้อที่ขอให้
รอการลงอาชญา นั้น เห็นว่าศาลอุทธรณ์คงลงโทษจำเลยคงศาลเดิม
ซึ่งกำหนดโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี และรูปคดีควรรอการลงอาชญาหรือ
ไม่นั้น เป็นดุลยพินิจหาใช่ข้อกฎหมายไม่ จำเลยจึงฎีกาขอขึ้นไม่ได้
ปรึกษาเห็นพร้อมกันว่า ศาลอุทธรณ์ ชำขาดคดีคืนให้ลงโทษจำเลย
ชอบด้วยรูปคดีและกฎหมายแล้ว ให้ยกฎีกาจำเลยโดยพิพากษายืน ฯ

วันที่ ๙ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๗๖

พระยามนชาตุราช

พระยาหริศันทรสถิต

พระยาพรหมทัตศรีพิลาศ

(๓) บาดแผลถูกทำร้ายที่จะเป็นบาดเจ็บตามประมวลอาชญา

มาตรา ๒๕๔ นั้น ไม่จำเป็นต้องเป็นภาคแผ่ถึงหนึ่งชาติ แม้เพียงพक्षा
ก็อาจเป็นภาคเจ็บได้ ดังที่ศาลฎีกาได้เคยพิพากษาเป็นบรรทัดฐานมา
มากต่อมากแล้ว เช่น ให้ตุฎีกาที่ ๓๕๘๘/๓๓๓ (๒ ม. ถ. ๓๗๓),
ที่ ๓๐๕/๒๕๖๐ (๑ ข. ถ. ๖๒), ที่ ๒๘๖/๒๕๗๒ (๓๓ ข. ถ. ๓๓๒)
และที่ ๒๒/๒๕๗๕ (๑๖ ข. ถ. ๑๗) เป็นต้น

แต่ถ้าเป็นเพียงหนึ่งถดอกหรือชามวมเด็กน้อย ยังไม่เรียกว่าถึง
ภาคเจ็บ ให้ตุฎีกาพิพากษาฎีกาที่ ๓๕๒/๓๓๐ (ฎีกาชนศรีบุพพวรรณเชตร
รวบรวม หน้า ๓๕๕), ที่ ๓๘๖/๒๕๗๐ (๑๓ ข. ถ. ๕๓๒), ที่ ๖/๒๕๗๓
(๑๒ ข. ถ. ๑) และที่ ๕๘๒/๒๕๗๒ (๑๓ ข. ถ. ๖๘๖) เป็นต้น

(๒) คุดยพินิจของศาลไม่ใช่ข้อกฎหมายนั้นแน่ และโดยเหตุที่
การใช้คุดยพินิจต้องพิจารณาเหตุผลจากคำพะยานในท้องถำนวน ศาล
ฎีกาจึงได้อนุถมถือว่าปัญหาเกี่ยวกับคุดยพินิจของศาลเป็นปัญหาใน
ข้อเท็จจริง ถ้าเป็นคดีทห้ามฎีกาในข้อเท็จจริงแล้ว คุ้ความจะถวย
ฎีกาในเรื่องคุดยพินิจไม่ได้ ตุฎีกาพิพากษาฎีกาที่ ๗๒/๒๕๖๖, ๗ ข. ถ. ๕๖
(คุดยพินิจในเรื่องเวียงกะทง หรือ รวมกะทง ถงโทษจำถย), ที่
๕๕๘/๒๕๖๖, ๗ ข. ถ. ๓๘๐ และที่ ๕๓๘/๒๕๖๘, ๑๐ ข. ถ. ๕๓๐ (คุดยพินิจ
ในเรื่องกำหนดโทษ), ที่ ๓๖๓/๒๕๗๒, ๑๑ ข. ถ. ๕๒๖ (คุดยพินิจใน
เรื่องเด็กอนคค้), ที่ ๓๘๖/๒๕๗๒, ๑๓ ข. ถ. ๕๕๘ (คุดยพินิจในเรื่อง
ปรานถถโทษจำถย) และที่ ๕๓๒/๒๕๗๓, ๑๕ ข. ถ. ๒๘๘ (คุดยพินิจ
ในเรื่องกำหนดโทษ, ถโทษฐานปรานถ, รยการถงชษณฐา) เหล่านี้
เป็นต้น

ฎีกาที่
๗๘๐

๑๒๐๘

คำพิพากษาที่ ๗๘๐ พ.ศ. ๒๔๗๖
รายนตร์, เปลี่ยนตัวถึงและเครื่องหมาย, พระราชบัญญัติ
รายนตร์ พ.ศ. ๒๔๗๓

การที่ถอดเครื่องหมายกับตัวถึงรายนตร์ที่ได้เสียภาษีสืบคน
โดยสารแล้ว ไปใส่ร่ออีกคนหนึ่งที่ยังไม่ได้เสียภาษี เอาไว้รับคน
โดยสารอย่างเป็นทางการที่เสียภาษีแล้วนั้น เป็นความผิดตามพระราช
บัญญัติรายนตร์ พ. ศ. ๒๔๗๓ มาตรา ๕, ๓๒, ๓๔ ข้อ ๒

มีพระบรมราชโองการ โปรดเกล้า ฯ ให้กรรมการตรวจฎีกา
โจทก์ อุทธรณ์คำพิพากษาศาลอุทธรณ์
อัยการปัตตานี

โจทก์

คดีระวาง

นายชุ่มเซ่ง วานิชรักษ์ นายเจ๊ะ อูมาแม่สาแม จำเลย
คดีนี้ได้ความตามข้อหาและคำรับโจทก์จำเลยว่า จำเลยต่างมี
รายนตร์รับตั้งคน โดยสารคนละคน รถของนายชุ่มเซ่งจำเลยเลข
ทะเบียนที่ ๒๘ มีตวงตวงทองโดยอัตราบรรทุกคนโดยสารได้ ๓๐ คน
รถของนายเจ๊ะอูมาจำเลยเลขทะเบียนที่ ๒๓ มีตวงและอัตราบรรทุกคน
โดยสารได้ ๕ คน การเสียภาษีสืบคน พ. ศ. ๒๔๗๕ นั้น รถของ
นายชุ่มเซ่งได้เสียภาษีสืบคนได้แบ่งเสียเบ็ดงวดๆ แต่รถของนายเจ๊ะ
อูมานั้นแบ่งเสียเป็น ๕ งวดๆ ละ ๓ เดือน สำหรับงวดที่ ๕ คือกองแต่
วันที่ ๓ มกราคมถึงต้นเดือนมีนาคม พ. ศ. ๒๔๗๕ นนรถของนายเจ๊ะอูมา

หาได้เสียภาษีไม่ ซึ่งเห็นได้ว่ารถคนจะใช้รับคนโดยสารไม่ได้คือไป
 ส่วนรถของนายซุ่นเซ่งจำตยนั้นอาจใช้ได้ตอคับ แต่ในเวดาระวางน
 เณอญใช้ไม่ได้เพราะเครื่องชำรุด เพราะฉะนั้นจำตยเถง ๒ จึงทำการ
 สับเบตยนกันดงน คือ รือเอาประทนและตวงตงนงรถของนายเจอะอูมา
 ออกลอดเอาเครื่องหมายพรอมตวงตงนงรถของนายซุ่นเซ่งไปได้แทน
 และนายเจอะอูมาเป็นคนขับรับตงนโดยตารตอไป โดยมีชตครากนงได้
 ๓๐ คน รูปคตดงน โจทกถอว่าจำตยกระทำผิด ๒ กระตง คือฐาน
 ใช้รถยนต์ โดยไม่จตกระเบยนและเสียภาษี กับฐานนำเครื่องหมายของ
 รถยนต์คนหน่งไปใช้ชอกคนหน่ง ผิดตามพระราชบัญญัติรถยนต์
 พ.ศ. ๒๔๗๓ มาตรา ๕-๓๒-๓๔ ข้อ ๒ ซึ่งศาลจ้งหวดคม่คานเห็นว่
 ผิดจริง จึงพิพากษาให้ปรับนายซุ่นเซ่งจำตย ๒ กระตง ๆ ละ ๒๐ บาท
 รวม ๔๐ บาท ปรับนายเจอะอูมาจำตย ๓ กระตง ๒๐ บาท ฯ

จำตยอุทธรณ ศาลอุทธรณพิพากษากลับโดยเห็นว่จำตย
 ทำตงนไม่ผิด ฯ

โจทกทถลเถ่า ฯ ถวญฎีกามานน ฯ

กรรมการศาลฎีกาปรึกษาเห็นว่ ถ้าทำตงนไม่ผิดแต่ก้จจะ
 ไว้ผิดในการทได้ม่กฏและพระราชบัญญัติรถยนต์ไว้ ใครม่รถยนต์
 เอาไปให้เจ้าพนักงานตรวจรับใบอนุญาตเสียภาษีไว้ตงนหน่ง ก้เอา
 ไปเทียบตบเบตยนใช้สำหรับคนอื่น ๆ ได้จิปาถะ ดงนจะชอบควย
 ความประสงค์แห่งกฎหมายได้อย่างไร รถคนทนายเจอะอูมาชบนถาถอ
 ฉายงคงเป็นรถเตชตะเบยน ๒๓ ยญกตอชมอตวรานงเตเพียง ๔ คนและตง

ฉันท
๑๗๐

ยังมีไตเดี่ยวซ้าย แต่ถาถอว่าเป็นรถเลขทะเบียน ๖๘ กัมแคเครื่องหมาย
 และตรวจทสำหรับคน โดยสารนงเท่านั้น ส่วนเครื่องยন্ত্রคงเป็นรถ
 เลขทะเบียน ๒๓ นนเอง จำเลยเถียงหนักหนาเพื่อให้เห็นว่า รถคน
 เป็นรถเลขทะเบียน ๖๘ ใ้รับอนุญาตและเดี่ยวซ้ายแล้ว แต่อะไรเป็น
 รถยন্ত্রน ตามมาตรา ๔ อธิบายว่า "รถซึ่งเดินด้วยกำลังเครื่อง
 จักร เครื่องถด เว้นแต่ที่เดินบนราง" จึงเห็นได้ว่า ฉะเพาะทอด
 เครื่องหมายพร้อมด้วยตัวรถเลขทะเบียน ๖๘ เอาไปแทนตัวรถ
 เลขทะเบียน ๒๓ เท่านั้น หากได้ทำให้เครื่องจักรรถไกรถทะเบียน ๒๓
 กลายเป็นรถเลขทะเบียน ๖๘-ไม่ และที่จำเลยเถียงอีกข้อหนึ่งว่าการ
 ดับเปลี่ยนเช่นนี้ใ้ขออนุญาตแล้วนั้น กรรมการศาลฎีกาได้ตรวจดู
 ใบอนุญาตแล้ว คำในใบอนุญาตกล่าวชัดเจนนว่า จำเลยเคยขอเปลี่ยน
 เดือเครื่องยন্ত্র อางว่าเดือเครื่องยন্ত্রเดิมซำรถ ดังนั้นจึงไม่เห็นว
 จะเกยวของกับคดีพิพาทกนอย่างไร ฎีกาโทษกฟงชน จึงปรึกษา
 พร้อมกันคดีนี้กับคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ให้บังคับคดีลงโทษ
 ปรับจำเลย ๒ คนนไปตามคำพิพากษาศาลเดิมทุกประการ ฯ

วันที่ ๘ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๗๖

พระยามนษาควราช
 พระยาศรีสุนทรคีติ
 พระยาพรหมทิศศรีพิลาศ

การดับเปลี่ยนตัวรถและเครื่องหมายดังน เป็นการผิดตามพระ
 ราชบัญญัติรถยন্ত্রเห็นได้ชัด เพราะการที่เจ้าพนักงานตรวจอนุญาต
 นั้น ได้พิเคราะห์รถเป็นคณ ๆ ไปตามชนิดความแข็งแรงของเครื่อง

จักรและเครื่องอุปกรณ์ ว่ารถคันใดควรจะได้รับบรรทุกได้หนักเท่าใด
เจ้าของรถจะดัดแปลงเอาตามอำเภอใจหาได้ไม่ และควบคุมกฎหมาย
ก็บังคับไว้ โดยชัดเจน เช่นในมาตรา ๓๔ ที่ได้อ้างถึงในคำพิพากษานี้
มีความว่า “ผู้ใดกระทำความผิดดังกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) ให้คนอื่นใช้ ใบอนุญาตหรือเครื่องหมายอย่างหนึ่งอย่างใด
ซึ่งเจ้าพนักงานออกให้แก่ตนตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) นำเครื่องหมายอย่างหนึ่งอย่างใดของรถยนต์คันหนึ่งไปใช้
ในรถยนต์อีกคันหนึ่ง

(๓) ใช้เครื่องหมายที่เจ้าพนักงานออกและจำหน่ายให้แก่ผู้อื่น

(๔) เปลี่ยนโดยวิธีใดๆ หรือซ่อนทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ซึ่ง
เครื่องหมายทะเบียนที่เจ้าพนักงานออกให้ประจำรถของตน

ท่านว่าผู้หนึ่ง มีความผิด ต้อง ระวางโทษปรับไม่เกิน ห้าสิบ บาท ”
ดังนั้น การกระทำของจำเลยจึงเป็นผิดโดยไม่มีปัญหา

ฎีกาที่
๗๗๓

๑๒๑๒

คำพิพากษาที่ ๗๗๓ พ.ศ. ๒๔๗๒
พะยานเท็จ, ข้อสำคัญในคดี, ประมวลอาชญามาตรา
๑๕๖

(๑) การเบิกความเท็จในคดีอาชญา แต่ไม่ใช่ข้อสำคัญ
ในคดีนั้น ไม่มีความผิดฐานเบิกความเท็จตามประมวลอาชญา
มาตรา ๑๕๖

ฎีกา, ปัญหากฎหมายหรือเท็จจริง, คดีเบิกความเท็จ,
ข้อสำคัญหรือไม่

(๒) ในคดีเรื่องพะยานเท็จ ปัญหาที่ว่าคำเบิกความของ
พะยานจะเป็นข้อสำคัญในคดีหรือไม่นั้น เป็นปัญหาข้อเท็จจริง

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้กรรมการตรวจฎีกา
โจทก์ อุตธรณ์คำพิพากษาศาลอุทธรณ์
นายทอง สิริชโรดม โจทก์

คดีระวาง

นายทองคำ ทองมี

จำเลย

คดีนี้โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตามกฎหมายลักษณะอาชญา
มาตรา ๑๕๔-๑๕๖-๑๕๗-๒๒๒-๒๒๓-๒๒๔ และ ๗๑ ฐานเบิกความเท็จ
ว่า “ได้โทรเลขถึงโจทก์เมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์” นั้นเป็นความเท็จ
และจำเลยลงลายมือชื่อโจทก์ปลอม กับเติมข้อความลงในหนังสือ
สัญญาเมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๕ ซึ่งเจ้าพนักงานได้อ้างเป็น

พระยานต๋อคำด ค่ำดจ้งห้วด็ชอนแก่นได้ด๋อมนมดพ้องแล้ว ดั่งประทับ
พ้องแต่ในข้อโจทก์หว่าจ่าเคยเบิกความเท็จข้อเดียว นอกน้นยกเดี่ยว

จ่าเคยให้การว่า ที่จ่าเคยเบิกความต๋อคำดว่า “ได้ โทรเถร
ถึงโจทก์เมือวันที่ ๖ กุมภาพันธ์” นนเผดอไป ความจริงเป็นแต่พด
โทรศัพทกับโจทก์เป็นข้อความม่นยอย่างเดียวกัน และรุ่งชนวนที่ ๗
ก็ได้ โทรเถรถึงพ่สาวโจทก์อีกในเรื่องนี้ เพราะโจทก์ พ่สาวโจทก์
และจ่าเคยต่างได้ทำความตดตงกันไว้และรู้ความประสงค์ซึ่งกันและกัน ๆ

ค่ำดจ้งห้วด็ชอนแก่นพิจารณาแล้ว พังข้อเท็จจริงว่าความจริง
จ่าเคยได้ โทรศัพทดั่งให้ โจทก์ดั่งฝัน หาได้ โทรเถรไปไม่ ข้อความ
ที่จ่าเคยเบิกความผิดจากความจริงดั่งนี้ ไม่ใช่ข้อความด้าคัญ ข้อ
ความด้าคัญมื่ออยู่จ่าเคยดั่งไปให้ โจทก์ดั่งฝันมาเป็นการด๋อมาให้เจ้า
พนักงานจับกุม โจทก์ได้ดั่งฝันมาตามที่จ่าเคยดั่ง จึงถูกจับ การที่
จ่าเคยเบิกความผิดในพดความ ไม่เป็นผิดฐานเบิกความเท็จ จึง
พิพากษาให้ยกพ้องโจทก์ ๆ

โจทก์อุทธรณ์ ค่ำดอุทธรณ์เห็นว่าตามถ้านวนเรื่องนี้ได้ความ
ชัดว่าจ่าเคยเบิกความเท็จ มิใช่ในข้อใหญ่ใจความจะตงโทษจ่าเคย
ยังมีได้ จึงพิพากษายืนตามค่ำดต่าง ๆ

โจทก์ทูลเกล้า ๆ ถวายนฎีกาในปัญหาข้อกฎหมายว่า ตาม
มาตรา ๑๕๖ มิได้มีค้ำว่า ต้องเป็นความเท็จในข้อด้าคัญ คงบัญญัติ
ไว้ชัดว่าเบิกความเท็จในคดีอาชญา แม้ไม่ใช่ข้อด้าคัญก็มีความผิด
และอย่างไรก็ดีจ่าเคยเบิกความว่าได้ โทรเถรถึงโจทก์ให้ดั่งฝันน้น ย่อม
เป็นผิด ข้อด้าคัญในคดีและค่ำดได้ฟังคำเท็จของจ่าเคยตงโทษโจทก์ ๆ

ฎีกาที่
๓๘๓

กรรมการศาลฎีกาได้ประชุมปรึกษาคดีแล้ว คงได้ความตาม
ข้อเท็จจริงดังกล่าวมาข้างต้น ในปัญหาที่โจทก์ยกมาตรา ๑๕๖ แห่ง
กฎหมายลักษณะอาชญาชนอ้างว่า แม้จำเลยเบิกความเท็จในคดี
อาชญา ถึงไม่ใช่ข้อสำคัญก็มีความผิดนั้น กรรมการเห็นว่ามาตรา
นี้เป็นบทสำหรับกำหนดโทษผู้กระทำผิดฐาน เบิกความเท็จในคดีอาชญา
แต่ต้องอ่านรวมกับมาตรา ๑๕๕ ซึ่งเป็นบทอธิบายการกระทำผิดฐาน
เบิกความเท็จ ซึ่งมีความว่าผู้ใดได้สาบานหรือปฏิญาณตัวที่จะให้
ถ้อยคำในการพิจารณาคดีใด ๆ แล้ว ถ้าแะมั้นเอาความที่มันรัยอยู่
ว่าเป็นความเท็จมาเบิกความในข้อสำคัญ แต่อย่างหนึ่ง อย่างใดในคดีนั้น
ท่านว่ามันมีความผิดฐานเบิกความเท็จ ส่วนปัญหาที่โจทก์อ้างว่า
อย่างไรก็ตามจำเลยเบิกความว่า ได้โทรเลขถึงโจทก์ให้ส่งเงินนั้น ย่อม
เป็นผิดข้อสำคัญในคดีชอนเป็นปัญหาข้อเท็จจริง ต้องขอห้ามตาม
พระราชบัญญัติลักษณะฎีกาอาชญา พ.ศ. ๒๔๖๑ มาตรา ๕ ที่ศาล
ต่างทั้ง ๒ คัดสินยกฟ้องโจทก์นั้นเป็นการขอด้วยกฎหมายแล้ว ฎีกา
โจทก์ฟังไม่ขึ้น จึงพร้อมกันพิพากษายืน ให้ยกฎีกาโจทก์เสีย ฯ

วันที่ ๓๐ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๗๐

พระยาพรหมทิศศรีพิทักษ์

พระยาฤทธิราชมยุธิน

চার. প্রদেবী গুপ্ত

(๑) คดีนี้มีผลกบอย่างเดียวกับฎีกาที่ ๕๗๐/๒๔๗๐ (บ.ร.บ. ๙๐๓)
ให้คำพิพากษาและฟุตโนตในเรื่องนั้น

(๒) ในปัญหาที่ว่าคำเบิกความของ พะยาน จะเป็นข้อสำคัญในคดีหรือไม่ ซึ่งคำพิพากษานวนคดีว่าเป็นปัญหาข้อเท็จจริงนั้น ติขัดกับคำพิพากษาฎีกาที่ ๕๘/๒๔๗๖ (บ.ร.บ. ๖๗) ซึ่งศาลฎีกาถือว่าข้อฎีกาของโจทก์ในเรื่องนั้นเป็นฎีกาในข้อกฎหมาย จึงยังต้องถือว่าปัญหาในข้อนี้ยังไม่ลงรอยทีเดียว เช่นเดียวกับในศาลอังกฤษ ซึ่งยังมีความเห็นแตกต่างกัน ดังได้แสดงไว้ในฟุตโนตฎีกาที่ ๕๘/๒๔๗๖ (บ.ร.บ. ๖๗) นั้นแล้ว

ฎีกาที่
๑๗๓
(ในค)

สมุด
๑๒๑๖

คำพิพากษาที่ ๗๘๕ พ.ศ. ๒๔๗๒
อายุความ, ยืมใช้คงรูป, สิทธิเรียกคืนทรัพย์สินหรือราคา,
อายุความระตุตเหตุตกลง, ประมวลแพ่งมาตรา ๖๔๙,
๑๗๒

อายุความ ๖ เดือนตามประมวลแพ่งมาตรา ๖๔๙ นั้น เป็น
อายุความสำหรับการฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทน ในเมื่อทรัพย์สิน
ที่ยืมแตกหักชำรุดเสียหาย ไม่ใช่สำหรับการฟ้องเรียกทรัพย์สินคืน
การที่ผู้ยืมผ่อนชำระค่าทรัพย์สินให้แก่ผู้ให้ยืม เป็นการรับสภาพ
หนี้ตามมาตรา ๑๗๒ แห่งประมวลแพ่ง และทำให้อายุความระตุต
เหตุตกลง

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้กรรมการตรวจฎีกา
จำเลย อุทธรณ์คำพิพากษาศาลอุทธรณ์
นางผ่อง คุ้มมุต โจทก์
คดีระวาง

นายอัย อุตมติน จำเลย
คดีนี้โจทก์ฟ้องว่าเมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๗๒ จำเลย
ได้ ยืมทองคำรูปพรรณหนัก ๒๕ บาท ราคา ๓๐๐๐ บาทของโจทก์ไป
จำนำเพื่อเอาเงินใช้ ในการเป็นความ สัญญาจะคืนของให้ โจทก์ใน
พ.ศ. ๒๔๗๓ แต่ไม่คืนให้ โจทก์ไปทวง จำเลยผ่อนชำระราคาของให้
โจทก์ ๔๕ บาทในปลายปี พ.ศ. ๒๔๗๔ โจทก์จึงฟ้องเรียกราคาของคำ
ที่ยังค้างอยู่เป็นเงิน ๘๕๕ บาท ฯ

จำเลยให้การปฏิเสธแก้ความว่า เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๑ โจทก์วานให้จำเลยเอาทองคำหนัก ๓ บาทของโจทก์ไปจำหน่ายเป็นราคา ๔๕ บาท จำเลยได้จำหน่ายและมอบเงิน ๔๕ บาทให้ โจทก์ไปแล้ว ไม่ได้เก็บค่าง จำเลยคัดฟ้องโจทก์ว่าเกินกำหนดอายุความตามมาตรา ๖๔๘ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฯ

ศาลจังหวัดเพชรบุรีพิจารณาแล้ว พิพากษายกฟ้องโจทก์ในข้อเท็จจริง ฯ

โจทก์อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษาให้ โจทก์ชนะคดีเต็มข้อหา ฯ

จำเลยทูลเกล้า ฯ ถวายฎีกา

กรมการศาลฎีกาตรวจจำนวนตลอดได้ความว่า โจทก์จำเลยเกี่ยวดองกันโดยบุตรโจทก์ได้บุตรชายจำเลยเป็นสามี ในเรื่องยืมทองคำหนัก โจทก์และสามีโจทก์เป็นพยานตนเองเบิกความว่า จำเลยมาหาโจทก์เมื่อวันแรม ๘ ค่ำ เดือน ๘ พ.ศ. ๒๔๗๒ บอกแก่โจทก์ว่า จำเลยแพ้ความอุทธรณ์ ขอยืมทองคำรูปพรรณของโจทก์ไปเพื่อจำหน่ายแก่ภิกษุจ่ายเอาเงินมาใช้ในการแพ้ความ จำเลยพูดแก่โจทก์ว่าอย่างซำกัมีเดียว จำเลยจะไถ่ทองคำมาคืนให้ โจทก์ รุ่งขึ้นอีกวันหนึ่งโจทก์จึงมารวบรวมทองคำรูปพรรณ ๑๖ อย่าง ทองหนัก ๒๕ บาท ราคา ๓๐๐๐ บาทไปให้จำเลยที่บ้านจำเลย จำเลยได้ให้บุตรสาวจำเลยจกรายสิ่งของทองคำรูปพรรณนั้นไว้ แต่ไม่ได้มอบให้ โจทก์ยึดถือ โดยความรักใคร่นับถือและไว้ใจกันมาแต่ก่อน ครั้นครบกำหนดปีหนึ่ง

ฎีกาที่
๑๘๕

โจทก์ไปขอทองคำหนักคน จำเลยขอผิดเวลาต่อมา จนถึงปลายปี พ.ศ. ๒๔๗๔ จำเลยขอผ่อนใช้ราคาทองให้ โจทก์ครึ่งหนึ่ง ๓๐ บาท อีกครึ่งหนึ่ง ๑๕ บาท รวม ๔๕ บาท ที่ใช้ราคาแทนเพราะจำเลยว่า ผู้รับจำนำเอาทองเป็นสิทธิ์เสียแล้ว โดยเกินกำหนดได้ นอกจากคำ โจทก์และสามีโจทก์เบิกความเป็นพยานตนเอง ยังมีนางสินบุตรโจทก์ และนายแพ นายเพชร นางวัน นางรอด นางกตอมเบิกความเป็นพยาน ประกอบเป็นตอน ๆ ว่า จำเลยคงไว้สภาพหน้าอยู่เสมอ จนถึงครึ่งหนึ่ง ได้เรียกนายแพมาจะให้เขียนหนังสือสัญญารับใช้หนี้ให้ โจทก์ แต่นาง แฉงภรรยาจำเลยไม่ให้เขียน พูดว่า “พวกนี้จะเอาทองไปคืนให้” แต่ก็ไม่ได้ทำตามที่ถูกตน ๆ

พยาน จำเลย เบิกความไปในทาง ว่า โจทก์ วน จำเลยเอา แหวน ๓ วงไปจำนำไว้ ใหญ่บ้านบ้านหรือหมื่นศุข เมื่อพ.ศ. ๒๔๗๑ แล้ว โจทก์ไม่ได้จึงหลุดเป็นสิทธิ์ พยานจำเลยที่เบิกความดังนี้ คือ ตัวจำเลยและภรรยา และน้องภรรยาจำเลยและบุตรจำเลย ถึงจะมีนางพวงอีกคนหนึ่งก็เบิกความไม่เป็นประโยชน์แก่คดี ๆ

ศาลฎีกาเห็นพ้องกับศาลอุทธรณ์ ที่ฟังข้อเท็จจริงว่า จำเลยได้ ยืม ทองรูปพรรณของโจทก์ไปจริง ๆ

ในส่วน ข้อกฎหมายศาลฎีกาเห็นชอบกับ ศาลอุทธรณ์ ว่า มาตรา ๖๔๙ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่จำเลยอ้าง จะยกมา ปรับกับคดีไม่ได้ โดยเป็นบทบังคับสำหรับการฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนในเมื่อทรัพย์สินแตกหักชำรุดเสียหาย ไม่ใช่สำหรับการฟ้อง เรียกทรัพย์สิน คน ๆ

อีก ประการหนึ่ง การที่จำเลยผ่อนใช้ราคาทองให้แก่โจทก์แล้ว ๕๕ บาท เมื่อเดือนกุมภาพันธ์และ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๔ นั้น เป็น การรับสภาพหนี้ตามมาตรา ๑๗๒ แห่งประมวลแพ่งและพาณิชย์ซึ่งทำ ให้อายุความระงับคดียุติลง ฯ

จึงพิพากษายืนตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ให้ยกฎีกาของจำเลย ให้จำเลยใช้ค่าธรรมเนียบชั้นฎีกาแทนโจทก์ ค่าทนายชั้นฎีกา อีก ๕๐ บาท ฯ

วันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๗๖
พระยาธรรมสารเวทย์
พระยาหริศันทรสูติวิท
พระยามณฑาบุรุษ

(๓) ข้อบทแห่งมาตรา ๖๔๘ มีความชัดว่า “ในข้อความรับผิดชอบ เพื่อเสียดำทดแทน อันเกี่ยวกับกรรมใช้คงรูป ฯลฯ” ซึ่งแสดงโดย แจ่มแจ้งว่า มาตรา ๖๔๘ นี้ใช้บังคับสำหรับการเรียกทรัพย์สินหรือราคา ทรัพย์สิน

ในเรื่องฝากทรัพย์สินกับสหกรณ์การเกษตร กอมาตรา ๖๗๓ แต่ก ึ่งไม่มีใครคิดว่าอายุความเรียกทรัพย์สินที่ฝากคืน มีกำหนดเพียง ๖ เดือน ตามบทที่กล่าวมานั้น (ในเรื่องฝากทรัพย์สินให้คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๕๐/๒๔๗๖ บ. ร. บ. ๕๐๖ และที่ ๗๕๒/๒๔๗๖, บ. ร. บ. ๓๓๓๗)

ฉัตร
๒๕๕
(ในค)

(๒) เรื่องอายุความระงับคดีหยุดลงโดยการรับสภาพหนี้ ก็มีบท
ชี้แจงตามประมวลแพ่งมาตรา ๓๗๒ อันมีความว่า “ถ้าตกหนี้รับ
สภาพต่อเจ้าหนี้ ตามสิทธิเรียกร้อง.... ด้วยใช้เงินให้บางส่วน.....
ท่านว่าอายุความระงับคดีหยุดลง”
เรื่องนี้เป็นเรื่องไม่มีปัญหา จำเลยไม่มีทางจะอ้างอายุความ
มาคัดฟ้องโจทก์ได้

คำพิพากษาที่ ๗๙๑ พ.ศ. ๒๔๗๒
วิธีพิจารณาอาชญา, ลักทรัพย์, รับสารภาพ, คืนทรัพย์,
การนำสืบ, บังคับตามประมวลอาชญามาตรา ๑๘

ฎีกาที่
๓๒๑

(๑) คดีที่โจทก์ฟ้องว่าจำเลยลักทรัพย์และขอให้คืนทรัพย์
ที่ลัก โดยระบุชัดเจนว่า ทรัพย์สิ่งใดที่จำเลยลักไป และสิ่งใด
ที่เจ้าทรัพย์ได้คืนแล้ว เมื่อจำเลยรับสารภาพตามฟ้องโจทก์ทุก
ประการ ศาลก็อาจตัดสินให้จำเลยคืนทรัพย์ที่ยังไม่ได้คืนให้แก่
เจ้าทรัพย์ โดยโจทก์ไม่ต้องนำสืบอะไรอีก

(๒) คดีเรื่องลักทรัพย์ที่ศาลตัดสินลงโทษจำเลยและบังคับ
ให้คืนทรัพย์นั้น แม้ในฟ้องโจทก์จะไม่ได้อ้างประมวลอาชญา
มาตรา ๑๘ ศาลก็มีอำนาจบังคับให้จัดการตามประมวลอาชญา
มาตรา ๑๘ ได้

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้กรรมการตรวจฎีกา
จำเลย อุทธรณ์คำพิพากษาศาลอุทธรณ์
อัยการสูงสุดบรรณบุรี โจทก์
คดีระวาง

นางม้วน รอดบริสุทธ์ จำเลย
คดีนี้โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยฐานลักทรัพย์ตามกฎหมาย
ลักษณะอาชญามาตรา ๒๘๘ กับขอให้บังคับจำเลยคืนหรือใช้ราคา
ทรัพย์ที่ยังไม่ได้คืนแก่เจ้าของ ฯ

ฎีกาที่
๓๕๑

จำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้อง โจทก์ทุกประการ ฯ

ศาลจังหวัดสุพรรณพิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตามกฎหมาย
ลักษณะอาชญามาตรา ๒๘๘ กำหนดโทษ ๖ เดือน ถัดฐานปรำณิตตาม
มาตรา ๕๕ ลงกึ่งหนึ่ง แต่รอการลงอาชญาไว้ตามมาตรา ๔๓-๔๒ ฯ

โจทก์อุทธรณ์ ในข้อที่ศาลเดิมไม่บังคับจำเลยให้คืนทรัพย์สินแก่
เจ้าของ ฯ

ศาลอุทธรณ์พิพากษาบังคับให้จำเลยคืนทรัพย์สินที่ยังไม่ได้คืนแก่
เจ้าของ ถ้าไม่คืนให้จัดการตามกฎหมายลักษณะอาชญามาตรา ๓๘ ฯ

จำเลยอุทธรณ์ว่า โจทก์ไม่ได้สืบว่าทรัพย์สินใด
บ้างที่จำเลยยังไม่ได้คืนแก่เจ้าของ ฉะนั้นการที่ศาลอุทธรณ์บังคับ
ให้จำเลยคืนทรัพย์สินนั้นชอบ ประการหนึ่งในท้ายฟ้องของโจทก์ก็
ได้ขอให้ลงโทษจำเลยตามมาตรา ๓๘ เป็นแต่ขอให้จำเลยใช้ทรัพย์สิน
เท่านั้น การที่ศาลอุทธรณ์ให้ลงโทษจำเลยตามมาตรา ๓๘ นั้นไม่ถูก
เหมือนกัน ฯ

กรรมการศาลฎีกาตรวจสำนวนและประชุมปรึกษาคัดตลอดแล้ว
ได้ความว่าตามฟ้องของโจทก์ ฯ กล่าวข้อความชัดเจนว่าทรัพย์สินใด
ที่จำเลยตกไป และสิ่งใดที่เจ้าทรัพย์สินได้กลับคืนแล้ว ดังปรากฏใน
บัญชีตราดินติดท้ายฟ้อง ก็เมื่อจำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้อง
โจทก์ทุกประการ โจทก์ก็ไม่จำเป็นต้องนำสืบอีก ฉะนั้นที่
ศาลอุทธรณ์พิพากษาบังคับจำเลยให้คืนทรัพย์สินที่ยังไม่ได้คืนแก่เจ้าของ
นั้นชอบแล้ว ฯ

ตั้งข้อเท็จจริงคดีค้านว่าศาลอุทธรณ์ตั้งโทษจำเลยตามมาตรา ๑๘ นั้น ความจริงศาลอุทธรณ์หาได้ให้ตั้งโทษจำเลยไม่ เป็นแต่เพียงศาลอุทธรณ์ชี้ขาดว่าจำเลยไม่ค้ำหรือใช้ทรัพย์สิน ก็ให้จัดการตามมาตรา ๑๘ เท่านั้น ในคดีอาชญาที่โจทก์ขอให้ศาลบังคับจำเลยค้ำหรือใช้ทรัพย์สิน ถ้าจำเลยไม่ค้ำหรือใช้ ศาลมีอำนาจบังคับให้จัดการตามกฎหมายลักษณะอาชญาตามมาตรา ๑๘ ตามนัยคำพิพากษาฎีกาที่ ๖๗๒/๒๔๖๘ คดีระวางอัยการจังหวัดร้อยเอ็ด โจทก์ นายบัวพา หรือ โอบ บวรจง จำเลย ที่ศาลอุทธรณ์บังคับคดีในชั้นอุทธรณ์ของเหมือนกัน ๆ

จึงพร้อมกันพิพากษายืนตามศาลอุทธรณ์ ฎีกาของจำเลยฟังไม่ได้ด้วยประการทงปวง ให้ยกเสีย ๆ

วันที่ ๓๒ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๗๖

พระยาฤทธิราษทรงสวัสดิ์

พระยาพรหมทัตศรีพิลาศ

อาร์. ประแตร์ นิกเกต์

(๑) การที่จำเลยรับสารภาพตามฟ้องของโจทก์ทุกประการนั้น ก็เท่ากับเป็นการรับในเรื่องทรัพย์สินด้วย โจทก์จึงไม่มีหน้าที่จะต้องสืบอะไรอีก เพราะในวิธีพิจารณาอาชญาที่คดี วิธีพิจารณาแพ่งคดีเมื่อจำเลยรับแล้ว ศาลก็ตัดสินได้ โดยไม่ต้องให้โจทก์นำสืบ วิธีพิจารณาอาชญาให้ดูพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความมีโทษสำหรับใช้ไปพลางก่อน ร. ศ. ๑๑๕ มาตรา ๑๑ วิธีพิจารณาแพ่งให้ดูพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความแพ่ง ร. ศ. ๑๒๗ มาตรา ๓๕

ฎีกาที่
๘๕๑
(ในค)

(๒) เรื่อง คินทรพียซึ่งศาลให้จัดการ ตาม ประมวลอาชญา
มาตรา ๑๘ (ยึดทรัพย์และจำแทน) นั้น เป็นเรื่องบังคับคดี ไม่ใช่
เรื่องตงโทษ (ดูประมวลอาชญามาตรา ๘๒) เพราะฉะนั้นแม้โจทก์
จะไม่ได้เข้ามา ศาลก็อาจนำมาใช้ได้ ซึ่งศาลฎีกาได้เคยตัดสิน
มามากแล้ว เช่นฎีกาที่ ๖๗๒/๒๔๖๘ (๑๐ ข. ต. ๗๒๔) ที่อ้างในคำ
พิพากษานี้ และที่ ๘๑๘/๒๔๖๘ (๑๐ ข. ต. ๘๑๘) เป็นต้น และแม้ว่า
โจทก์ไม่ได้ขอ และศาลไม่ได้ตั้งไว้ในคำตัดสิน เจ้าทรัพย์ก็ยังอาจ
มาร้องให้บังคับในภายหลังได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๗๗/๒๔๗๕,
๑๖ ข. ต. ๒๘๓)

คำพิพากษาที่ ๗๙๒ พ.ศ. ๒๔๗๒

ฎีกาที่
๗๙๒

อุทธรณ์, อุทธรณ์ค้ำประกัน, ชั้นใต้สวนมูลฟ้อง

พระราชบัญญัติลักษณะอุทธรณ์ พ.ศ. ๒๔๗๓ มาตรา ๓
ข้อ ๑ ที่ห้ามอุทธรณ์ข้อเท็จจริงในคดีอาชญา อันมีอัตราโทษจำคุก
ไม่เกิน ๓ ปีหรือปรับไม่เกิน ๒๐๐๐ บาทนั้น หมายความว่าตลอด
ถึงคดีมีอัตราโทษดังกล่าวนี้ ซึ่งศาลได้สวนมูลฟ้องแล้วสั่งให้ยก
ฟ้องของโจทก์เสียขึ้นด้วย หาใช่เฉพาะแต่คดีที่ศาลได้รับฟ้องไว้
พิจารณาและตัดสินยกฟ้องเท่านั้นไม่

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้กรรมการตรวจฎีกา
โจทก์ อุทธรณ์คำพิพากษาศาลอุทธรณ์

นายสระกันฐมาจะดำ (บังคับอังกฤษ) โจทก์

คดีระวาง

นางปาระเศระดำ จำเลย

คดีโจทก์ฟ้องหาว่า จำเลยกระทำความผิดตามกฎหมาย

ลักษณะอาชญามาตรา ๓๓๗-๓๕๗-๓๕๘-๒๗๐ ๑

ศาลจังหวัดระนองได้สวนมูลฟ้องแล้วสั่งให้ยกฟ้องโจทก์ โดย
เห็นว่าคดีไม่มีมูลพอที่จะฟังว่าจำเลยมีความผิดแต่อย่างใด ๑

โจทก์อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์เห็นว่าศาลเดิมตั้งยกข้อหา ไม่
รับฟ้องในข้อเท็จจริง และฐานฟ้องมีอัตราโทษอย่างสูงให้จำคุก
ไม่เกิน ๓ ปี หรือปรับเป็นพินัยไม่เกิน ๒๐๐๐ บาท คดีต้องห้าม
คู่ความจะอุทธรณ์ในข้อเท็จจริงหาได้ไม่ ตามพระราชบัญญัติ

เรื่องนี้เป็นเรื่องก่อนใช้พระราชบัญญัติลักษณะอุทธรณ์แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๔๗๐ และแม้ว่าตามพระราชบัญญัติดังกล่าว จะได้ยกเลิกพระราชบัญญัติลักษณะอุทธรณ์ พ.ศ. ๒๔๗๓ มาตรา ๓ ข้อ ๑ ในเรื่องห้ามอุทธรณ์ในคดีอาญาเดี่ยวแล้วก็ตาม คำพิพากษาระบบนก็ยังอาจเป็นบรรทัดฐานสำหรับการตีความต่อบทที่คล้ายคลึงกัน เช่น ในเรื่องห้ามฎีกาในคดีที่ศาลตัดสินยกฟ้องในข้อเท็จจริง ตามพระราชบัญญัติลักษณะฎีกาอุทธรณ์ พ.ศ. ๒๔๖๓ มาตรา ๕ เป็นต้น แต่โดยเฉพาะในเรื่องห้ามฎีกานี้ ก็ได้มีคำพิพากษาฎีกาเป็นบรรทัดฐานโดยตรงอยู่แล้ว เช่นฎีกาที่ ๓๐๐/๒๔๗๐ (๓๓ ข.ต. ๒๕๐) เป็นต้น ซึ่งมีขอวินิจฉัยทานองเดียวกับคำพิพากษาระบบน

ฎีกาที่
๓๕๒
(ในค)

ฉีกาที่
๗๒๓

๑๒๒๘

คำพิพากษาที่ ๗๙/๓ พ.ศ. ๒๔๗๖
หนี้, แปลงหนี้ใหม่, เปลี่ยนตัวลูกหนี้, ประมวลแพ่ง
มาตรา ๓๕๐

เจ้าหนี้ไปทวงเงินแก่ลูกหนี้ ลูกหนี้บอกให้คนที่ ๓ (ซึ่งเป็น
ลูกหนี้ของเขาอีกต่อหนึ่ง) ชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ คนที่ ๓ ได้
ชำระหนี้บางส่วน และทำหนังสือสัญญาข่มเงินให้เจ้าหนี้นัดถือไว้
ตั้งเป็นการแปลงหนี้ใหม่ ด้วยเปลี่ยนตัวลูกหนี้ ตามประมวลแพ่ง
มาตรา ๓๕๐ เจ้าหนี้ฟ้องเรียกเงินจากลูกหนี้คนใหม่ (คือคนที่ ๓)
นั้นได้

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้กรรมการตรวจฎีกา
จำเลย อุตสาหกรรมคำพิพากษาศาลอุตสาหกรรม
นายเชียวเคง แซ่โจ้ว เจ้าของยี่ห้อทองฮั่ว โจทก์
คดีระวาง

นายนาจง เจ้าของยี่ห้อเป่งเฮงหลี จำเลย
คดีนี้โจทก์ฟ้องว่าเมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๗๕ จำเลย
ทำหนังสือข่มเงินของโจทก์ไป ๒๓๐ บาท สัญญาจะใช้ ใน ๔ เดือน
ตั้งแต่วันทำฟ้อง ถึงกำหนดแล้วจำเลยไม่ใช้ ขอให้บังคับจำเลย
ใช้เงิน ๒๓๐ บาทนี้ กับดอกเบี้ยร้อยละ ๗ ครึ่งต่อปีนับแต่วันฟ้อง ฯ
จำเลยให้การปฏิเสธความรับผิดชอบ ต่อผู้ว่าโจทก์เป็นเจ้าหนี้
ยี่ห้อชุนกซึ่งค้าขายติดต่อกับจำเลย โจทก์ท้าวคอกฟ้องมาให้จำเลย

ลงชื่อ โดยตกลงกันว่าให้เป็นตัวตัวอย่างส่งไปให้หอชุนกักก่อน
 เมื่อยหอชุนกักรับรองหรือยอมให้จำเลยหักเงินจากค่าตั้งของแล้ว จำเลย
 จะได้ทำสัญญาตามตัวตัวอย่างนี้ให้ โจทก์ต่อไป แต่โจทก์ไม่ได้จัดการ
 ตามที่ตกลงกัน ดังนั้นจึงไม่สมควร ไม่มีผลที่จะบังคับได้ตามประมวล
 กฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๓๓๒ และควรมลลักษณะอันพึงอนุমান
 ได้ว่าเป็นการ โอนสิทธิหรือแปลงหนี้ใหม่ แต่ปฏิบัติไม่ชอบด้วยประมวล
 กฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๓๐๖-๓๕๐ ។

ศาลแพ่งพิจารณาแล้วพบว่า เดิมหอชุนกักอยู่ที่จังหวัดอุบล
 ได้ตั้งผู้กรมาให้ โจทก์ขายที่กรุงเทพฯ ๑ ๒-๓ ปีเด็กตั้งและคิดบัญชีกัน
 ยหอชุนกักเป็นลูกหนี้ โจทก์อยู่ ๒๕๐ บาท ค่อมายหอชุนกักตั้งผู้กร
 มาให้จำเลยชาย นายเมียงตั้ง ชุนกัก เจ้าของยหอชุนกักมากรุงเทพฯ ๑
 พกอยู่ที่บ้านจำเลย ๑

โจทก์ไปหาและทวงเงิน ๒๕๐ บาทนั้น นายเมียงตั้งบอกให้
 จำเลยเอาเงินชำระแก่โจทก์ เพราะเงินของนายเมียงตั้งมีอยู่ที่จำเลย
 จำเลยว่าเงินเอาไปใช้เสียแล้ว ๒๓๐ บาท ยังมีอยู่เพียง ๘๐ บาท และ
 ขอผิดว่าอีก ๔ เดือนจะใช้ให้ โจทก์เอง โจทก์กรับเอาเงิน ๘๐ บาท
 ไปจากจำเลย แล้วให้นายจันถวงเขียนตัวสัญญายืมเงินให้จำเลย
 ลงชื่อ และประทับตราหย่อเป่งเฮงหัดของจำเลยไว้ ดังนั้นศาลแพ่ง
 ไม่เชื่อว่าเป็นตัวตัวอย่างดังที่จำเลยต่อสู้ และเห็นว่าเรื่องไม่คงด้วย
 มาตรา ๓๐๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ วัตถุประสงค์ชอบด้วย
 มาตรา ๓๕๐ โดยโจทก์ยอมตกลงเปลี่ยนตัวลูกหนี้ คือปลดหนี้ให้แก่
 นายเมียงตั้ง และยอมรับจำเลยเป็นลูกหนี้แทน และนายเมียงตั้งกนยอม

ฎีกาที่
๗๘๓

ด้วยแล้ว หากได้มีการขึ้นใจตกหนักเดิมแต่อย่างใดไม่ จึงพิพากษา ให้จำเลยใช้เงิน ๒๓๐ บาทให้แก่โจทก์พร้อมด้วยดอกเบี้ยร้อยละ ๗ ต่อปี นับแต่วันฟ้อง และให้จำเลยเสียค่าธรรมเนียมค่าทนายความ ๕๐ บาทแทนโจทก์ ฯ

จำเลยอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ฟังข้อเท็จจริงตามที่ศาลแพ่งวินิจฉัยมา และเห็นว่าถ้าเป็นคดีอย่างดังกล่าวจำเลยต่อสู้แล้ว เหตุใดจำเลยจึงต้องลงลายมือชื่อและประทับตราหยีของจำเลยให้ โจทก์ไปรูปคดีเป็นการแปลงหนี้ใหม่ด้วยเปลี่ยนตัวลูกหนี้ ซึ่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๓๕๐ บัญญัติว่าจะทำเป็นสัญญาระวางเจ้าหนี้กับลูกหนี้คนใหม่ก็ได้ จึงพิพากษายืนตามศาลแพ่ง และให้จำเลยเสียค่าทนายความเช่นศาลอุทธรณ์แทนโจทก์ ๒๕ บาท ฯ

จำเลยทูลเกล้า ฯ ถวายฎีกาคัดค้านข้อกฎหมายรวมความว่า (๑) ศาลต่างฟังข้อเท็จจริงคลาดเคลื่อนจากคำพยานหลักฐานในท้องถ้ำนวน (๒) ที่ศาลต่างวินิจฉัยว่าเป็นการแปลงหนี้ใหม่นั้น การแปลงหนี้ยังหาสมบูรณ์ตามกฎหมายไม่ เพราะยังไม่ได้มีเจตนาหรือความยินยอมพร้อมใจกันทุกฝ่ายให้เป็นการแปลงหนี้ ฯ

กรรมการศาลฎีกาได้ฟังคำแถลงกรรมของทนายจำเลยและประชุมตรวจปรึกษาถ้ำนวนเรื่องนั้แล้ว เห็นว่าที่ศาลต่างฟังว่าข้อเท็จจริงมานั้น มีพยานหลักฐานในท้องถ้ำนวนสนับสนุน หากได้คลาดเคลื่อนดังที่จำเลยกล่าวไม่ และการแปลงหนี้ใหม่ตามที่ศาลต่างวินิจฉัยมาก็เป็นการชอบและสมบูรณ์ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๕๐ แล้ว เพราะตามข้อเท็จจริงที่ศาลอุทธรณ์ฟังมาดังกล่าว

ซึ่งตนนั้น ต่ควรายนมใช้ต่วดออย่าง และเจ้าหน้ดกหน้ดิมเจดนา
และควมยินยอมดว้กน้ดว้ทุกฝ่าย หาได้ชน้ใจดกหน้ดิมไม่ จำเดย
จ้งได้ดงชื่อและปรตบศรรายหอดงในต่วให้ โจทก้ไป ฎีกาจำเดยพ้ง
ไม่ชน้ พืพากษาให้ยกเดย ให้จำเดยเดยค้าหน้ดความแทนโจทก้
ในชน้ค้าดฎีกาอีก ๕๐ บาท ๑

วันที่ ๓๓ กมภาพันช้ พุทธศักราช ๒๔๗๖
พระยาอัครมนตรีคนดั้ภาษ
พระยาศรีดงักร
พระยาฤทธราชทรงดั้ดัด

เรื่องน้เป็นเรื่องตรงไปตรงมา คอ ก. เป็นดกหน้ ข. ข. เป็น
ดกหน้ ค. ทง ๓ ฝ่ายได้ดกดงกน้ให้ ก. เป็นดกหน้ ค. แทน ข. โดย ข.
(ตรงกบยหอดชน้กในเรอ้งน้) ปล้ดกต่วออก ค. (ค้อโจทก้) จ้งเป็น
เจ้าหน้ ก. (ค้อจำเดย) โดยตรง

เรอ้งดงกถาวรอนทจ้ริงเป็นทงแปลงหน้ใหม่ดว้เปดียนต่วดกหน้
ตามปรมวดพ้งมาตรา ๓๕๐ และแปลงหน้ใหม่ดว้เปดียนต่วเจ้าหน้
ช้งค้องบงค้บดว้บทบัญญัติในเรอ้ง โอนสิทธิเรอ้กรอ้ง (ค้มาตรา ๓๔๗
วรรค ๓)

ทว้เปดียนต่วดกหน้กค้อ เปดียนให้ ก. เป็นดกหน้ ค. แทน ข.
และทว้เปดียนต่วเจ้าหน้กค้อ เปดียนให้ ค. เป็นเจ้าหน้ ก. แทน ข.
แต่จ้รว้ว่าโดยดั้กษณะใด ๆ ก. (ค้อจำเดยในเรอ้งน้) ก้ค้องรับผิ
ค้อ ค. (ค้อโจทก้ในเรอ้งน้) โดยมุดหน้เป็นเรอ้งช้อของเชอ้ หรือ

๑๒๓๒

ฎีกาที่
๗๘๓
(ในค)

ตั้งของมาให้ขาย และทั้ง ๓ ฝ่ายก็ได้เห็นยินยอมในการแปลงหนี้ใหม่
นั้นแล้ว ทั้งตงหนก็ได้ทำสัญญาให้เจาหนยดถือไว้ด้วย

เรื่องแบบในการแปลงหนี้ใหม่ด้วยเปลี่ยนตัวตงหน ให้คู่ค้า
พิพากษาฎีกาที่ ๒๒๖/๒๔๗๐ (๑๓ ข. ต. ๕๘๘)

อนที่จริงในเรื่องนี้ จำเลยก็ได้เถียงในข้อกฎหมายแข็งแรงนัก
และขอฎีกาของจำเลยที่ว่า เป็นข้อกฎหมายก่อนเดิมที่ เช่นในข้อ ๓
ที่ว่า “ศาลล่างฟังข้อเท็จจริงคดีเกิดขึ้นจากคำพยานหลักฐานใน
ท้องสำนวน” ก็โดยจริงจะเป็นฎีกาในข้อเท็จจริง และในข้อ ๒ ที่ว่า
การแปลงหนี้ยังไม่สมบูรณ์ตามกฎหมาย ก็โดยอ้างว่า “เพราะยัง
ไม่ได้มีเจตนาหรือความยินยอมพร้อมใจกันทุกฝ่าย” ซึ่งเป็นการเถียง
ข้อเท็จจริงโดยตรง

คำพิพากษาที่ ๗๙๕ พ.ศ. ๒๔๗๖
 อายุความ, กู้ยืม, สัญญาใช้เป็นงวด, ค่าประกัน, ลูกหนี้
 รัชสภาพทน์, อายุความระตุตหยุดลง, เป็นโทษแก่ผู้ค้ำ
 ประกัน, ประมวลแพ่งมาตรา ๑๗๒, ๑๗๒

ปีที่
๗๙๕

(๑) ลูกหนี้กู้เงินไปเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๖ สัญญาจะใช้คืน
 เป็นงวด และมีผู้ค้ำประกัน ลูกหนี้ไม่ได้ชำระต้นเงินเลย แต่ได้
 ชำระดอกเบี้ยเมื่อ ๓-๔ ปีก่อนฟ้อง (ฟ้อง พ.ศ. ๒๔๗๕) ศาลฎีกา
 ตัดสินว่า แม้จะนับอายุความตามประมวลแพ่ง ก็เป็นอันว่า
 อายุความได้ระตุตหยุดลงตามมาตรา ๑๗๒ และเหตุที่อายุความ
 ระตุตหยุดลงย่อมเป็นโทษแก่ผู้ค้ำประกันด้วย ตามมาตรา ๖๕๒
 คดีจึงไม่ขาดอายุความทั้งสำหรับลูกหนี้และผู้ค้ำประกัน

ค้ำประกัน, ผ่อนเวลา, ประมวลแพ่งมาตรา ๗๐๐

(๒) การที่เจ้าหนี้ไม่ฟ้องร้องลูกหนี้เมื่อถึงกำหนดเวลาชำระ
 หนี้ นั้น เป็นแต่เพียงลูกหนี้ผิดนัดไม่ชำระหนี้ หาใช่เป็นการผ่อน
 เวลาชำระหนี้ตามประมวลแพ่งมาตรา ๗๐๐ ไม่

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้กรรมการตรวจฎีกา
 จำเลย อุกุชรรณคำพิพากษาศาดอุกุชรรณ

ฎีกาที่
๑๕๕

หลวงอ่วมศรีวัช

โจทก์

คดีระวาง

นางเต็ม นิสิตสวัสดิ์ ที่ ๑

นายร้อยตำรวจตรีขุน อนุสารสุนทรทัศนัท ที่ ๒

จำเลย

คดีโจทก์ฟ้องว่าเมื่อวันที่ ๘ เมษายน พ.ศ. ๒๔๖๖ จำเลยที่ ๑

ทำหนังสือกู้เงินโจทก์ไป ๓๐๐ บาท สัญญาจะใช้คืนเงินให้ โจทก์
เดือนละ ๓๐ บาท จำเลยที่ ๒ เป็นผู้ค้ำประกัน ดังแต่ก็ไปแล้ว
จำเลยเคยชำระดอกเบี้ยให้ โจทก์เพียง ๘๒ บาท ขอให้ศาลพิพากษา
บังคับจำเลยใช้คืนเงินและดอกเบี้ยดังกล่าว ๑

ชั้นแรกจำเลยที่ ๑ ให้การปฏิเสธว่ามีได้เป็นหนี้โจทก์ ภายหลัง
รับว่าเป็นหนี้โจทก์จริง แต่ต่อสู้ว่าการกู้ยืมรายนี้ไม่มีดอกเบี้ย และ
ทั้งขาดอายุความแล้ว ๑

จำเลยที่ ๒ ให้การว่าเคยเป็นผู้ค้ำประกันจำเลยที่ ๑ ครั้งหนึ่งจริง
แต่จำเลยที่ ๑ ชำระหนี้ให้ โจทก์เสร็จไปแล้ว หรือถ้าหากว่าจำเลยที่ ๑
ยังไม่ชำระ จำเลยที่ ๑ ก็ยังสามารถชำระหนี้ได้ ไม่เป็นการยาก
กับที่ว่าสัญญาการกู้ยืมกำหนดเวลาชำระเป็นงวดๆ โจทก์ยอม
ให้จำเลยที่ ๑ ผิดผ่อนมาช้านาน ฉะนั้นจำเลยที่ ๒ ย่อมหลุดพ้นจาก
ความรับผิดชอบตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๖๖
และ ๗๐๐ ๑

ศาลแพ่งพิจารณาแล้วฟังว่า จำเลยที่ ๑ ทำสัญญากู้เงินโจทก์
ไป ๓๐๐ บาท เมื่อวันที่ ๘ เมษายน พ.ศ. ๒๔๖๖ จำเลยที่ ๒ เป็นผู้
ค้ำประกัน คืนเงินและดอกเบี้ยดังกล่าวจริงดังฟ้อง และเห็นว่าโจทก์

จำเลยทำสัญญาประกันก่อนใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ต้องใช้กฎหมายลักษณะรับฟ้องบังคับในเรื่องนับกำหนดอายุความ เรื่องโจทก์ยื่นฟ้องยังไม่เกินกำหนด ๓๐ ปี คดียังไม่ขาดอายุความ และทางพิจารณาไม่ปรากฏว่าโจทก์ผ่อนเวลาดำระหนี้ให้จำเลยที่ ๓ กวาทโจทก์มิได้ฟ้องจำเลยที่ ๓ ผู้เป็นลูกหนี้เมื่อผิดนัดค้นหาใช้เป็นการผ่อนเวลาดำระหนี้ จำเลยที่ ๒ ซึ่งเป็นผู้ค้ำประกันยังไม่หลุดพ้นความรับผิดชอบดังข้อต่อสู้ จึงพิพากษาให้จำเลยที่ ๓ ใช้เงิน ๓๐๐ บาท กับดอกเบี้ยร้อยละ ๗ ครั้งต่อปี นับแต่วันที่ ๘ เมษายน พ.ศ. ๒๔๖๖ แต่ไม่ให้คิดดอกเบี้ยเกินต้นเงิน กับให้หักดอกเบี้ย ๘๒ บาทตามที่จำเลยชำระแล้วออก ถ้าจำเลยที่ ๓ ไม่ใช้ ให้จำเลยที่ ๒ ใช้จนครบ ๆ

จำเลยทั้ง ๒ อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิจารณาเห็นชอบด้วยคำพิพากษาศาลแพ่ง จึงพิพากษายืน ๆ

จำเลยทั้ง ๒ ทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาต่อมาในปัญหาข้อกฎหมายว่าเรื่องนับอายุความตั้งแต่วันที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาจนถึงวันฟ้องเกิน ๕ ปีแล้ว คดีโจทก์ขาดอายุความ กับว่าโจทก์ตั้งไม่เร่งรัดฟ้องร้องจำเลยที่ ๓ นานเกินเวลาดำมคอว จำเลยที่ ๒ ย่อมหลุดพ้นจากความ รับผิดชอบตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๐๐ ๆ

กรรมการศาลฎีกาตรวจจำนวนและประชุมปรึกษาคัดค้านแล้ว ข้อเท็จจริงเป็นอันยุติตามที่ศาลล่างฟังมาว่า เมื่อวันที่ ๘ เมษายน พ.ศ. ๒๔๖๖ จำเลยที่ ๓ ทำหนังสือออกเงินโจทก์ไป ๓๐๐ บาท ด้สัญญาจะใช้ต้นเงินให้โจทก์เดือนละ ๓๐ บาทภายในวันที่ ๘ ทุกๆ เดือน จำเลย

ฎีกาที่
๑๕๕

ที่ ๒ เป็นผู้ค้าประกัน นับตั้งแต่วันที่ไปแถวจำเลยไม่เคยชำระต้นเงิน
ให้โจทก์โดย แต่ได้ชำระดอกเบี้ยให้ โจทก์หลายคราวรวมเป็นเงิน
๘๒ บาท และโจทก์ยื่นฟ้องจำเลยเมื่อวันที่ ๒๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๕ ฯ

อนึ่งตามที่ศาลต่างฟังมาว่าจำเลยที่ ๑ เคยส่งดอกเบี้ยให้ โจทก์
รวมเป็นเงิน ๘๒ บาทนั้น หาได้กล่าวจริงไว้ไม่ว่าจำเลยส่งดอกเบี้ยให้
โจทก์เมื่อไร ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญที่จะวินิจฉัยคดีในชั้นนี้ ศาลฎีกา
จึงได้ตรวจจำนวนในประเด็นข้อนี้ ได้ความว่าจำเลยที่ ๑ ส่ง
ดอกเบี้ยให้ โจทก์ครั้งหลังเมื่อประมาณ ๓-๔ ปีก่อนโจทก์ยื่นฟ้อง
เมื่อได้ความดังนี้ การนับอายุความก็เป็นอันระงับคดีลงตามประมวล
กฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๗๒ และเหตุที่อายุความระงับคดีลง
ดังกล่าวนี้ ย่อมเป็นโทษแก่จำเลยที่ ๒ ซึ่งเป็นผู้ค้าประกันด้วย ตาม
ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๖๗๒ ดังนั้นเรื่องดังกล่าวจะ
นับอายุความตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ดังจำเลยต่อสู้คดี
คดีของโจทก์ก็ยังมิขาดอายุความ ส่วนข้อที่จำเลยที่ ๒ ฎีกาว่า
โจทก์ไม่ฟ้องร้องจำเลยที่ ๑ นานเกินควร จำเลยที่ ๒ ย่อมหลุดพ้นจาก
ความรับผิดชอบตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๗๐๐ นั้น
มีแบบอย่างคำพิพากษาฎีกาตัดสินหลายเรื่องว่า การที่เจ้าหนี้ไม่ฟ้องร้อง
ลูกหนี้เมื่อถึงกำหนดเวลาชำระหนี้ เป็นแต่เพียงลูกหนี้ผิดนัดไม่
ชำระหนี้ หาใช่เป็นการผ่อนเวลาชำระหนี้ตามมาตรา ๗๐๐ ไม่ เช่น
คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๖๗/๒๔๗๒ ระบุว่านายชหนู รัชจันดา โจทก์
นายห้องยี่ นายห้องแจ้ง จำเลย และที่ ๒๖๖/๒๔๗๖ ระบุว่านางพุ่ม
รัชจันดาโจทก์ นายยกตัน แซ่ก้ง จำเลย เป็นต้น ฉะนั้นจำเลยที่ ๒

จึงไม่มีทางหลุดพ้นจากความรับผิดชอบ ฎีกาจำเลยทั้ง ๒ ไม่มีทาง
ชนะโจทก์ ที่ศาลล่างพิพากษาบังคับคดีมาชอบแล้ว จึงพร้อมกัน
พิพากษายืนตาม ให้ยกฎีกาจำเลยเสีย และให้จำเลยเสียค่าทนาย
ชั้นฎีกาแทนโจทก์ ๕๐ บาท ฯ

ฎีกาที่
๑๒๕

วันที่ ๓๓ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๗๖
พระยากฤตราษฎ์ทรงสวัสดิ์
พระยาพรหมทัตศรีพิลาศ
ฮาร์. ประแตร์ นิกเก็ต

(๑) กฎหมายที่จะนำมาใช้ ในเรื่องอายุความสำหรับคดีนี้
(สัญญาทำก่อนประมวลแพ่ง) ศาลแพ่งให้ใช้กฎหมายเก่า และศาล
อุทธรณ์เห็นชอบด้วย แต่จำเลยฎีกาว่าควรใช้อายุความตามประมวล
แพ่ง ในคำพิพากษานี้ศาลฎีกามีได้ ชำขาดโดยแน่นอนว่าจะใช้กฎหมาย
อะไร เป็นแต่ว่าแม้ ใช้ประมวลแพ่งก็ยังไม่ขาด แต่การที่ศาลล่าง
ให้คิดดอกเบี้ยถึงต้นชนดอก และศาลฎีกาพิพากษายืนตาม แสดงไป
ในทางว่าให้ใช้กฎหมายเก่า เพราะการใช้ดอกเบี้ยบางส่วนของไม่ทำ
ให้อายุความสะดุดหยุดลงสำหรับดอกเบี้ยที่ค้างเกิน ๕ ปี ตามประมวล
แพ่งมาตรา ๑๖๖

ในเรื่องเช่นนี้ให้ดูคำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
สำหรับมาตรา ๓ ในข้อ ๑๔ ถึง ๑๗ ซึ่งได้แสดงถึงคำพิพากษาฎีกา
ที่ได้เคยตัดสินมาได้ โดยละเอียด

ฎีกาที่
๓๕๕
(ในค)

ส่วนข้อที่ว่าอายุความระงับคดีหยุดลงโดยการไต่สวนเบิก และว่า การที่อายุความระงับคดีหยุดลงเป็นโทษแก่ผู้คำประกันด้วย เป็นเรื่องตรงไปตรงมาตามคัมภีร์แห่งมาตรา ๓๗๒ และ ๖๗๒ เรื่องอายุความระงับคดีหยุดลงโดยการรับสภาพหนี้ ให้ตุ้คำพิพากษาและฟุตโนคดีฎีกาที่ ๗๘๕/๒๔๗๖ (บ.ร.บ. ๓๒๓๖)

(๒) เรื่องเจ้าหนี้ไม่ฟ้องลูกหนี้ ไม่เป็นการผ่อนเวลาดำตามประมวลแห่งมาตรา ๗๐๐ ให้ตุ้คำพิพากษาและฟุตโนคดีฎีกาที่ ๗๒๓/๒๔๗๖ (บ.ร.บ. ๓๐๗๓)

คำพิพากษาที่ ๗๙๗ พ.ศ. ๒๔๗๒
เหมืองแร่, น้ำล้างแร่และมูลดินทราย, พระราชบัญญัติ
เหมืองแร่มาตรา ๒๔

ฎีกาที่
๗๕๖

(๑) ผู้ทำเหมืองแร่ทำที่ปิดกั้นน้ำล้างแร่และมูลดินทรายไม่
เรียบร้อย เป็นเหตุให้น้ำล้างแร่และมูลดินทรายไหลไปลงคลอง
ซึ่งสาธารณะชนใช้เรือแพสัญจรไปมา ผู้ทำเหมืองแร่มีความผิด
ตามพระราชบัญญัติการทำเหมืองแร่ พ.ศ. ๒๔๖๑ มาตรา ๒๔

อุทธรณ์, คดีห้ามอุทธรณ์, ฎีกาขอกฎหมาย

(๒) คดีที่ต้องห้ามอุทธรณ์ในข้อเท็จจริง ตามพระราช
บัญญัติลักษณะอุทธรณ์ พ.ศ. ๒๔๗๓ มาตรา ๓ ข้อ ๑ แต่คู่
ความได้อุทธรณ์ในข้อกฎหมาย และศาลอุทธรณ์กลับคำตัดสิน
ศาลเดิม โดยไม่เห็นด้วยทั้งในข้อกฎหมายและข้อเท็จจริงนั้น
เมื่อคดีมาสู่ศาลฎีกาโดยคู่ความถวายฎีกาในข้อกฎหมาย ในการ
วินิจฉัยข้อกฎหมายนั้น ศาลฎีกาต้องฟังข้อเท็จจริงตามศาลเดิม

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้กรรมการตรวจฎีกา
โจทก์ อุทธรณ์คำพิพากษาศาลอุทธรณ์

อัยการระนอง

โจทก์

คดีระวาง

ขุนรัตน์นราทร ที่ ๓ นายจัน แซ่ฮ้อ ที่ ๒ จำเลย

ฎีกา
๗๕๓

โจทก์ฟ้องว่าจำเลยที่ ๓ เป็นเจ้าของเหมืองแร่ดีบุกตำบลราชกรูด
จำเลยที่ ๒ เป็นผู้จัดการ ครอบครองที่ ๘ กันยายน ถึงวันที่ ๒๒ ตุลาคม
พ.ศ. ๒๔๗๕ จำเลยทั้ง ๒ ทำเหมืองแร่และไต่หน้าถ้ำแร่ปล่อยมูลดิน
ทรายลงสู่ลำคลองห้วยเข้และลำคลองไผ่ต้นเขิน เสียหายไม่สะดวก แก่เรือ
สาธารณชนในท้อง เหตุเกิดที่ตำบลราชกรูด อำเภอเขาหินซ้อน
จังหวัดระนอง ขอให้ตั้งโทษจำเลยตามพระราชบัญญัติการทำเหมืองแร่
พ.ศ. ๒๔๖๓ มาตรา ๖๔-๗๗ และกฎหมายลักษณะอาชญา มาตรา ๖๓ ฯ

จำเลยทั้ง ๒ ให้การปฏิเสธข้อหา คัดค้านว่ามูลดินทรายที่ปล่อย
จากเหมืองจำเลย นั้น ปล่อยให้ไหลไปลงพรุ ตามสัญญา ท้ายประทานบัตร
หากมีมูลทรายในลำคลองห้วยเข้หรือลำคลองไผ่ ก็มีคนลักลอบทำ
เหมืองถ่ายมูลดินทรายลงไป นอกจากนั้นเวลาฝนตกน้ำมากอาจพา
เอามูลดินทรายที่อื่นและในลำคลองไปก็ได้ ในคลองไผ่เรือเดินไปมา
ได้สะดวก ส่วนคลองห้วยเข้ไม่ใช่คลองสำหรับเรือสัญจรไปมาแต่เดิม
อนึ่งจำเลยที่ ๓ ไม่ได้เป็นผู้ตั้งมือทำเหมือง จำเลยที่ ๒ เป็นผู้ทำ
ถ้าจำเลยที่ ๒ ทำผิด จำเลยที่ ๓ หากควรมีความผิดในทางอาชญา
ด้วยไม่ ฯ

ศาลจังหวัดระนองพิจารณาแล้ว ได้ความว่าคลองทั้ง ๒ เป็น
คลองสำหรับสาธารณชนใช้เรือแพ และปรากฏชัดแจ้งจากคำพยาน
โจทก์ที่หลายปากว่ามูลดินทรายและหน้าถ้ำแร่ที่จำเลยถ่ายจากเหมืองไหล
ลงในลำรางไปลงที่ลุ่ม และจากที่ลุ่มนั้นไหลผ่านที่กั้นไปลงคลองห้วยเข้
และคลองไผ่ นายจัน ศรีวิโรจน์ พยานร่วมเบิกความว่า ได้ทำนบ

ทกนจนถึงหัวเขและคตองไผ่มุตทรายใหม่ประปนอยูบ้าง และคำพะยาน
 จำเตยกมีว่า น้ำขุ่น ๆ ไหลผ่านจากทกนออกไปตงคตองทง ๒ เหมือน
 กัน จำเตยอ้างสัญญาใช้ประทานบัตร์ว่าเจ้าพนักงานกำหนดให้ถ่าย
 มุตคินทรายตงพรุ ซึ่งจำเตยทำตามสัญญาแล้ว แต่ข้อสัญญานั้น
 ปรากฏว่าเจ้าพนักงานให้จำเตยทำที่บดกนมีให้ มุตคินทรายรั่วไหล ออก
 จากพรุได้ เมื่อจำเตยไม่ทำที่คินกนจนมุตคินทรายและน้ำดังแร้ไหล
 เตยไปตงคตองเช่นนี้ จำเตยทง ๒ ต้องมีความผิด จึงพิพากษาให้
 ปรับจำเตยเป็นพินัยคนดระ ๔๐ บาท ตามพระราชบัญญัติการทำเหมือง
 แร่ พ.ศ. ๒๔๖๓ มาตรา ๖๔-๗๗ ถ้าไม่เสีย ให้จัดการตามกฎหมาย
 ดกษณะอาชญามาตรา ๓๗ ๑

จำเตยทง ๒ อุกุทธนเห็นว่จำเตยยังไม่มีความ
 ผิดตามพระราชบัญญัติการทำเหมืองแร่ พ.ศ. ๒๔๖๓ มาตรา ๖๔ ข้อ ๓
 เพราะข้อเท็จจริงปรากฏตามคำวินิจฉัยของศาลเดิมว่า จำเตยไม่ได้ใส
 น้ำดังแร้มุตคินทรายไปตงในถ่านาทเป็นทางเรื่อช่นดองหรือทใช้ ในการ
 เพาะปลูก หรือเพื่อบริโภคให้เสียประโยชน์ในการใช้ทางน้ำ แต่ปรากฏ
 ว่าจำเตยได้ถ่ายเทน้ำดังแร้และมุตคินทรายจากเหมืองไปตงพรุตาม
 ข้อสัญญาท้ยประทานบัตร์ หากจำเตยไม่ทำทานบตกนนำอนจะถนไหล
 ออกไปจากพรุให้เรียวรอยตามความเห็นของเจ้าพนักงานราช โถทกิจ
 ก็เป็นเรื่ออวก่ดว่นหนึ่งค่างหาก จะถือว่จำเตยได้ถ่ายเทน้ำดังแร้
 มุตคินทรายตงในถ่านาทซึ่งเป็นทางช่นดองและทำให้เสียประโยชน์ในการ

ฎีกาที่
๓๕๗

ใช้ทางนานัน อันจะเป็นความผิดตามมาตรา ๖๔ ข้อ ๓ ไม่ได้ เมื่อ
การกระทำของจำเลยไม่เป็น ความผิดในทางอาชญาตามมาตรา ๖๔
ข้อ ๓ แล้ว ข้อที่ว่าจำเลยที่ ๓ ผู้เป็นเจ้าของจะต้องมีความผิดด้วยกัน
กับจำเลยที่ ๒ ตามมาตรา ๗๘ หรือไม่ ไม่จำต้องวินิจฉัยถึง อัน
ข้อเท็จจริงตามที่ศาลเดิมวินิจฉัยมานานศาลอุทธรณ์ ก็ยังไม่เห็นพ้องด้วย
เช่นข้อที่ว่า คินทรายในคตองหัวเข้และคตองไผ่มีมุตทรายใหม่ปะปนอยู่
บ้าง เดยต้นนิษฐานเอาว่าเป็นมุตทรายไหลไปจากถ่วงจำเลย จึง
พิพากษากับคำตัดสินศาลเดิมให้ยกฟ้องโจทก์ปล่อยจำเลย ฯ

โจทก์ทุกคดี ฯ ถวายฎีกาคัดค้านข้อกฎหมายว่าตามรูปคดี
จำเลยควรมีความผิด ฯ

กรรมการศาลฎีกาได้ฟังคำแถลงกรรมและประชุมตรวจปรึกษา
ด้านนวนเรื่องนั้นแล้ว คัดค้านความอุทธรณ์ได้ แต่ในปัญหาข้อกฎหมาย
ส่วนข้อเท็จจริงอุทธรณ์ไม่ได้ ตามพระราชบัญญัติลักษณะอุทธรณ์
พ.ศ. ๒๔๗๓ มาตรา ๓ ข้อ ๓ ที่ศาลอุทธรณ์ วินิจฉัยข้อกฎหมายว่า
จำเลยไม่มีความผิดนั้น กรรมการศาลฎีกาเห็นว่ายังศาลาคัดค้านอยู่
และเมื่อเป็นดังนี้ กตองฟัง ข้อเท็จจริง ตาม ที่ศาลเดิม วินิจฉัยไว้ข้างตน
และตามข้อเท็จจริงนั้น กรรมการศาลฎีกาเห็นว่าคดีเข้าบทมาตรา ๖๔
แห่งพระราชบัญญัติการทำเหมืองแร่ พ.ศ. ๒๔๖๓ ซึ่งมีความว่า “ใน
การที่จะไต่ขนาดแร่ หรือเททองมุดแร่มุดดินและสิ่งอื่น ๆ จากเหมือง
มีข้อบังคับและข้อห้ามดังนี้คือ ๑. ห้ามมิให้ไต่ขนาดแร่และเททอง
ต่าง ๆ ซึ่งได้ความานลงในถ่านาซึ่งเป็นทางเรือขนถอง หรือเป็นทาง

ฎีกาที่
๓๒๖

มาตรา ๖๔ ถ้าไม่เสียค่าปรับให้จัดการตามกฎหมายลักษณะอาญา
มาตรา ๓๗ ฯ

วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๒๖

พระยาวิกรมรัตนสุภา

พระยานตราธิบดี

พระยาภักดี

(๑) ตามคำวินิจฉัยของศาลอุทธรณ์ในเรื่องนี้ ดูเหมือนจะ
ถือว่าเรื่องปลัดยมนาต่างแคว้นและมณฑลนครายลงในอำนาจที่จะเป็นผลตาม
พระราชบัญญัติเหมืองแร่ มาตรา ๖๔ จะต้องเป็นการจงใจกระทำ
หรืออย่างน้อยที่สุดก็ต้องเป็นการที่ปลัดยมนาต่างแคว้นและมณฑลนครายลงในอำนาจ
ถ้าหากได้ทำทักท้วงไว้บ้างแล้ว แม้การทักท้วงจะไม่เป็นผลจริงจึงไม่เป็นผล
การวินิจฉัยดังนี้ ถ้าแต่จะเพราะตามตัวอักษรแห่งมาตรา ๖๔ ข้อ ๑
ก็พอจะไปได้ แต่ถ้าอ่านมาตรา ๖๔ ข้อ ๔ ประกอบด้วย ทั้งถึงความ
ประสงค์ของกฎหมาย เมื่ออ่านความทั้งหมดรวมกันแล้ว ก็เห็นได้ว
หาเป็นดังนี้ไม่ เพราะกฎหมายแสดงว่าประสงค์จะป้องกันมิให้เกิด
การเสียหายต่ออำนาจหรือทางนาอันเป็นสาธารณะประโยชน์ โดยการ
ผู้ทำเหมืองแร่ปลัดยมนาต่างแคว้นและมณฑลนครายลงในอำนาจหรือ
ทางนาอัน เพราะฉะนั้นถ้าหากผู้ทำเหมืองแร่จะเคยไม่กระทำกรบ
กนให้เรียบร้อย จนเป็นเหตุให้เกิดการเสียหายดังกล่าวแล้ว ผู้ทำ
เหมืองแร่ก็ต้องมีผล ดังคำวินิจฉัยของศาลฎีกา

๑๒๔๕

เรื่องนำดาวแร่และมุลดินทรายทำให้เกิดความเสียหายและฟ้อง
ร้องกันในทางแพ่ง ให้คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๓๓/๒๔๗๓ (๓๒ ข.ศ. ๕๕๓)
ที่ ๗๗๕/๒๔๗๓ (๓๒ ข.ศ. ๗๖๒) และที่ ๓๘๐/๒๔๗๔ (๓๕ ข.ศ. ๕๕๐)
ซึ่งได้มีคำสั่งถึงพระราชบัญญัติเหมืองแร่มาตรา ๖๕ นิตย

ฎีกาที่
๗๗๖
(ในค)

(๒) เรื่องอุทธรณ์ต้องห้ามในคดีอาชญา แม้จะได้ยกเด็ก
แหว่โดยพระราชบัญญัติลักษณะอุทธรณ์แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๔๗๖
ก็ดี คำพิพากษาระบบนัยยังอาจเป็นบรรทัดฐานสำหรับความแพ่ง
ซึ่งยังมีกำหนดห้ามอุทธรณ์อยู่บ้าง

ให้คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๓/๒๔๗๖ (บ.ร.บ. ๓๒) ซึ่งมีชื่อนิจฉัย
ในทำนองเดียวกัน

ฎีกาที่
๑๕๕

คำพิพากษาที่ ๗๙๙ พ.ศ. ๒๔๗๒

ชื้อชาย, ชื้อชายยังไม่สำเร็จเด็ดขาด, ทรพยทตของนับชิ่ง
ดวงวัต, การชำระราคา

(๑) ชื้อชื้อเป็นผู้รับเหมาทำพื้นส่งกรรมรถไฟ ได้ตกลงชื้อ
พื้นจากผู้ขายโดยชื้อสัญญาว่า “ผู้ขายมีไม้พื้นอยู่..... เป็น
จำนวนพื้น ๔๐๐ หลาอันแน่นอน ไม้พื้นรายนี้ผู้ขายยอมขายให้
กับผู้ชื้อเป็นราคาหลาละ ๑ บาท ๔๐ สตางค์ทุก ๆ หลา ” และมีชื้อ
ตกลงต่อไปว่า “ในการวัดดวงจำนวนพื้นต้องถือตามบิลของกรรม
รถไฟผู้เก็บ การรับเงินผู้ชื้อจะจ่ายให้เมื่อได้รับเงินจากกรรมรถไฟ
ตามกำหนดทุกครั้งจนครบกว่าจะหมดพื้น ฯ” ตามสัญญาตั้งนี้
ศาลฎีกาตัดสินว่า สัญญาชื้อขายยังไม่สำเร็จเด็ดขาด เมื่อกรรม
รถไฟเก็บพื้นไปเท่าใด ต้องถือว่าผู้ขายได้ขายให้ผู้ชื้อเท่านั้น
และผู้ขายเรียกราคาได้เพียงเท่าที่กรรมรถไฟได้เก็บเอาพื้นไป

กุ่ม, แบบ, ประมวลแพ่งมาตรา ๒๕๓

(๒) เอกสารที่ไม่มีถ้อยคำหรือใจความสื่อให้เห็นว่ามีการกุ่ม
ยืมกัน จะใช้เป็นหลักฐานแห่งการกุ่มยืมเงินไม่ได้

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้กรรมการตรวจฎีกา
โจทก์ อุตสาหกรรมคำพิพากษาศาลอุทธรณ์

๑๒๔๓

นายหยั่งกหรือยังหด แซ่คน

โจทก์

คดีระวาง

ฎีกาที่
๓๕๘

นายของชิตหรือคิต

จำเลย

คดีโจทก์ฟ้องว่าเมื่อวันที่ ๑๕ มกราคม พ.ศ. ๒๔๗๓ จำเลย

ได้ทำสัญญาซื้อพนโจทก์ ๕๐๐ หลา ราคาหลาละ ๓ บาท ๕๐ สตางค์ เป็นเงิน ๕๖๐ บาท จำเลยผ่อนใช้เงินให้ โจทก์ครึ่งหนึ่ง ๒๐๐ บาท แต่จำเลยถูกฟ้องตามอำนาจคดีแพ่งแดงที่ ๘/๒๔๗๒ ของศาลจังหวัด หลงส์ถวน จำเลยจึงขอยืมเงิน ๒๐๐ บาท ซึ่งใช้หนี้ค่าพนนนกดับไปอีก เมื่อวันที่ ๒๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๗๓ โดยทำหนังสือให้ไว้เป็นสำคัญ โจทก์ทวงเตือนให้จำเลยชำระหนี้จำเลยบิดพถว โจทก์จึงฟ้องขอให้ ศาลบังคับจำเลยใช้เงินค่าพนและเงินยืมตามสัญญา รวม ๕๖๐ บาท และ ดอกเบี้ยตั้งแต่วันยืมจนคดีถึงที่สุด และเงินค่าพาหนะและที่พักของโจทก์ และทนายในกาารไปทวงหนี้ รวม ๖๔ บาท ๘๐ สตางค์ อีกด้วย ฯ

จำเลยให้การต่อสู้ว่า โจทก์ได้ทำสัญญาขายพนให้จำเลย หลา ๓ บาท ๕๐ สตางค์จริง แต่ตามสัญญาข้อ ๓ มีการตกลงกันว่า ในกาารวัดดวงจำนวนพนต้องถือตามบิลของกรมรถไฟฝักกับ ส่วนกาาร รับเงินจำเลยจะจ่ายให้ โจทก์ตามกำหนด และโจทก์จะต้องชนพนจาก บาน่าตั้งให้ถึงริมทางรถไฟในเขตต์สถานที่ได้ระบุไว้ในสัญญา โจทก์ ชนพนเพียง ๓๗๒ หลา ราคา ๒๕๖ บาท ๕๐ สตางค์ และจำเลย ได้จ่ายเงินไปแล้วเมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๒ เป็นจำนวน ๒๐๐ บาท โดยมีใบเสร็จรับเงินเป็นสำคัญ เงินที่ยังค้างอยู่อีก ๔๖ บาท ๕๐ สตางค์คนน เมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๒ โจทก์ได้ขอ

อุทก
๓๕๘

๑๒๔๘

สินค้าในวันจำเลยไป ๔๒ บาท กับรับเข้าเศษเงิน ๔ บาท ๔๐ สตางค์
หักใช้เป็นค่าพินได้รจกนไปแล้ว ฯ

ส่วนเงิน ๒๐๐ บาทที่โจทก์อ้างว่าจำเลยได้ยืมไปนั้น จำเลย
ให้การว่า เมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๒ โจทก์ได้ยืมเงิน
จำเลยไป ๒๐๐ บาท เพื่อลงทุนจัดการขนส่งสินค้า แต่ไม่ได้ทำหลักฐาน
ต่อกัน ครั้นต่อมาจำเลยได้เรียกเอาเงิน ๒๐๐ บาทรายหนักกลับคืน จำเลย
ให้นายไบบ้อยน้องชายจำเลยไปรับเงินแทน นายไบบ้อยได้ทำใบรับให้
โจทก์ไว้คือ ใบรับที่โจทก์นำมาฟ้อง ซึ่งความจริงหาใช่ใบสำคัญ
ยืมเงินไม่ โจทก์แปลคดีจนผิด และข้อพยานในหนังสืออื่นโจทก์
ก็ได้ทำปลอมขึ้น ในที่สุดจำเลยคดีฟ้องว่าคดีขาดอายุความ ฯ

ศาลจังหวัดชุมพรพิจารณาแล้วเห็นว่า สัญญาซื้อพินเป็นสัญญา
ที่สำเร็จเด็ดขาดแล้ว เพราะทรัพย์สินที่จะผ่านมือเป็นทรัพย์สินที่มี
จำนวนและราคาอันแน่นอน สัญญาข้อ ๓ เป็นเพียงข้อไขความว่า
ด้วยการวัดคองจำนวนพินซึ่งจะต้องถือตามमितของกรมรถไฟผู้เก็บ และ
การจ่ายเงินให้แก่ผู้ขายคือ โจทก์ ออกทอดหนึ่งเท่านั้น หาใช่ข้อตกลง
อันเป็นสาระสำคัญแห่งสัญญาไม่ ฯ

ส่วนเงิน ๒๐๐ บาทที่พิพาท ข้อเท็จจริงแห่งคดีฟังไม่ได้ว่าควร
รับเงิน ๒๐๐ บาทนั้น เป็นจำนวนเงินที่โจทก์ได้ยืมจำเลยไป แต่ถึง
หากว่าจะไม่ใช่คดียืมเงินก็ดี คดีได้ความชัดว่าเป็นตัวรับเงิน คือ
เป็นเอกสารอันแสดงว่าจำเลยได้รับเงินไปจากโจทก์ ๒๐๐ บาท เมื่อ
จำเลยนำสืบหักล้างไม่ได้สืบ จำเลยต้องแพ้คดี จึงพิพากษาให้จำเลย
ใช้เงิน ๕๖๐ บาท กับดอกเบี้ยในอัตรา ๓๐๐ ละ ๗ ครั้งต่อปี ตั้งแต่

วันฟ้องจนกว่าจำเลยจะชำระเงินเสร็จให้แก่โจทก์ และให้จำเลยเสีย
ค่าธรรมเนียมกับทนายความ ๕๐ บาท ค่าขออย่างอื่นให้ยกเสีย ฯ

จำเลยอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์เห็นว่าข้อความความหนังสือสัญญา
ไม่แสดงว่า ได้มีการซื้อขายกันเด็ดขาด เพราะสัญญาข้อ ๓ เป็นคำ
สนอง แสดงว่าจำเลยยอมรับซื้อแต่เพียงเท่าที่กรมรถไฟเก็บเอาไป
และจะจ่ายเงินให้ตามนั้น เมื่อขอเท็จจริงปรากฏว่ากรมรถไฟได้เก็บ
เอาเงินไปแล้ว ๑๗๖ หลา ต้องถือว่าจำเลยได้ซื้อแล้วเพียงเท่านั้น ฯ

ส่วนเงินที่โจทก์ฟ้องว่าจำเลยยืมไป ๒๐๐ บาท ความจริงเป็นแต่
เพียงใบเสร็จรับเงินเท่านั้น ไม่แสดงว่ามีการยกยืมเงินกัน เทียบเคียง
ตามนัยแห่งฎีกาที่ ๙๑๔/๒๔๖๗ ซึ่งกล่าวว่าหนังสือที่จะเป็นหลักฐานนั้น
ต้องแสดงในตัวเองว่า มีการยกยืมเมื่อโจทก์แสดงหลักฐานเป็นคำ
อักษรไม่ได้ว่าจำเลยยืม ก็ชนะคดีไม่ได้ ส่วนเงินอีก ๔๖ บาท
๔๐ สตางค์ ซึ่งจำเลยว่าโจทก์เป็นหนี้ค่าซื้อของเชื่อ และจำเลยได้ให้
เศษ ๔ บาท ๔๐ สตางค์หักใช้ค่าฟันไปเสร็จแล้วนั้น ค่าพะยานไม่
ปรากฏว่าโจทก์จำเลยได้ตกลงกันดังจำเลยต่อสู้ หนี้สินไม่ว่ากล่าวกัน
เพียง ๒-๓ ปี จะสันนิษฐานว่าใช้กันแล้วไม่ได้ อย่างไรก็ตามหนี้สิน
รายนจะหักกันไม่ได้ ตามประมวลแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๓๔๔ ส่วน
ในเรื่องอายุความ ศาลอุทธรณ์เห็นว่าการค้าขายฟันรายนั้นนับว่าเป็น
อุตสาหกรรม เขาอยู่ในมาตรา ๑๖๕ ตอนท้ายอายุความ ๕ ปี โจทก์
ถึงฟ้องเรียกเงินรายนได้ จึงพิพากษาแก่คำพิพากษาศาลเดิม ให้จำเลย
ใช้เงินที่ยังค้างอยู่ ๔๖ บาท ๔๐ สตางค์ กับดอกเบี้ยในจำนวนอัตรา

ฎีกาที่
๗๕๗

๑๒๕๐

รอยตะ ๗ ครั้งต่อปี นับแต่วันฟ้องจนกว่าจะใช้เงินเสร็จ ค่าธรรมเนียม
ให้เป็นพับไป ค่าขออย่างอื่นให้ยกเสีย ฯ

โจทก์ทูลเกล้า ฯ ถวายฎีกา ขอพระราชทานพระบรมราช
วินิจฉัยในปัญหา ๓ ข้อ คือ ๑. ฎีญาซื้อขายรายวันเป็นฎีญาสำเร็จ
เด็ดขาดและกรรมสิทธิ์ในการซื้อขายได้ โอนจากผู้ขายมายังผู้ซื้อแล้ว
หรือไม่ ถ้าเมื่อโอนมาแล้วผู้ซื้อจะต้องรับผิดชอบเพียงไร ๒. ใบรับ
เงิน ๒๐๐ บาทที่จำเลยเขียนให้แก่โจทก์นั้น จะเป็นใบรับเงินในการ
ก้ำม่อนชอบด้วยกฎหมายได้หรือไม่ ๓. เงิน ๔๒ บาทนั้น โจทก์จำเลย
ได้หักกันโดยมีหลักฐานอย่างไร ฯ

กรรมการศาลฎีกาได้ประชุมตรวจด้านจนและปรึกษาคัดค้านแล้ว
ทางพิจารณาได้ความว่า โจทก์จำเลยเป็นพ่อค้าทำการติดต่อกันมา
ช้านาน ครั้นเมื่อวันที่ ๓๕ มกราคม พ.ศ. ๒๔๗๓ โจทก์ได้ทำฎีญา
ขายให้แก่จำเลย มีข้อความดังต่อไปนี้ ฯ

“ข้อ ๑ ด้วยผู้ซื้อได้เป็นผู้รับเหมาทำฟืนตั้งกรมรถไฟตั้งแต่
เขตที่ตั้งคดของชานกับบายเขาวอแต่ผู้เดียว ในระวาง พ.ศ. ๒๔๗๓
ถึง พ.ศ. ๒๔๗๒ ฯ

ข้อ ๒ ผู้ขายมีไม้ ฟืนอยู่ในเขตที่ตั้งกล่าวแล้วในข้อ ๑ เป็นฟืน
ซึ่งได้รับจากนายซิมกู่ผู้รับเหมาคนก่อนตามฎีญาขอมซึ่งนายซิมกู่
ได้ทำให้ไว้คดกรมการอำเภอเงิน เป็นจำนวนฟืน ๔๐๐ หด
(สี่ร้อยหด) อันแน่นอน ไม้ฟืนรายนี้ผู้ขายยอมขายให้กับผู้ซื้อเป็น
ราคาหดละ ๓ บาท ๔๐ สตางค์ (หนึ่งบาทสี่สิบสตางค์) ทุก ๆ หด ฯ

ข้อ ๓ ในการวัดดวงจำนวนฟืนต้องถือตามบิตของกรมรถไฟผู้

เก็บ การรับเงิน^๕ จะจ่ายให้เมื่อได้รับเงินจากกรมรถไฟตามกำหนด
ทุกครึ่งจนครบกว่าจะหมด^๕ ฟัน ๗๓ ” ๗

กรรมการศาลฎีกาเห็นว่าข้อความในสัญญาข้อ ๒ แต่ตั้งแต่เพียงว่า
โจทก์มี^๕ ฟันอยู่เป็นจำนวนอันแน่นอน ๕๐๐ หลา เพื่อขายให้แก่จำเลย
ราคาหลาละ ๓ บาท ๕๐ สตางค์ แต่ข้อเท็จจริงปรากฏว่าฟันไม่ได้
รวมอยู่ในเขตที่ตั้งถ่านรถไฟ^๕ ทั้ง ๕๐๐ หลา และทั้งปรากฏว่ามี^๕ ฟันเกิน
กว่า ๕๐๐ หลาอีกด้วย เพราะฉะนั้นสัญญาซื้อขาย^๕ ในข้อนี้จึงยังไม่
สำเร็จเด็ดขาด และเมื่ออ่านข้อ ๓ แห่งสัญญาประกอบเข้าด้วยกันแล้ว
จึงได้ความชัดว่าโจทก์สัญญาจะขายฟันให้แก่จำเลย และจะเก็บเงิน
ตามจำนวน^๕ ฟันซึ่งแจ้งอยู่ในบัตรการวัดดวงของกรมรถไฟ โดยเหตุ
แห่งสัญญาในการซื้อขาย^๕ นี้ เมื่อกรมรถไฟเก็บ^๕ ฟันไปเท่าใดจึงต้อง
ถือว่าโจทก์ได้ขายให้จำเลยเท่านั้น ตามที่ศาลอุทธรณ์ได้^๕ ชำขาดมา
ชอบแล้ว ฎีกาของโจทก์ในข้อ ๑ จึงตกไป ๗

ส่วนปัญหาข้อที่ว่ารับเงิน ๒๐๐ บาท ที่จำเลยเขียนให้ไว้แก่
โจทก์นั้น จะเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมเงินตามกฎหมายดังข้างหรือไม่
ศาลฎีกาได้ตรวจเช็คเอกสารฉบับ^๕ นั้นแล้ว เห็น^๕ ทีเดียวว่า “ได้รับเงิน^๕ ยาม
๒๐๐ บาท^๕ ถอนจาก^๕ ยหอยหงส์ ^๕ ถอนเป็นหลักฐาน^๕ ลงวันที่ ๒๓ เดือน^๕ ๗
ของ^๕ ฝรัง บิชอป^๕ ปรตบ^๕ ทราย^๕ หอ^๕ หลง^๕ ดวน ^๕ อิง^๕ ชุ่ย^๕ ช่ง ^๕ ว่อง^๕ ฟุก^๕ เตื่อง
ชิน^๕ ซื่อ^๕ ฟอง^๕ พระ^๕ ยาน ” ๗

กรรมการศาลฎีกาเห็นว่า เอกสาร^๕ ฉบับ^๕ นั้นไม่^๕ ลอ^๕ ย^๕ คา^๕ หรือ
ใจ^๕ ความ^๕ ต่อ^๕ ให้^๕ เห็น^๕ ว่า^๕ มี^๕ การ^๕ กู้^๕ ยืม^๕ เถย ฎีกา^๕ ข้อ^๕ ๒ ของ^๕ โจทก์^๕ จึง^๕ พัง
ไม่^๕ ชิน ๗

ฎีกาที่
๓๕๘

๑๒๕๒

ฎีกาข้อ ๓ ของโจทก์ ศาลเห็นว่าจำเลยไม่มีพยานหลักฐาน
ที่จะพิสูจน์ว่าโจทก์ได้ซื้อของเชื่อไปจากร้านจำเลย และได้มีการ
ตกลงระวาง โจทก์จำเลยให้หักกดบดบหนซึ่งกันและกัน ฯ

อาศัยเหตุผลดังกล่าวมาแต่ข้างต้น กรรมการศาลฎีกาจึงพร้อม
กันพิพากษายืนตามศาลอุทธรณ์ โดยให้ยกฎีกาโจทก์เสีย และให้
โจทก์เสียค่าธรรมเนียมและทนายชั้นศาลฎีกา ๕๐ บาทแทนจำเลยด้วย ฯ

วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๗๖

พระยาพรหมทิศศรีพิลาศ

พระยาภฤตราชทรงส์สวัสดิ์

อว. ประเสริฐแกด

(๑) ในเรื่องสัญญาซื้อขายซึ่งผู้ชายฟ้องเรียกราคานั้น ปัญหา
ข้อแรกมีว่า สัญญาซื้อขายเป็นสัญญาซื้อขายเด็ดขาดหรือไม่ ซึ่งมี
ข้อสำคัญต่อไปว่า กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ตกลงซื้อขายได้ โอนไปยัง
ผู้ซื้อหรือยัง เพราะการซื้อขายตามประมวลแพ่งมาตรา ๕๕๓ อธิบายว่า
ได้แก่ “สัญญาที่..... ผู้ขายโอนกรรมสิทธิ์แห่งทรัพย์สินให้แก่
.....ผู้ซื้อ”

ในเรื่องโอนกรรมสิทธิ์นั้น ถ้าทรัพย์สินจะต้องนับซึ่งดวงวัด กรรม
สิทธิ์ยังไม่โอนไปยังผู้ซื้อจนกว่าจะได้ทำการตั้งหนี้แล้ว (มาตรา ๕๖๐)
เพราะฉะนั้นสัญญาซื้อขายพินในเรื่องนี้จึงเห็นได้ว่าจะไม่เป็นสัญญาซื้อ
ขายเด็ดขาด จนกว่ากรรมราคาไฟจะได้เก็บเอาเงินไป และเป็นสัญญา
ซื้อขายเด็ดขาดเพียงจำนวนที่กรรมราคาไฟเก็บเอาไป

นอกจากการวินิจฉัยข้อกฎหมายดังกล่าวนี้ ตามสัญญาข้อ ๓
 ยังได้แสดงไว้โดยชัดเจนว่า “การรับเงินผู้ซื้อจะจ่ายให้เมื่อได้รับเงิน
 จากกรมรถไฟฯ” ดังนั้น การที่โจทก์ฟ้องเรียกราคาพันธบัตร ๕๐๐ หลดา
 (ซึ่งรวมทั้งพันธบัตรรถไฟยังไม่ได้รับเอาไป) จึงไม่มีทางที่จะชนะคดี
 ทว่าความเป็นเรื่องฟ้องเรียกราคาทรัพย์สินที่ซื้อขาย แต่ถ้าวินิจฉัย
 ฟ้องในฐานะที่จำเลยผิดสัญญา ไม่รับเอาพันธบัตรตามที่ได้ตกลงซื้อขาย
 กัน คดีน่าจะมีความผิดข้อไปว่า สัญญาระหว่างโจทก์จำเลยมีความ
 มุ่งหมายเพียงไร คือว่าเป็นสัญญาซื้อขายพันธบัตรจำนวนพันธบัตรรถไฟ
 เก็บเอาไป หรือเป็นสัญญาซื้อขายในจำนวน ๕๐๐ หลดาแน่นอน ซึ่งมี
 ผลต่างกันคือ ถ้าตีความว่าเป็นสัญญาซื้อขายอย่างประการที่ ๓ โจทก์
 ก็ฟ้องได้เพียงเท่าจำนวนพันธบัตรรถไฟเก็บเอาไป และไม่มีทางจะฟ้อง
 อะไรอีก นับว่าเป็นสัญญาในทำนองให้ค้ำประกันจะขาย ตามประมวล
 แห่งมาตรา ๕๕๔ ซึ่งเป็นสัญญามัดผู้ให้ค้ำประกันฝ่ายเดียว แต่ถ้า
 ตีความว่าเป็นสัญญาซื้อขายอย่างประการที่ ๒ คือตกลงซื้อพันธบัตร
 ๕๐๐ หลดาแน่นอนแล้ว นอกจากฟ้องเรียกราคาพันธบัตรรถไฟเก็บ
 เอาไป โจทก์ยังมีทางที่อาจฟ้องจำเลยในฐานะผิดสัญญา ที่ไม่รับ
 เอาพันธบัตรออกจากจำนวน ๕๐๐ หลดา และควรตั้งเกตุว่ากรวินิจฉัย
 ในข้อนี้ไม่เกี่ยวกับว่าทรัพย์สินที่ซื้อขายเป็นทรัพย์สินประเภทใด และกรรม
 สิทธิได้เปลี่ยนมือเมื่อไร

(๒) เอกสารที่จะอ้างเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมเงิน ตามประมวล
 แห่งมาตรา ๖๕๓ จำต้องมีข้อความแสดงให้เห็นว่าได้มีการกู้ยืมกัน

๑๒๕๕

ฎีกาที่
๓๘๗
(ในค)

เป็นเหตุกรรมตา เพราะถ้ามีฉนั้นคู่ความก็อาจจะนำหนังสืออะไร ๆ มาอ้าง แล้วขอตีบพระยานบุคคลแต่คงว่าเป็นการกั ยืม ซึ่งไม่ใช่ความประสงค์ของกฎหมาย ตามที่ได้ตราไว้เป็นข้อบัญญัติแห่งมาตรา ๖๕๓ ให้คู่คำพิพากษาฎีกาที่ ๙๑๔/๒๔๖๗ (๘ ข. ต. ๖๒๒) และที่ ๓๒๐/๒๔๗๒ (๓๓ ข. ต. ๙๖) ซึ่งศาลฎีกาวินิจฉัยว่า เอกสารในเรื่องนั้น ๆ อ้างเป็นหลักฐานไม่ได้ กับให้คู่คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๑๑/๒๔๗๓ (๑๔ ข. ต. ๒๙) ซึ่งคดีนั้นว่าฟังได้

คำพิพากษาที่ ๙๐๒ พ.ศ. ๒๔๗๖

ฎีกาที่
๙๐๒

มิชซัง, สิทธิถือที่ดิน, ครอบครอง, จับจอง

(๑) ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยฐานะของวัดป่าดหลวงโรมันคาทอลิกในกรุงสยาม ร.ศ. ๑๒๙ มิชซังมีอำนาจในการถือที่ดินโดยประการใดๆ ได้อย่างบุคคลธรรมดา แม้ด้วยการจับจองหรือปกครอง

(๒) ถ้ามิชซังถือที่ดินเกินกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติแล้ว ตามข้อ ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติให้อำนาจรัฐบาลเท่านั้นที่จะฟ้องมิชซังได้ บุคคลอื่นไม่มีอำนาจที่จะโต้เถียง

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้กรรมการตรวจฎีกา
จำเลย อุทธรณ์คำพิพากษาศาลอุทธรณ์
บาทหลวงบ็อดโซ (ชาติอิตาเล่ บังคับสยาม) โจทก์
คดีระวาง

นายสมรบัมฤตคความนายอ่อนผู้ตาย
นางทอง นายคล้าย นามไพโรจน์ จำเลย

โจทก์ฟ้องว่า โจทก์เป็นผู้ปกครองรักษาทรัพย์ของโรมันคาทอลิกมิชซังวัดแม่ถองๆ มีที่ดินจากอยู่ตำบลบางจะเกรง อำเภอแม่ถองจังหวัดสมุทรสงคราม แปลงหนึ่ง กว้างด้านทิศตะวันออกประมาณ ๓ ไร่เศษด้านทิศตะวันตกประมาณ ๑๘ ไร่เศษด้านหน้าแม่ถอง ยาวด้านทิศเหนือประมาณ ๑๗ ไร่เศษด้านทิศใต้และที่นางก๊อบ ทิศใต้ประมาณ ๑๘ ไร่เศษด้านทิศใต้ ซึ่งบาทหลวงผู้ปกครองได้ทำกินและให้

๑๒๕๖

ฎีกาที่
๘๐๒

ผู้ยื่นเข้ามา ๓๐ ปีเศษแล้ว เมื่อวันที่ ๑๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๒ และ
ต่อมาวันที่ ๑๒ มกราคม พ.ศ. ๒๔๗๓ จำเลยกับพวกบังอาจบุกรุก
เข้าไปตัดฟันออกจากในทรายนเดี่ยหาย ๓๐๐ กอ คิดราคาออกละ ๔ บาท
และเมื่อวันที่ ๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๓ จำเลยนำเจ้าพนักงานเกษตร
รังวัดรุกล้ำเข้าไปในทรายน ทางทิศตะวันออกและทิศตะวันตกประมาณ
ด้านละ ๓ ไร่ ทิศเหนือประมาณ ๑ ไร่ ๓๑ วา ทิศใต้ประมาณ ๑ ไร่
๘ วา ปรากฏตามแผนที่ท้ายฟ้องซึ่งมีราคา ๓๐๐ บาท โจทก์ขอให้
ศาลห้ามอย่าให้จำเลยเข้าไปเกี่ยวของทำอะไรในทรายนต่อไป และให้
จำเลยใช้ค่าเสียหายสำหรับกอจาก ๓๐๐ กอเป็นเงิน ๑๒๐๐ บาท ฯ

จำเลยให้การรวมความต่อสู้กรรมสิทธิ์ ฯ

ศาลจังหวัดสมุทรสงครามพิจารณาได้ความตามคำพยานโจทก์
ว่าที่ดินหมายเลข ๓ ตามแผนที่หมายเลข ก. เป็นของมิชซังโรมัน
คาซอดิก โดยโจทก์เป็นผู้ปกครอง และนางเจิมเป็นผู้จัดการ
ให้คนเช่าตัดจากมาจนบัดนี้ได้ ๒๘-๒๙ ปีแล้ว ทรายนด้านทิศตะวันออก
คิดตัดของจำเลย มีตำรางและต้นไทรเป็นเขตที่ต้นไทรมีกระดาน
ไม้กางเขนติดไว้ ต้นไทรที่วางตายเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๒ ทรายนไม่มี
หนังสือสำหรับที่ แต่ฝ่ายโจทก์ปกครองให้คนเช่าเก็บค่าเช่าเสมอมา
จำเลยตัดจากในทรายนเมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๒ ครึ่งหนึ่ง และ
เมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. ๒๔๗๓ อีกครึ่งหนึ่ง ฝ่ายพยานของจำเลย
เบิกความว่า บิดามารดาที่ตายพิพาทให้นายอ่อน ๆ ปกครองตัดจาก
เดี่ยออกตลอดมา ที่ของจำเลยมีตามเส้นสีเขียวในแผนที่เขตที่ดิน
ตะวันตกติดที่โจทก์เป็นทางแดนไม่มีตำราง จำเลยตัดจากในทางแดน

คดีไปตามคำตัดสินศาลอุทธรณ์ ให้จำเลยเสียค่าทนายความแทน โจทก์ ในชั้นศาลฎีกาอีก ๕๐ บาท ฯ

ฎีกาที่ ๘๐๒

วันที่ ๓๘ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๗๖

พระยาอัครมนตรีรักษา

พระยาพรหมทิศศรีพิลาศ

อว. ประเสริฐ แก้ว

อว. อี. ช่อถนงค์

(๓) เรื่องมิชซังมีสิทธิถือที่ดินภายในขอบเขตที่ให้อำนาจไว้ในพระราชบัญญัตินั้น เป็นอันไม่มีปัญหา และถ้ามิชซังได้รับหนังสือสำคัญสำหรับที่ดินจากรัฐบาล ก็เป็นการเห็นได้ชัด แต่แม้จะเป็นที่ดินไม่มีหนังสือสำคัญ แต่ได้มีผู้ขู่วทศยกให้แก่มิชซัง ศาลฎีกาก็ได้เคยพิพากษาว่ามิชซังมีสิทธิถือที่ดินเช่นนั้นเหมือนกัน (ฎีกาที่ ๒๖๒/๒๔๗๖, ม.ร.บ. ๓๖๗ กับควรตพุดโนตในเรื่องนั้น)

ในคำพิพากษานี้ยังแสดงต่อไปว่า มิชซังมีอำนาจถือที่ดิน โดยการจับจองหรือปกครองมา

ในข้อควรเทียบตกับอำนาจของวัดในการถือที่ดิน ซึ่งศาลฎีกาเคยวินิจฉัยว่า วัดจะจับจองที่ดินหรือเช่าถือที่ดินโดยการปกครอง เหมือนบุคคลธรรมดาไม่ได้ คำพิพากษาฎีกาที่ ๘๔/๒๔๖๔ (๕ ข. ต. ๓๘), ที่ ๘๒๓/๒๔๖๗ (๗ ข. ต. ๖๓๘) และที่ ๓๒๗๓/๒๔๗๓ (๑๕ ข. ต. ๘๘๓) แต่ให้คำพิพากษาฎีกาที่ ๘๘๔/๒๔๗๔ (๑๕ ข. ต. ๓๑๔๘) ประกอบด้วย

ฎีกาที่
๘๐๒
(ในต)

อย่างไรก็ดีในเรื่องสิทธิของนิติบุคคลนั้น การที่จะพิจารณาว่านิติบุคคลประเภทใดมีสิทธิเพียงไร ก็ต้องดูกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับนิติบุคคลประเภทนั้นเป็นเรื่องๆ ไป (คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์สำหรับมาตรา ๖๘ ในข้อ ๒) ที่ได้ยกเรื่องวดมาเทียบกับมิชซัง ก็เพื่อให้สังเกตข้อกฎหมายที่ต่างกันเท่านั้น

(๒) ข้อวินิจฉัยของศาลอุทธรณ์ (ซึ่งศาลฎีกาเห็นชอบด้วย) ในข้อที่ ๑ แม้มิชซังถือที่ดินเกินจำนวนที่พระราชบัญญัติให้อำนาจบุคคลอื่น (นอกจากรัฐบาล) ก็ไม่มีอำนาจยกขึ้นโต้แย้งนั้น ถ้าว่าณะเพราะคดีนี้จะเห็นว่าจำเลยไม่อาจยกขึ้นโต้แย้งได้ เพราะเป็นการยากที่จำเลยจะแสดงว่า ที่ดินพิพาทเป็นที่ดินส่วนที่เกินจำนวน แต่ถ้าจะว่าเป็นหลักทั่วไปแล้ว น่าจะขัดกับหลักที่ว่านิติบุคคลทำการเกินอำนาจ (Ultra Vires) ไม่ได้ ดูประมวลแพ่งมาตรา ๖๘ และคำอธิบายสำหรับมาตรานี้ เช่นถ้าจะสมมุติว่า มิชซังถือที่ดินอยู่เต็มจำนวนที่ได้รับอำนาจแล้ว มีผู้ทำพินัยกรรมยกที่ดินให้แก่มิชซังอีก มิชซังจะขอรับที่ดินไปยึดถือตามพินัยกรรม จะมีผู้คัดค้านได้หรือไม่ เป็นปัญหาที่น่าคิด

คำพิพากษาที่ ๙๐๔ พ.ศ. ๒๔๗๒

ฎีกาที่ ๙๐๔

เบิกความเท็จ, พยาน, คำเบิกความขึ้นไต่สวนกับชั้นศาล
ต่างกัน, วินิจฉัยความผิด, ประมวลอาชญามาตรา ๑๕๖

ในคดีที่จำเลยต้องหาว่าเบิกความเท็จในข้อที่จำเลยได้เบิกความ
ว่าผู้ต้องหาเรื่องปล้นทรัพย์ในคดีก่อน ไม่ใช่ผู้ร้ายปล้น ถ้าโจทก์
มีแต่คำพยานแสดงว่า คำเบิกความของจำเลยในชั้นศาลกับชั้น
ไต่สวนผิดกัน ก็มีพยานชุดเดียวกันกับที่ได้นำสืบในสำนวน
เดิม ว่าผู้ต้องหาในเรื่องนั้นเป็นผู้ร้ายปล้นทรัพย์ เพียงเท่านั้น
ไม่พอที่จะฟังว่าจำเลยได้เบิกความเท็จ

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้กรรมการตรวจฎีกา
โจทก์ อุตสาหกรรมคำพิพากษาศาลอุทธรณ์

อัยการพิชฌ โลก โจทก์

คดีระวาง

นายคุณ นางไซ่ จำเลย

อัยการพิชฌ โลก โจทก์

คดีระวาง

นายแป๊ะ อูชาวนา จำเลย

คดีนี้โจทก์ฟ้องเป็น ๒ ส่วนอนึ่งความต้องกันว่า เมื่อวันที่ ๒๑-๒๒
พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๗๕ จำเลยได้สมัครกับเบิกความเท็จต่อศาล
มณฑลพิชฌ โลกในคดีเรื่องปล้นทรัพย์ว่า นายเหว่า นายทรัพย์ถูก

ฎีกาที่
๘๐๔

อัยการฟ้องนมได้ทำการปล้นทรัพย์กับจำเลย ซึ่งเป็นความจริง
ขอให้ตั้งโทษจำเลยตามกฎหมายลักษณะอาชญา มาตรา ๑๕๕-๑๕๖ ๖

จำเลยทั้ง ๓ คนให้การต่อสู้ว่า ข้อความที่จำเลยเบิกความ
ต่อศาลนั้นเป็นความจริง ๖

ศาลมณฑลพิษณุโลกเห็นว่า ตามคำพยานโจทก์ไม่พอที่จะ
ฟังว่า จำเลยเบิกความเท็จต่อศาล จึงพิพากษาให้ยกฟ้องโจทก์เสีย ๖

โจทก์อุทธรณ์เพราะสำนวนที่นายแม่เป็นจำเลย ศาลอุทธรณ์
เชื่อหลักฐานพยานโจทก์ว่า จำเลยได้เบิกความเท็จต่อศาลจริง แต่
เห็นว่ากฎหมายลักษณะพยาน ร.ศ. ๑๓๘ ห้ามมิให้ โจทก์อ้างจำเลย
เป็นพยาน ถึงแม้ว่าจำเลยจะถูกฟ้องคนละสำนวนก็อ้างไม่ได้ เมื่อ
กฎหมายไม่ยอมให้ โจทก์อ้างจำเลยเป็นพยานแล้ว จำเลยก็ย่อม
ไม่มีความผิดฐานเบิกความเท็จ จึงพิพากษาให้ยกฟ้องโจทก์ตามคำ
พิพากษาศาลเดิม ๖

โจทก์ทูลเกล้าฯ ฎีกา ๖

กรรมการศาลฎีกาได้ตรวจสำนวนตลอดแล้ว คดีนี้ไม่ต้องด้วย
บทห้ามตามพระราชบัญญัติลักษณะฎีกาอุทธรณ์มาตรา ๕ เพราะศาล
อุทธรณ์และศาลเดิมพิพากษาให้ยกฟ้องโจทก์ โดยอาศัยข้อเท็จจริง
และข้อกฎหมายต่างกัน ตามทางพิจารณาโจทก์นำสืบว่านายแม่จำเลย
ได้เป็นพยานเบิกความต่อศาลในคดีที่อัยการเป็นโจทก์ฟ้องหาว่านาย
ทรัพย์ นายเหว่า ปล้นทรัพย์ของนางพิม ว่านายเหว่าที่ไปปล้นทรัพย์
รายนั้นกับจำเลย มิใช่ นายเหว่าจำเลยในคดีนี้ แต่เพื่อที่จะพิสูจน์ว่า
คำเบิกความของจำเลยในชั้นศาลเป็นเท็จ โจทก์คงมีแต่คำพยานแต่คง

ฉันทที่
๘๐๔
(โนค)

กับคำเบิกความของจำเลย ศาลฎีกาก็ยังคงวินิจฉัยว่า ยังไม่พอที่
จะฟังมายันตง โทษจำเลยอยู่นั่นเอง

หนึ่งในเรื่องนั้นศาลฎีกาก็ตำว่า คดีไม่ต้องด้วยบทห้ามตามพระ
ราชบัญญัติลักษณะอุทธรณ์ มาตรา ๕ เพราะศาลอุทธรณ์และศาลเดิม
พิพากษายกฟ้องโจทก์ โดยอาศัยข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายต่างกัน
ซึ่งอันที่จริงก็คือ ศาลเดิมยกฟ้องโจทก์ โดยอาศัยข้อเท็จจริง แต่ศาล
อุทธรณ์ยกฟ้องโจทก์ โดยอาศัยข้อกฎหมาย คดีจึงไม่เข้าข้อห้ามตาม
พระราชบัญญัติที่กล่าวมานี้ เพราะไม่ใช่เป็นเรื่องที่ “ศาลเดิมและศาล
อุทธรณ์พิพากษาให้ยกฟ้องโจทก์ โดยอาศัยข้อเท็จจริง”

คำพิพากษาที่ ๙๐๙ พ.ศ. ๒๔๗๖

ที่คดี
๘๐๘

ชื้อชาย, ที่ดิน, ปกครองปรับกษ

(๑) ผู้ซื้อที่ดินมือเปล่าโดยมิได้ทำหนังสือ แต่ได้เข้า
ครอบครองที่ดินมา ๑๐ ปี แล้วผู้ขายไปรับโฉนดใส่ชื่อผู้ขาย
เอามามอบให้ผู้ซื้อไว้ ผู้ซื้อก็ครอบครองที่ดินต่อมาอีก ๑๐ ปีเศษ
ที่ดินนั้นตกเป็นของผู้ซื้อสืบทอด

มฤตก, พันยกรรม, ททรัพย์ของผูอื่น

(๒) ทำพันยกรรมยกทรัพย์สินที่ไม่ใช่ของตนให้แก่คนอื่นนั้น
พันยกรรมไม่มีผลแก่ผู้รับ คือว่าผู้รับพันยกรรมไม่ได้กรรมสิทธิ์
ในทรัพย์สิน

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้กรรมการตรวจฎีกา
ผู้ร้อง อุตสาหกรรมคำพิพากษาคาดอุตสาหกรรม
นางพิมพ์ ขรรค์บุญญา โฉก

คดีรวาง

นายถม พันศิริ จำเลย
นายกดิน พันศิริ ผู้ร้องคดีทรัพย์สิน
คดีนี้จำเลยไม่ใช่เงินให้ โฉกก็ตามคำพิพากษา โฉกจึงขอ
ให้ยึดที่นาแปลงหนึ่ง โฉนดที่ ๓๒๗ มีชื่อนางดำภเป็นเจ้าของ แต่
โฉกอ้างว่าแท้จริงเป็นที่นาของจำเลย เพื่อขอให้ขายทอดตลาด ฯ

ฎีกาที่
๘๐๘

นายกัณนบุศกรขายจำเลยร้องขอตัดทรัพย์สินว่า ที่นาแห่งนี้เป็นของคน
โดยนางดำภูทำพินัยกรรมยกให้ หาใช่ของจำเลยไม่ ฯ

ศาลเดิมฟังการโต้แย้งว่าเป็นของผู้ร้องจริง จึงสั่งให้ถอน
การยึด ฯ

โจทก์อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ฟังว่าเป็นของจำเลย พิพากษา
กลับคำสั่งศาลเดิม และยกคำร้องขอตัดทรัพย์สินผู้ร้องโดยให้ โจทก์ ยึด
ที่นาแห่งนี้ได้ ฯ

นายกัณนบุศกรร้องขอตัดทรัพย์สินจึงได้ทุตถเถิด ฯ ถวายฎีกามานี้ ฯ

กรรมการศาลฎีกาตรวจคำนวณและฟังทนายโจทก์จำเลยแถลง
การมเสด็จแล้ว ได้ความว่าที่นาแห่งนี้เป็นของนางม่วง และยังไม่มี
โฉนด เมื่อ ๒๐ ปีเศษมานางม่วงวายชนม์ นางดำภูบุตรนางม่วง
เป็นผู้รับมรดก นางดำภูบอกขายนาแห่งนั้นแก่บรรดาหมู่ญาติเพื่อเอาเงิน
ทำศพ จำเลยเป็นผู้รับซื้อไว้ราคา ๗๐๐ หรือ ๘๐๐ บาท นับแต่นั้น
จำเลยได้เข้าปกครองเป็นเจ้าของทำกินมาตั้ง ๓๐ ปี ที่ดินแห่งนี้จึงออก
โฉนด นางดำภูเป็นผู้รับโฉนดมาในนามของนางดำภู มิได้ โอนชื่อ
ให้จำเลย เป็นแต่ได้มอบโฉนดให้จำเลยเก็บรักษาไว้เอง ส่วนที่นา
นั้นจำเลยทำมาแต่เดิมอย่างไรก็คงปกครองทำกินสืบไป คิดจะเพาะใน
ระยะนอก ๓๐ ปีเศษ รวม ๒ ระยะจึงเป็นเวลาที่ไม่น้อยกว่า ๒๐ ปีแล้ว
ขอความทงนได้จากพระยานโจทก์ & ปาก ซึ่งตั้งแต่นั้นตั้ง ป่าน้ำ ฮาว
จำเลยเอง ไม่มีเหตุใดสงสัยว่ามีใจลักไ้ไปข้าง โจทก์ โดยปราศจาก
ความจริงเลย ฯ

จำเลยเบิกความเป็นพระยานให้แก่บุตรก็มีได้กล่าวอ้างถึงประวัติ
การแห่งที่นารายนี้ และมีได้มีคำใดคัดค้านข้อความที่พระยานโจทก์

เบิกความไว้ข้างตนคนเดียว อยู่ ๆ ก็กล่าวขนด้อย ๆ ว่า นางดำภ
 จระกษาแห่งไหนให้จำเลย ๆ ทำอยู่ ๓-๔ ปี นางดำภกลับเอาไปให้ผู้
 เช่า ครนแถวจำเลยกลับเขาทำอก & บังพอดนางดำภทำพินัยกรรม
 ยกให้บุตรของจำเลยเสีย พินัยกรรม นางดำภทำให้เม่อมอาการหนัก
 พอรุ่งขึ้นก็วายชนม์ และเป็นพินัยกรรม ทเพงเขียนเพิ่มเติมจนจาก
 พินัยกรรมเดิม เพราะว่าพินัยกรรมเดิมหาได้กล่าวถึงทนายแห่งไม่
 และขณะนั้นจำเลยเป็นหนี้เงินเขาจริง ก่าตั้งคองคดีอยู่แล้ว อนึ่ง
 โฉนดฉบับนั้นจำเลยก็เคยเอาไปวางประกันเงินแก่เขาที่หลายแห่ง และข้อ
 ทนายอื่นแซกแซงเขาก่อนหน้าแห่งนั้น แท้จริงเป็นคนอาศัยจำเลยอยู่บ้าง
 บุตรเขยจำเลยบ้าง หนังสือเขาก็ไม่มีเป็นคำพูดด้อย ๆ โยนไปถึง
 ผู้ตาย หลักฐานอะไรมิได้มี จึงไม่สามารถจะหักล้างพระยานโจทก์
 เห็นว่าตามพฤติการณ์ของจำเลยที่ปกครองทนายแห่งนั้นถ้าแดงเจตนาต่อ
 ตำราขณะนั้นว่า จำเลยเป็นเจ้าของโดยสิทธิขาด แม้พฤติการณ์
 ฝ่ายนางดำภเองก็เช่นกัน คือแต่ตั้งเจตนาตั้งกรรมสิทธิ์ขึ้นมาตั้งแต่แรก
 รับมฤตก และขายให้จำเลยตั้งแต่ครั้งกระโน้นมาแล้ว จึงไม่มีอะไร
 เหลือที่จะถือว่านางดำภยังมีกรรมสิทธิ์ในทนายแห่งนั้นอยู่ พินัยกรรม
 ของนางดำภเพราะทนายแห่งนั้น จึงไม่มผลแก่ผู้ร้องหรือผู้รับพินัยกรรม
 ปรีกษาพร้อมกันว่าคำต่อทนายชขาดคดีนั้นชอบแล้ว จึงพิพากษา
 ให้ยกฎีกาผู้ร้อง ให้ผู้ร้องใช้ค่าทนายชนักฎีกา ๕๐ บาทแทนโจทก์ด้วย

วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๗๖

พระยามนษัตรา
 พระยาหริศจันทร์สุวิ
 พระยาพรหมทัตศรีพิลาศ

ฎีกาที่
๘๐๕
(ในค)

(๑) การซื้อขายที่ดิน เมื่อผู้ซื้อได้เข้าครอบครองที่ดินมาตั้ง
๓๐ ปี แม้การขายจะมีได้ทำหนังสือสัญญาต่อกัน ผู้ซื้อก็ได้ท
เป็นสิทธิโดยทางปกครองปรับักษ์ ซึ่งศาลฎีกาได้พิพากษาเป็น
บรรทัดฐานตลอดมา นับตั้งแต่ฎีกาที่ ๘๓/๑๓๘ (๑ ฎีกา ๘๐) และ
ถ้าเป็นที่ดินมือเปล่า ไม่มีหนังสือสำคัญ แม้ได้ปกครองเพียง ๓ ปี
ก็อาจได้เป็นสิทธิแล้ว (ดูคำพิพากษาและฟุตโนตฎีกาที่ ๓๐๘/๒๔๗๖,
ป.ร.ป. ๔๕๘)

ในเรื่องนี้หากนางดำภูผู้ขายจะได้ไปรับโฉนดได้ชื่อตนเป็น
เจ้าของ ด้วยความรู้เห็นยินยอมของจำเลยซึ่งเป็นผู้ซื้อ ซึ่งโดยนัย
ที่ศาลฎีกาเคยวินิจฉัยมา (เช่นฎีกาที่ ๔๘๗/๒๔๖๘, ๓๐ ข.ต. ๔๗๖)
ทำให้นางดำภูกลับเป็นเจ้าของอีกด้วย ต่อจากนั้นจำเลยก็ได้ปกครองมา
อีก ๓๐ ปีเศษ จำเลยจึงกลับได้กรรมสิทธิ์โดยการปกครองปรับักษ์ นอก

ในเรื่องนี้ได้กรรมสิทธิ์ที่ดินโดยการปกครองปรับักษ์ ตามประมวล
แพ่งให้คมาตรา ๓๓๘๒

(๒) เรื่องทำพินัยกรรมยกทรัพย์ที่ไม่ใช่ของตนให้แก่คนอื่น
ผู้รับไม่ได้กรรมสิทธิ์ตามพินัยกรรมนั้น เข้าในหลักที่ว่าผู้รับโอน
ไม่ได้สิทธิดีกว่าผู้โอน ซึ่งเป็นหลักใช้ได้ทั่วไป แม้ในการโอนทรัพย์
โดยมีค่าตอบแทน เช่นในเรื่องซื้อขายซึ่งผู้ขายไม่มีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์
ที่ขาย ผู้ซื้อไม่ได้กรรมสิทธิ์ (ดูคำพิพากษาและฟุตโนตฎีกาที่
๕๑๘/๒๔๗๖, ป.ร.ป. ๘๓๘)

คำพิพากษาที่ ๙๑๑ พ.ศ. ๒๔๗๒

ฎีกาที่
๘๖๐

มฤตก, อายุความ, บุคคลผู้ไม่ใช่ญาติ

อายุความมฤตก ๑ ปีนั้น ให้บังคับเฉพาะระหว่างญาติผู้มี
สิทธิได้รับมฤตกด้วยกัน ผู้อื่นจะอ้างอายุความมฤตก ๑ ปีขึ้นต่อ
ผู้ญาติผู้ตายไม่ได้

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้กรรมการตรวจฎีกา
จำเลย อุตสาหกรรมคำพิพากษาศาลอุทธรณ์
นางเป็ดทอง ยืนยง โจทก์

ระวาง

นายหลง นางช่วย นางถ้วน จำเลย
คดีนี้โจทก์ฟ้องเรียกทรัพย์สินมฤตกของขุนนครผู้ตายตามบัญชีท้าย
ฟ้องรวมราคา ๙๙๙ บาทจากจำเลย โดยกล่าวว่าเป็นบุตร
ขุนนคร เมื่อขุนนครตายแล้ว จำเลยทำการขัดขวางไม่ยอมให้โจทก์
เข้าปกครองทรัพย์สินของขุนนคร ฯ

ความเกี่ยวพันระหว่างโจทก์จำเลยกับขุนนครผู้ตาย ซึ่งทั้ง ๒ ฝ่าย
รับกันเป็นอันฟังได้ว่า ขุนนครเป็นสามีนางบัว โจทก์เป็นบุตรขุนนคร
เกิดด้วยภรรยาคนก่อน ส่วนจำเลยทั้ง ๓ คนเป็นหลานนางบัว ฯ ตาย
ก่อนแล้วขุนนครจึงตาย โจทก์กล่าวว่าทรัพย์สินทั้งหมดตามบัญชีท้ายฟ้อง
ตั้งแต่หมายเลข ๑ ถึงหมายเลข ๑๒ เป็นทรัพย์สินเดิมของขุนนคร
บิดาโจทก์ ฝ่ายจำเลยต่อสู้ว่าเป็นทรัพย์สินเดิมของนางบัว และ
คัดฟ้องว่าฟ้องโจทก์ขาดอายุความเรียกมฤตกรายนี้แล้ว ฯ

จำเริญพงษ์ไมตรี จึงพิพากษายืนตามศาลอุทธรณ์ ให้ยกฎีกาจำเริญเดี่ยว
ให้จำเริญเดี่ยวค่าทนายความ ๕๐ บาทแทนโจทก์ในชั้นฎีกา ฯ

ฎีกาที่
๘๐๐

วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๗๖

พระยาวิกรมรัตนสุภา

พระยาศรีสังกร

พระยาฤทธิราชทรงสวัสดิ์

เมื่อผู้สืบสิทธิรับมรดกฟ้องเรียกทรัพย์สินอันเป็นมรดกจากผู้อื่น
ซึ่งไม่มีสิทธิได้รับมรดก คดีนั้นไม่ใช่ความมรดกแท้ จึงไม่เข้าใน
บทเรื่องอายุความ ๓ ปี แต่จะเป็นความประเภทใดและใช้อายุความ
อย่างไร ก็สุดแต่ความรู้ของคดี เช่นถ้าเป็นเรื่องที่ลูกหนี้ไม่ใช้หนี้
แก่กองมรดก ผู้รับมรดกก็อาจฟ้องเรียกได้ภายในอายุความเรื่อง
หนี้สิน หรือถ้าเป็นเรื่องที่ผู้อนญาตอทรัพย์มรดกไว้ ผู้รับมรดกก็อาจ
ฟ้องเรียกได้ภายในกำหนดอายุความเรื่องครอบครองทรัพย์สิน (มาตรา
๓๓๗ ประมวลแพ่งมาตรา ๑๓๗๒)

ฎีกาที่เป็นบรรทัดฐานในเรื่องเช่นนี้ ให้คำพิพากษาฎีกา
ที่ ๑๖๒/๑๒๗ (๔ ฎีกา ๖๔), ที่ ๒๔๕/๒๔๕๗ (๔ ม. ต. ๒๓๓),
ที่ ๘๑/๒๔๕๘ (๒ ม. ต. ๘๓), ที่ ๑๐๐๓/๒๔๖๓ (๔ ข. ต. ๑๐๘๒), และ
ที่ ๕๗๘/๒๔๖๖ (๗ ข. ต. ๖๒๕) เป็นต้น และควรดูคำพิพากษาฎีกา
ที่ ๑๕๗/๒๔๗๑ (๓๒ ข. ต. ๑๗๒) และที่ ๖๐๔/๒๔๗๑ (๓๒ ข. ต. ๖๘๓)
ประกอบด้วย

๑๒๓๒

ฎีกาที่
๘๑๑
(ในค)

หนึ่งในคำพิพากษานี้ได้กล่าวหาตักเตือนถึงต้นตอระหว่างขุนนคร ฯ กับนางบัว ซึ่งคำตัดสินคดีนี้ว่า “เมื่อนางบัวตายต้นตอตกเป็นของขุนนคร ฯ ตามกฎหมาย” กฎหมายที่วางกคช พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมลักษณะมฤตก ร.ศ. ๑๒๓ มาตรา ๒ ข้อ ๓ ว่าด้วยมฤตกหญิงที่เป็นภรรยาชาย ซึ่งต้นตอได้แก่สามีทั้งสิ้น แม้ภรรยาจะมีต้นตอเดิมก็ดี

ในเรื่องอายุความเกี่ยวแก่มฤตกหญิงที่เป็นภรรยาชาย ให้คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๖๘/๒๔๗๔ (๑๕ ข. ถ. ๔๐๓) ด้วย

๑๒๗๓

คำพิพากษาที่ ๙๑๒ พ.ศ. ๒๔๗๖
วิธีพิจารณาแพ่ง, บังคับตามคำพิพากษา, ยึดทรัพย์,
ขอเนรเทศ

ฎีกาที่
๙๑๒

เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษานั้น แม้คำพิพากษาจะยังอยู่ในระหว่าง
อุทธรณ์ ก็มีสิทธิร้องขอเนรเทศทรัพย์ของลูกหนี้ที่ถูกยึดไว้ในคดี
นี้ได้ เมื่อได้ร้องขอก่อนที่ศาลขายทอดตลาดทรัพย์นั้น

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้กรรมการตรวจฎีกา
โจทก์ อุทธรณ์คำพิพากษาศาลอุทธรณ์

นางเนย วิจิณัยภาค

โจทก์

คดีระวาง

นางทองมี ผู้กึ่งวันที่ ๓

จำเลย

นายเฮ้า ผู้กึ่งวันที่ ๒

นางฝอย ตำรวจ ผู้ร้องขอเนรเทศหนี้

คดีนี้ได้ความว่า โจทก์ฟ้องจำเลยคือศาลมณฑลนครราชสีมา
เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๕ วันที่ ๒๓ ในเดือนเดียวกันนั้น
จำเลยทำยอมให้หนี้โจทก์ฯ จึงขอให้ยึดทรัพย์ของจำเลย เมื่อวันที่
ที่ ๓๑ ในเดือนเดียวกัน ศาลประกาศขายทอดตลาดทรัพย์ของจำเลย
เมื่อวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๗๕ ฯ

ก่อนที่ศาลขายทอดตลาดทรัพย์ของจำเลย คือ เมื่อวันที่ ๒๗
มกราคม พ.ศ. ๒๔๗๕ นางฝอยยื่นคำร้องขอเนรเทศทรัพย์ของจำเลย

ฎีกาที่
๗๑๒

เพื่อให้ ไซหนางฝอย โดยนางฝอยอ้างว่านางฝอยก็ได้ชำระความ
จำเลยศาลได้พิพากษาให้จำเลยไซหนางฝอย เมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม
พ.ศ. ๒๔๗๕ คือนางฝอยได้ยื่นคำร้องขอเฉยหนีภายหลังศาลตัดสิน
แล้ว ๕ วัน และทรมายทโงกทยดงไมทหนไคชราย ๗

ความปรากฏในด้านนวนว่าโจทก์ฟ้องจำเลยก่อนนางฝอย ๓๗ วัน
แต่คดีของโจทก์จำเลยทำยอมไซหนางให้ คดีของนางฝอยศาลต้องตัดสิน
นางฝอยจึงได้ขอเฉยหนีทรมาย ในระวางอุทธรณ์ ด้วยคดีของนางฝอย
ยังไม่ถึงที่สุด ๗

ศาลมณฑลนครราชสีมาทำคำสั่งให้ยกคำร้องของนางฝอยไม่ยอม
ให้เฉย ๗

นางฝอยอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษาคัดค้านนางฝอยมีสิทธิ
ที่จะร้องขอเฉยได้ โดยแสดงเหตุว่านางฝอยได้เป็นเจ้าหนี้จำเลยโดย
มีคำพิพากษาแล้ว แม้คำพิพากษานั้นจะยังอยู่ในระวางอุทธรณ์ก็
ผู้ร้องก็มีสิทธิที่จะร้องขอเฉยได้ เมื่อได้ร้องขอก่อนที่ทรมายยังไม่ได
ชราย หากคดีของผู้ร้องจะมีอุทธรณ์ฎีกา ศาลส่งพิพากษาให้ผู้ร้อง
แพ้ความจำเลยผู้ร้องก็ไม่ได้ส่วนเฉย ๆ นั้นคงเป็นของจำเลย เจ้าหนี้
เช่นโจทก์เมื่อได้รบส่วนเฉยยังไม่พอก็ขอรับส่วนเฉยนั้นอีกได้ เพราะ
จะให้ผู้ร้องรอจนกว่าคดีถึงที่สุด ศาลก็ชายทอดตลาดทรมายของจำเลย
เฉยแล้ว เป็นการหมดโอกาสที่จะร้องขอเฉยได้ คำพิพากษาศาลฎีกา
ที่ ๗๐๔/๑๒๒ ที่ ๗๗๗/๒๔๗๑ กับที่ ๓๑๕/๒๔๗๕ ที่โจทก์อ้างมานั้น
คดีไม่เหมือนกับเรื่องน ๗

โจทก์ทูลเกล้าฯ ฎีกาฎีกาคัดค้านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ๗
กรรมการศาลฎีกาพร้อมกันตรวจประชุมปรึกษาฎีกาที่โจทก์อ้าง
มาแล้ว คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๐๔/๑๒๒ คดีระวางช่องกงและเชียงไ้แบงก์

คอปอริเวชน์โจทก์ ปริกจำเลย ในคดีเรื่องนมขอดีว่า ถ้าผู้
 ร้องขอเนตยทพย ได้มาร้องขอเนตยภายหลังทศาดชยทพยแถว จะ
 ขอเนตยไม่ได้ แต่ในคดีนางฝอยไดยนค้ำร้องขอเนตยก่อนทศาดได้
 ชยทพยของจำเลย และในคดีเรื่องนมค้ำฎีกากำไดยอมให้บริษัท
 ชัยเบงชองทได้ชนะ ความปริกได้รบ ส่วนเนตยในจำนวนทพยท ชย
 ภายหลังเมอบบริษัทชัยเบงชองไดยนค้ำร้องขอเนตยไว้แถวได้ ฎีกาท
 ๘๗๗/๒๔๗๓ ทโจทก์อ้างมานนไม่เกยวกับการเนตยทพยเดย ส่วนฎีกา
 ท ๑๓๕/๒๔๗๕ คดีระวางนายไต้ โจทก์ นายเบงอ นายไช้ระจำเลย
 นายกัเอียงเคยง ผยนค้ำร้องในคดีนมค้ำฎีกาทตัดสิน ว่าผู้ร้องยังไม่
 มดีทททจะยคทพยของจำเลย เพราะค้ำดยังมีได้พพากษาให้จำเลย
 ไซเงนแก่ผู้ร้อง ต่อมาผู้ร้องไดยนค้ำร้องขอเนตย แต่กเป็นเวลาภาย
 หลังทได้ชยทศอดตาดทพยของจำเลยไปแถว ผู้ร้องจึงห้ามดีทททจะ
 ได้ทพยส่วนเนตยไม่ โจทก์จะอาศัยฎีกาฉบับหนึ่งฉบับใดทโจทก์
 อ้างมานนไม่ได้ กรรมกรค้ำฎีกาเห็นวในคดีนางฝอยผู้ร้องก็ได้เป็น
 เจ้าหนีโดยมีค้ำพิพากษานนแนอนแถว ถึงแมคคชของผู้ร้องจะยังอยใน
 ระวางอุทธรณ ผู้ร้องกมดีทททจะร้องขอเนตยได้ เมอได้ร้องขอก่อนท
 ค้ำดชยทศอดตาดทพย ดังทค้ำดอุทธรณ พพากษามาแถว นน เป็นการ
 ถูกต้อง จึงพรอมกนพพากษานนตามค้ำดอุทธรณ ยกฎีกาโจทก์เดย
 ให้โจทก์เดยค้ำชรวมเนยมแทนผู้ร้องในชนฎีกาค้ำทนายคความ ๕๐ บาท

วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๗๖

พระยาหริศัจฉนทรสุวิท

พระยาวิกรมรัตนสุภาษ

พระยามนชาตราษ

๑๒๓๖

ฎีกาที่
๙๑๒
(โหนด)

เรื่องขอเนรเทศทรัพย์ เจ้าหนจะมีสิทธิขอเนรเทศได้เมื่อใดนั้น ตาม
คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๙๙/๒๕๗๖ (บ.ร.บ. ๙๒๐) ซึ่งคดีเหมือนจะเป็น
คำพิพากษาระบบสุดท้ายในเรื่องเช่นนั้น ได้วางหลักว่าต้องเป็นเจ้าหน
ที่ได้มีคำพิพากษาแล้วจึงจะร้องขอเนรเทศได้ ให้คำพิพากษาและ
ฟุตโนตฎีกาทักถ่วงนั้น

ในฎีกาฉบับนี้ ได้วางหลักให้ชัดเจนต่อไปว่า แม้คำพิพากษา
ที่เจ้าหนร้องขอเนรเทศได้อย่างถึง จะยังมีอรรถนฎีกาอยู่ ก็ไม่ขัดสิทธิ
ในการร้องขอเนรเทศ หรืออภัยหนึ่งคือ ที่ว่าต้องเป็นเจ้าหนตาม
คำพิพากษาจึงจะร้องขอเนรเทศได้นั้น ไม่จำเป็นต้องเป็นคำพิพากษา
ถึงที่สุด

คำพิพากษาที่ ๘๑๕ พ.ศ. ๒๔๗๒
ที่ดิน, ชื่อในกรรมวิธีซื้อขาย, เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา,
กฎหมายปิดปาก

ฎีกาที่
๘๑๕

(๑) เมื่อมารดาเอาชื่อบุตรใส่ในกรรมวิธีซื้อขายที่ดินว่าเป็น
ผู้ซื้อ เจ้าหนี้ของบุตรยึดที่ดินนั้นเพื่อชำระหนี้ได้ แม้มารดาจะ
ครอบครองที่ดินนั้นตลอดมาก็ดี กรรมวิธีซื้อขายปิดปากมิให้
มารดาเถียงต่อบุคคลภายนอก

จำนอง, ที่ดินมีแต่กรรมวิธีซื้อขายเป็นหลักฐาน, ผู้
จำนองไม่มีชื่อเป็นผู้ซื้อ, ผู้ซื้อยินยอม, กฎหมายปิดปาก

(๒) มารดาได้เอาชื่อบุตรใส่ในกรรมวิธีซื้อขายที่ดินว่าเป็น
ผู้ซื้อ แต่ที่ดินนั้นมารดาเป็นผู้ครอบครอง มารดาเอาที่ดินไป
จำนอง โดยบุตรได้ทราบแต่ไม่คัดค้าน ดังนี้ กฎหมายปิดปาก
มิให้บุตรเถียงว่ามารดาไม่มีอำนาจจำนอง และผู้รับจำนองมีบุริม
สิทธิเหนือสิทธิของเจ้าหนี้ของบุตร

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้กรรมการตรวจฎีกา
โจทก์ อุตสาหกรรมคำพิพากษาศาลอุทธรณ์

นายร้อยตรีต๋อง อาจงานหลวง
นางรวี อาจงานหลวง

โจทก์

คดีระวาง

นางมู่ แซ่ตันที่ ๑ นางใบ แซ่ตันที่ ๒
นางมู่ แซ่ตัน นายเขี้ยว ชินในเมือง

จำเลย

ผู้ร้องขอทรัพย์

ฎีกาที่
๘๐๕

คดีเดิม โจทก์ฟ้องนางบุ้จำเลยที่ ๑ นางใบจำเลยที่ ๒ ขอให้ชำระหนี้ ค่าเดิมพิพาทขายกซื้อหาโจทก์ณะเพาระนางบุ้ ให้นางใบผู้เดียวชำระเงิน ๒,๐๐๐ บาท กับดอกเบี้ยแก่โจทก์ โจทก์จึงนำคดีคดีคาบตโปชกตาง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งมีชื่อนางใบจำเลยที่ ๒ เป็นผู้ซื้อในกรมธรรม์ ฯ

นางบุ้ นายเขียว ร้องขอตัดทรัพย์สินที่ขายนเป็นของนางบุ้ ๆ ซื้อจากนายดีแล้วเอาไปจำนองไว้กับนายเขียว ขอให้ศาลสั่งถอนการยึดหรือมีฉะนณ ถ้าศาลจะสั่งขายทอดตลาดก็ให้นายเขียวได้รับชำระหนี้จากจำนวนเงินที่ขายได้ก่อน ฯ

ศาลฎีกาพิจารณาคดีมาและศาลอุทธรณ์ฟังข้อเท็จจริงต้องกันว่าคดีพิพาทเป็นของนายดี เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๘ นายดีขายให้นางบุ้เป็นเงิน ๕,๐๐๐ บาท ในการซื้อขายนางบุ้ได้ชื่อนางใบบุตรเป็นผู้ซื้อแล้วนางบุ้ได้เอาทรัพย์สินรวมทั้งทรัพย์สินด้วยไปจำนองไว้กับนายเขียวเป็นเงิน ๖,๐๐๐ บาท โดยมีได้มีผู้ใดคัดค้าน และนางบุ้ได้เข้าปกครองถืออำนาจเป็นเจ้าของตลอดมา จึงพิพาทว่าทรัพย์สินเป็นของนางบุ้และให้ถอนการยึดของโจทก์เสีย ฯ

โจทก์ทฎเกล้า ฯ ถวายฎีกาคัดค้านข้อกฎหมายว่า ที่ศาลล่างยอมให้นางบุ้ฟ้อง นำสืบว่า ผู้ร้อง มีกรรมสิทธิ์ใน ที่พิพาท อัน เป็นการเปลี่ยนแปลงแก่ ไซกรมธรรม์สัญญา ซึ่งมีชื่อนางใบจำเลยเป็นผู้ซื้อนณไม่ชอบ ฯ

กรรมการศาลฎีกาได้ตรวจประชุมพร้อมกันปรึกษาดำนวนเรื่องนั้นแล้ว เห็นว่าในปัญหาว่าระวางนางบุ้กับนางใบกันเอง ใครจะเป็น

เจ้าของ ทดินรายวิวาท อันเป็นทมิอเป่าไม่มี หนึ่งคือ สำคัญ อย่างใดนั้น
 จะต้องถือตามความเกี่ยวพัน และการใช้อำนาจครอบครองที่แสดงว่า
 นางบุ๋มเป็นเจ้าของดิงที่ศาลต่างได้ วจินจยมาแถวหนักจริงอยู่ แต่เมื่อ
 มีบุคคลภายนอกเข้ามาเกี่ยวข้อง จะต้องวินิจฉัยเป็นปัญหาอีกเรื่อง
 หนึ่ง เพราะการที่นางบุ๋มเอาชื่อนางใบใส่เป็นชื่อในกรมธรรม์สัญญา
 ขอขายที่ดินรายน เป็นการกระทำซึ่งทำให้บุคคลภายนอกเช่น โจทก์
 เข้าใจเป็นอย่างอื่นไม่ได้ นอกจากว่านางใบผู้มีชื่อในกรมธรรม์สัญญา
 เป็นเจ้าของที่ดินรายน การกระทำของนางบุ๋มเข้าลักษณะที่ทำให้คนภายนอก
 หงงเข้าใจผิดดังนี้ นางบุ๋มจึงถูกบีบปากมิให้เถียงต่อบุคคลภายนอก
 ได้ว่าที่ดินรายนเป็นของตน เพราะฉะนั้น โจทก์ผู้เป็นเจ้าของนางใบจึง
 มีสิทธิจะยึดที่ดินรายนได้ ฯ

แต่ปรากฏว่า นางบุ๋มเอาที่ดินรายนเดียวกันไปจำนองไว้กับนาย
 เขียวผู้ร้อง โดยนางใบทราบความนั้นแล้วมิได้คัดค้านประการใด การ
 ละเว้นของนางใบก็เข้าลักษณะที่ทำให้คนภายนอกเช่นนายเขียวหลงเข้าใจ
 ผิด นางใบหรือ โจทก์ผู้เป็นเจ้าของนางใบจึงถูกบีบปากมิให้
 เถียงได้ว่า นางบุ๋มไม่มีอำนาจที่จะเอาที่ดินรายนไปจำนองเช่นเดียวกัน
 เพราะฉะนั้นสิทธิของนายเขียวย่อมผูกพันใช้บังคับได้ ฯ

จึงพร้อมกันพิพากษาให้ขายทอดตลาดที่ดินรายน ได้เงินเป็น
 จำนวนที่จะพึงจ่ายแก่คู่กรณีได้เท่าใด ก็ให้หักไว้เพื่อชำระหนี้แก่นาย
 เขียวผู้รับจำนองก่อนจนครบ นอกนั้นให้ชำระแก่โจทก์ไปตามจำนวน
 ที่จำเลยเป็นหนี้ ถ้าเงินยังเหลือจึงคนให้นางบุ๋ม ให้นางบุ๋มใช้ค่าธรรมเนียม

ฎีกาที่
๘๑๕

เนียม ชันคารองชดทรวพย กับคานาย ชัน ค้าฎีกา ๒๐๐ บาท แทนโจทก์
คดี ๗

วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๗๖

พระยานตราชตุจัน

พระยาศรีตั้งกร

พระยาวิกรมรัตนสุภาษ

(๑) ที่ดินท่มหนังสือสำคัญอย่างเก่า (ไม่ใช่โฉนดแผนที่) หรือ
เป็นที่ดินมือเปล่าไม่มีหนังสือสำคัญนั้น ถ้าผู้ซื้อที่ดินเช่นวานเขาซื้อ
ผู้อื่นได้ในกรมธรรม์ซื้อขาย แต่ยังไม่ได้อบรมที่ดินให้ ตามหลัก
คำฎีกาเคยวินิจฉัยเป็นบรรทัดฐานตลอดมา ผู้ซื้อในกรมธรรม์ยัง
ไม่ได้ที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๒๔/๑๒๓ (๓ ฎีกา ๓๓๐),
ที่ ๒๔๕/๑๒๗ (๕ ฎีกา ๙๕), ที่ ๗๙๕/๑๒๗ (๕ ฎีกา ๒๔๔), ที่ ๕๗/๑๒๘
(๕ ฎีกา ๓๖๒) และที่ ๙๘๖/๒๔๗๓ (๓๕ ข. ต. ๖๘๔) เป็นต้น และในเรื่องนี้
การที่คำฎีกาได้อาศัยหลักเรื่องกฎหมายปิดปากเป็นข้อวินิจฉัย ก็เป็น
อันรับรองตามคำพิพากษาเก่า ๆ ที่กล่าวข้างต้น ว่านางใบผู้ซื้อใน
กรมธรรม์ซื้อขาย ยังไม่ได้กรรมสิทธิ์ในที่ดิน เพราะนางใบเป็น
เจ้าของมกรรมสิทธิ์แล้ว เจ้าหนของนางใบก็ยึดที่ดินได้โดยไม่ต้อง
อ้างเรื่องกฎหมายปิดปาก

แต่ในเรื่องกฎหมายปิดปากนี้ มีข้อที่น่าพิเคราะห์อยู่บ้าง ตาม
หลักเรื่องกฎหมายปิดปากมีอยู่ ๓ อย่าง คือ (๑) ปิดปากโดยอำนาจ
ความ (๒) ปิดปากโดยกรมธรรม์ และ (๓) ปิดปากโดยกิริยาที่
แสดงออก (ดูข้อต้งบร้เดิม ๓๓ ข้อ ๔๔๘)

กฎหมาย บิดปากโดยอำนาจความ เป็นอันไม่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้ และจะมีปัญหาในคดีนี้ ก็แต่ในเรื่อง กฎหมาย บิดปากโดยกรรมธรรม์กับ โดยกิริยาที่แสดงออก

ฎีกาที่ ๗๐๕ (ในต)

กฎหมายบิดปากโดยกรรมธรรม์นั้น มีหลักอยู่ที่ว่าเมื่อบุคคลใด ได้ตั้งชื่อในกรรมธรรม์ อันแสดงว่าข้อความจริงเป็นอย่างใดแล้ว กฎหมายไม่ยอมให้บุคคลนั้นเถียงว่าเป็นอย่างอื่น และชื่อกฎหมายบิดปาก เช่นนัยกชนอาจยื่นได้เฉพาะแต่คู่กรณี ในกรรมธรรม์ หรือผู้สืบ กรรมสิทธิ์เท่านั้น (ดุษอดส์บุรเด็ม ๓๓ ข้อ ๕๐๘ กับข้อ ๕๑๕ และ ให้คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๕/๓๒๓, ๒ ฎีกา ๕๐)

ส่วนกฎหมายบิดปากโดยกิริยาที่แสดงออก มีหลักอยู่ที่ว่า เมื่อ บุคคลใดได้แสดงต่อบุคคลอื่น ว่าข้อความจริงเป็นอย่างใด จนบุคคล อื่นนั้นหลงเชื่อและกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดลงไป อันเป็นผลให้เขา ได้รับความเสียหาย กฎหมายไม่ยอมให้บุคคลที่แสดงออกนั้นเถียงว่า ข้อความจริงมิได้เป็นดังที่ตนได้แสดงออก (ดุษอดส์บุรเด็ม ๓๓ ข้อ ๕๕๒)

หลักกฎหมายบิดปากมีอยู่ดังกล่าวมานี้ ไม่แน่ว่าตามที่ศาลฎีกา อ้างถึงชื่อกฎหมายบิดปากนางบูในคดีนี้ จะมีความมุ่งหมายถึงชื่อ กฎหมายบิดปากในประเภทใด หรือจะมุ่งหมายให้เป็นเรื่องใหม่ทีเดียว เพราะถ้าจะว่าถึงเรื่องกรรมธรรม์ นางบูก็ไม่ใช่คู่กรณี ในกรรมธรรม์ ถ้าจะว่าถึงกิริยาที่แสดงออก ก็ไม่ปรากฏว่าเจาหนของนางบูได้หลง กระทำการจนต้องเสียหาย ตามหลักที่กล่าวข้างบน จึงน่าจะตั้งคดีว่า เป็นเรื่องใหม่อีกเรื่องหนึ่งต่างหาก

ฎีกาที่
๘๑๕
(โหนด)

ยังมีข้อที่น่าคิดต่อไปว่า ถ้านางบุ๋มเจ้าหน่น (เจ้าหน่นสามัญ) และนายคตคนรายพิพาท เป็นปัญหาว่าเจ้าหน่นของนางบุ๋มกับเจ้าหน่นของนางไบใครจะมีสิทธิ์ดีกว่ากัน

อย่างไรก็ดีถ้าถ้าวางนางบุ๋ม เป็นเรื่องที่ดินท่มหนึ่งถือสำคัญอย่างเก่า ถ้าเป็นที่ดินท่มหนึ่งถือสำคัญอย่างใหม่ (คือ โหนดแผนที่) การที่เอาชื่อของนางในกรมธรรม์ชื่อชยาย (ซึ่งมีการแกะทะเบียนหลัง โหนดตามไปด้วย) โดยปกติถือว่าเป็นการยกที่ดินให้แก่กัน และผู้ที่มีชื่อนั้นได้ที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ทีเดียว ให้คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๒๗/๑๒๘ (๕ ฎีกา ๗๕๓), ที่ ๑๖๘/๑๒๘ (๕ ฎีกา ๓๑๕), ที่ ๑๕๕๖/๑๓๓ (๒ ม. ต. ๑๕๖), ที่ ๘๓๘/๒๕๕๖ (๒ ม. ต. ๖๓๓) และที่ ๘๓๐/๒๕๖๓ (๕ ข. ต. ๘๐๓) เป็นต้น

เหตุที่ทำให้ข้อกฎหมายต่างกันไป ดูเหมือนจะเป็นด้วยความสับสนกันแห่ง โหนดแผนที่ ซึ่งมีทะเบียนเป็นหลักฐานแน่นอน ยิ่งกว่าอย่างอื่น

(๒) เมื่อนางบุ๋มเอาที่ดินไปจำหน่าย ผู้รับจำหน่ายบุ๋มมีสิทธิ์เห็นอนางไบและเจ้าหน่นของนางไบนั้น ดูไม่มีปัญหา เพราะตามทปรากฎ ในหัวข้อที่ ๑ ข้างบน นางบุ๋มเป็นเจ้าของที่ดิน เป็นแต่คำสัญญาว่านางบุ๋มถูกกฎหมายปิดปากมิให้เถียงต่อเจ้าหน่นของนางไบเท่านั้น เมื่อนางบุ๋มเป็นเจ้าของ นางบุ๋มก็มีสิทธิ์จำหน่าย และผู้รับจำหน่ายก็ได้บุ๋มมีสิทธิ์โดยลักษณะแห่งการจำหน่าย ทั้งนี้โดยไม่น่าจะต้องอาศัยหลักในเรื่องกฎหมายปิดปากเลย

๑๒๘๓

คำพิพากษาที่ ๙๑๖ พ.ศ. ๒๔๗๖

ฎีกาที่
๙๑๖

หุ้นส่วน, เสียหาย, ผิดด้วยกัน

การที่หุ้นส่วนต้องขาดประโยชน์ที่ควรจะได้ เพราะต่างคนต่างทำผิดด้วยกันนั้น หุ้นส่วนคนหนึ่งคนใดจะเรียกร้องให้หุ้นส่วนอีกคนหนึ่งต้องรับผิดชอบหาได้ไม่

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้กรรมการตรวจฎีกา
โจทก์ อุกุทธน์คำพิพากษาศาลอุทธรณ์

นายรอด อัจฉรวิน

โจทก์

คดีระวาง

นายหน พุทธรักษา ที่ ๑

จำเลย

นายสถับ พุทธรักษา ที่ ๒

คดีนี้ โจทก์ฟ้องว่า โจทก์กับนายเช่อมและนายหนจำเลยที่ ๑ ได้ทำสัญญาเช่าหุ้นส่วนทำการขนหินส่งกรมทางด้วยกัน ครั้นต่อมาเมื่อวันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๔ จำเลยทั้ง ๒ ได้ยกขายเฮารถยนต์ ๑ คัน ไปเสียจากโรงงาน ไม่ทำการขนหิน ทำให้หุ้นส่วนขาดประโยชน์อันควรจะได้เป็นเงิน ๙๐๙๖ บาท แต่โจทก์มีส่วนได้เฉพาะ ๒ ใน ๔ ของเงินจำนวนนั้น จึงขอให้บังคับจำเลยเฉพาะส่วนของโจทก์เป็นเงิน ๔๐๔๘ บาท ฯ

นายหน พุทธรักษา จำเลยที่ ๑ ให้การต่อสู้คดีว่า โจทก์รับเงินจากกรมทางมาให้จำเลยไปเสียค่าภาษีรถยนต์ แต่เงินไม่พอเสียค่า

ฎีกา
๘๑๖

ภาษี จำเลยได้บอกกับโจทก์แล้วโจทก์ไม่ให้ จึงเดินรถชนหินไม่ได้ ส่วนนายสัตย์ พุทธรักษา จำเลยที่ ๒ ให้การว่าเป็นแต่เพียงถูกจ้างขับรถไม่ได้เกี่ยวข้องกับกรรมาที่ไม่ให้รถเดิน ฯ

ศาลจังหวัดชลบุรีพิจารณาแล้ว พังว่าโจทก์จำเลยเป็นหุ้นส่วนในการชนหินส่งกรมทาง เหตุที่จำเลยไม่ได้ชนหินเป็นด้วยความเข้าใจผิดหรือไม่เชื่อใจกันเป็นมด เรื่องเงินค่าภาษีรถที่จะต้องเสียขาดไป ๒๐ บาท จำเลยก็ได้มาขอต่อโจทก์แล้ว แต่โจทก์ไม่ให้จนควรจะให้ได้ จะว่าเป็นความผิดของจำเลยที่เดียวก็ไม่เชิง แต่ถึงกระนั้นคดี จำเลยก็ยังได้เงินเหลือพอที่จะต้องเสียภาษียศรถยนต์ได้อีก ๒ คัน แต่ก็เลยไม่นำไปเสีย เป็นการทำให้เกิดความเสียหายขาดประโยชน์ไปโดยมิบังควร คิดเป็นส่วนของโจทก์ที่จะได้ ๖๓๐ บาท จึงพิพากษาให้นายหนูจำเลยแต่ผู้เดียวใช้ ฯ

นายหนู พุทธรักษา จำเลยแต่ผู้เดียวอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์เห็นว่า เหตุที่ไม่ได้ชนหินนั้น จะว่าเป็นความผิดของใครฝ่ายเดียวจนยาก เพราะถ้าเหตุที่ไม่ไว้ใจกัน และไม่ปรองดองกัน แม้เงินเหลืออยู่กับนายหนู จะเสียภาษียศได้บ้างก็ก็ตาม โจทก์ก็ควรจะต้องจ่ายเงินให้พอใช้ค่าภาษียศ เมื่อไม่ปรองดองในกิจการที่มหนาทจัดการด้วยกัน เกิดการเสียหายแก่หุ้นส่วนก็ต้องรับผิดชอบด้วยกัน โจทก์จะเรียกเอาค่าเสียหายจากจำเลยไม่ได้ จึงพิพากษากลับคำตัดสินศาลเดิมและยกฟ้องโจทก์ ฯ

โจทก์อุทธรณ์ว่า ฎีกาฎีกาคัดค้านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ฯ
กรรมาการศาลฎีกาพร้อมกันตรวจประชุมปรึกษาด้านอนเรื่องนี้แล้ว เห็นว่าคดีศาลต่างทาง ๒ ก็ได้ฟังข้อเท็จจริงมาแล้วว่า โจทก์

จำเลยเป็นหุ้นส่วนกันในการขนหินส่งกรมทาง และเหตุที่จำเลยมิได้
 ขนหิน เพราะโจทก์ไม่ได้ให้เงินแก่จำเลยไปดั่งทะเบียนรถ ซึ่งเกิดจาก
 ความไม่ปรองดอง และความไม่ไว้ใจกัน และศาลเดิมฟังข้อเท็จจริงว่า
 จะว่าเป็นความผิดของจำเลยที่เดียวก็ไม่เชิง กรมการศาลฎีกาเห็น
 ว่ารถอีก ๒ คัน ที่เหลืออยู่พอจดทะเบียนได้ก็ไม่เพียงพอที่จะขนหินตาม
 จำนวนที่ตกลงไว้กับกรมทางได้ เมื่อจะทำไปก็ไม่ได้ผล และการที่
 โจทก์ไม่จ่ายเงินให้แก่จำเลยนั้น เป็นการขาดกำลัง ขนหินไม่ได้ตาม
 หน้าที่และการที่โจทก์ไม่จ่ายเงินให้แก่จำเลย โจทก์แสดงไม่ได้ว่ามีเหตุ
 ชัดชัดของประการใด ต้องถือว่าเป็นความผิดของโจทก์เหมือนกัน โจทก์
 จะเรียกร้องให้จำเลยรับผิดชอบเพื่อความเสียหายที่เกิดจากการนั้นหา
 ได้ไม่ และโจทก์ก็สืบไม่ได้ว่าการที่จำเลยหยุดขนหินนั้นเป็นความผิด
 ของจำเลย จึงพิพากษายืนตามศาลอุทธรณ์ ยกฎีกาโจทก์เสีย ให้
 โจทก์เสียค่าธรรมเนียมแทนจำเลยในชั้นฎีกาค่าทนายความ ๒๐๐ บาท ฯ

วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๗๖

พระยาหริศัจจันทร์สุวิฑิต

พระยามนชาตุราช

พระยาธรรมสารเวทย์

ถ้าคณะเพราะคำพิพากษานี้ขึ้น ก็ทำให้รู้สึกแปลกใจ เพราะยังไม่ปรากฏว่าหุ้นส่วนเด็กจากกัน จะมาฟ้องขอแบ่งประโยชน์ที่หุ้นส่วน
 ควรจะได้ อันเป็นส่วนหนึ่งแห่งทรัพย์สินของหุ้นส่วน ดูกระไรอยู่ และ
 นำจะขัดต่อหลักแห่งคำพิพากษาฎีกาที่ ๖๔๒/๒๔๗๒ (๓๓ ข. ต. ๗๕๘)

ฎีกาที่
๘๑๖
(โนต)

แต่จนทจริงนปรากฏความคำพิพากษาฎีกาที่ ๘๑๗/๒๕๗๖ ต่อไป
ข้างหลัง ว่าเห็นส่วนรายนได้เลิกกันและตั้งผู้ชำระบัญชีแล้ว

มีปัญหาที่น่าคิดต่อไปแต่ว่า เหตุใดเรื่องนี้จึงไม่ว่ากล่าวกันใน
การชำระบัญชี เพราะประโยชน์ที่ควรจะได้แก่หุ้นส่วน (เมื่อจำเลย
ต้องรับผิดชอบ) ก็นับว่าเป็นทรัพย์สินของหุ้นส่วน ซึ่งเจ้าหนี้อาจเรียก
ร้องให้เอาไปชำระหนี้ของหุ้นส่วน จึงน่าจะตกอยู่ในอำนาจของผู้ชำระ
บัญชี

อย่างไรก็ดี ข้อหาด้านมิได้ยกชนพุดกันมาเลย จึงเป็นการยากที่
จะวินิจฉัย

ส่วนเนื้อเรื่องแห่งคำพิพากษาคตามประเด็นที่ศาลฎีกาตัดสิน ก็ค
ตรงไปตรงมา และเข้าใจในลักษณะที่ว่า “ผู้ที่มาขอให้กฎหมายช่วย
เหลือ ต้องมาโดยบริสุทธิ์” ซึ่งควรดูคำพิพากษาและพุดโนตฎีกาที่
๓๘๕/๒๕๗๖ (บ. ร. บ. ๕๘๓)

คำพิพากษาที่ ๙๑๗ พ.ศ. ๒๔๗๖

ฎีกาที่
๘๑๗

หุ้นส่วน, เด็กหุ้นส่วน, ค้ำหุ้น, หุ้นลงแรงงาน, ส่วนกำไร
และขาดทุน, ประมวลแพ่งมาตรา ๑๐๒๖-๙, ๑๐๔๕,
๑๐๖๒

(๑) หุ้นลงแรงงานนั้น แม้เวลาห้างหุ้นส่วนขาดทุนหรือ
ได้กำไร จะต้องขาดทุนหรือได้กำไรด้วยก็ดี แต่เวลาแบ่งทุน
หุ้นลงแรงงานไม่มีสิทธิจะมีส่วนแบ่งด้วย นอกจากจะได้มี
สัญญากันไว้

(๒) หุ้นส่วนที่ได้มีข้อตกลงแบ่งส่วนกำไรกันนั้น ถ้าขาด
ทุนก็ต้องขาดด้วยตามส่วนที่จะได้กำไร แม้เป็นเพียงหุ้นลงแรง
งานก็ดี

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้กรรมการตรวจฎีกา
จำเลย อุตสาหกรรมคำพิพากษาศาลอุตสาหกรรม

นายหนู พุทธรักษา

โจทก์

คดีระวาง

นายรอด อัจฉาริน นายเชื้อม พุฒรักษา จำเลย

คดีได้ความว่า โจทก์จำเลยเป็นหุ้นส่วนกัน ทำการรับจ้างเหมา
ขนหินส่งกรมทาง โจทก์กับนายเชื้อมเป็นผู้ออกเงินทุนคนละ ๒,๐๐๐ บาท
ฝ่ายนายรอดจำเลยนั้นเป็นแรง และได้มีสัญญากันว่าเมื่อชักทุนออก
แล้วแบ่งกำไรออกเป็น ๔ ส่วน นายรอดจำเลยได้ ๒ ส่วน โจทก์กับ

ฎีกา
๗๑๗

นายเชิมโตคนละ ๓ ส่วน ตัญญาหุ้นส่วนลงวันที่ ๓๕ กุมภาพันธ์
 พ.ศ. ๒๔๗๓ ครั้นเมื่อวันที่ ๓๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๔ โจทก์จำเลย
 ได้มาตกลงทำยอมต่อศาลจังหวัดชลบุรีเด็กหุ้นส่วนและตั้งผู้ชำระบัญชี
 เมื่อชำระบัญชีแล้ว ศาลจังหวัดชลบุรีคำสั่งให้รวมเงินที่ยังเหลือ
 จากผู้ถือหุ้นทุกฝ่าย กับเงินค่าของที่จะต้องส่งมาอันจะพึงขายได้ต่อ
 ไปนั้น หักค่าธรรมเนียมแล้ว ถ้ายังมีเงินเหลืออีกคนทุนให้แก่ผู้
 ลงเงิน เหลือหรือขาดเท่าใดก็ให้เฉลี่ยกัน ขาดทุนและกำไรตามส่วนคือ
 นายรอด ๒ ส่วน นายหนู นายเชิม คนละส่วน ฯ

นายรอดจำเลยอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ พิพากษาแก้จำนวนเงิน
 ที่นายรอดจำเลยจะต้องส่งมากไป ๒๒ บาท ๒๕ สตางค์ คือที่ศาลเดิม
 บังคับให้นายรอดจำเลยส่ง ๘๘๐ บาท ๘๘ สตางค์ คงให้ส่งเพียง
 ๘๖๘ บาท ๖๓ สตางค์ นอกจากนั้นพิพากษายืนตามคำสั่งศาลเดิม ฯ

นายรอดจำเลยทูลเกล้า ฯ ถวายฎีกา อ้างว่าคดีเป็นปัญหาใน
 ข้อกฎหมาย คือศาลเดิมศาลอุทธรณ์ มิได้พิพากษาตามประมวล
 กฎหมายแพ่งและพาณิชย์บรรพ ๓ มาตรา ๓๐๒๖-๓๐๒๗-๓๐๒๘ และ
 ขอให้จำเลยได้รับแบ่งเงินทุน ๒ ใน ๕ ตามหนังสือตัญญาหุ้นส่วน
 ข้อ ๕ ฯ

กรรมการศาลฎีกาประชุมตรวจปรึกษาจำนวนเรื่องนั้นแล้ว เห็นว่า
 ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่จำเลยอ้างมานั้น ศาลต่างก็
 ได้วินิจฉัยให้จำเลยแล้ว ว่าจำเลยเป็นหุ้นส่วนผู้หนึ่งด้วยการลงแรง
 เพราะจำเลยไม่มีทุนที่จะลง และในตัญญาหุ้นส่วนนั้นก็ได้กล่าวไว้
 โดยชัดเจนว่า จำเลยควรได้รับส่วนแบ่งในกำไร ๒ ใน ๕ ที่ศาลเดิม

และศาลอุทธรณ์ได้พิพากษาให้จำเลยแล้ว จำเลยจะมาขอแบ่งทุน
อีก ๒ ใน ๔ อย่างไรได้ เพราะจำเลยไม่ได้มีเงินทุนมาลง จำเลย
เป็นแต่ผู้ตั้งแรง และในสัญญาหุ้นส่วนก็ได้บอกว่าจะแบ่งทุนให้แก่
จำเลย คือ ในสัญญาบอกว่าให้ชักทุนออกเสียให้ครบก่อนแล้วแบ่ง
ออกเป็น ๔ คือ แบ่งกำไร ถ้าขาดทุนลงไปจำเลยก็ต้องขาดด้วยตามส่วน
ที่จำเลยจะได้ ถ้าจำเลยไม่มีเหตุอันใดที่จะแก้ไขคำพิพากษาคัดต่าง
ได้ ให้ยกเสีย ศาลฎีกาคงพิพากษายืนตามศาลอุทธรณ์ โจทก์ไม่ได้
แก้ฎีกา ค่าทนายความชั้นฎีกาให้ยกเสีย ฯ

ฎีกาที่
๘๐๗

วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๗๖
พระยาหริศจันทร์สุวิฑิต
พระยามนชาตราช
พระยาธรรมสารเวทย์

(๒) ครึ่งอยู่เรื่องแรงงานที่ผู้เป็นหุ้นส่วนนำมาลงนั้น ถ้าคิดเงิน
ตามประมวลแพ่งมาตรา ๓๐๒๖-๗ คิดเหมือนจะมีราคาเป็นทรัพย์สิน
เหมือนอย่างหุ้นส่วนที่ลงทุนเป็นเงินหรือทรัพย์สินอื่น ๆ แต่ถ้าดูตาม
มาตรา ๓๐๖๒ (๓) ในเรื่องชำระบัญชีเลิกหุ้นส่วนแล้ว ได้มีบัญญัติว่า
“ให้คืนทุนทรัพย์ซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนแต่ละคนได้ลงเป็นหุ้น” อันเป็นที่เห็น
ได้ว่า การคืนทุนในเมื่อหุ้นส่วนชำระบัญชีเลิกทางนั้น มีสิทธิจะได้คืน
เพราะหุ้นส่วนที่ได้ลงทุนเป็นทรัพย์สิน ส่วนหุ้นตั้งแรงงานมิได้มีทรัพย์สิน
มาลงทุน ก็ไม่มีอะไรจะคืน

ฎีกาที่
๘๐๗
(ในท)

ในการวินิจฉัยปัญหาที่เป็นข้อเถียงกันในคดีนี้ ถ้าระดมว่าทุน
ของหุ้นส่วนที่นำมาดงอาจไม่เท่ากัน และส่วนแบ่งกำไรก็ไม่จำเป็นต้อง
เป็นไปตามส่วนแห่งทุนเสมอ (มาตรา ๓๐๔๔ เป็นแต่เพียงข้อสันนิษฐาน)
แต่ อาจเห็นได้ง่ายขึ้น เช่นสมมุติว่า ก. กับ ข. เข้าหุ้นส่วนกันประ
กอบการงาน ก. ลงทุน ๓๐,๐๐๐ บาท ข. ลงทุน ๑,๐๐๐ บาท แต่โดย
เหตุที่ ข. มีความรู้และมีความกว้างขวางในหมู่พ่อค้า ซึ่งจะเป็น
ประโยชน์แก่การงานของหุ้นส่วน จึงตกลงกันว่าในการแบ่งกำไร
ให้ ก. ได้ ๓ ส่วน และ ข. ได้ ๒ ส่วน ดังนี้ ถ้าถึงเวลาจะแบ่งทุน
ก. ก็คงได้คืนทุน ๓๐,๐๐๐ บาท และ ข. ได้คืนทุน ๑,๐๐๐ บาท ตามส่วน
ที่ได้นำมาดง ไม่ใช่ที่ว่า ก. จะได้ ๓ ส่วน ข. ๒ ส่วน ตามส่วนแบ่ง
กำไรหากมิได้ ฉะนั้นก็ดี ถ้า ก. นำเงินมาดงทุนคนเดียว ข. ไม่ได้นำ
เงินมาดงทุน เป็นแต่อาศัยวิชาความรู้และความกว้างขวางของ ข.
ก. จึงยอมตกลงให้ ข. มีส่วนกำไรอย่างงามดังกล่าวข้างบน เมื่อถึง
เวลาแบ่งทุน ก็ต้องคืนทุนของ ก. คนเดียวดูจกัน ซึ่งตรงกับหลักท
ศาลฎีกาได้ตัดสินในคดีนี้

(๒) เรื่องส่วนกำไรและขาดทุน เมื่อได้มีข้อตกลงกันเฉพาะ
ส่วนกำไร ต้องถือเป็นส่วนแห่งการขาดทุนด้วยนั้น ให้ตีประมวลแห่ง
มาตรา ๓๐๔๕ ซึ่งได้บัญญัติในข้อนี้โดยตรง และแม้เป็นเพียงหุ้นดง
แรงงานก็เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่ง จึงต้องมีส่วนได้กำไรและขาดทุนเช่นกัน

๑๒๕๑

คำพิพากษาที่ ๙๑๙ พ.ศ. ๒๔๗๒

ฎีกาที่
๘๑๘

การพนัน, ชายของแถมสลาก

การขายของโดยให้ของแถมและให้สลากเสี่ยงโชค ซึ่งอาจ
ได้รับรางวัลเงินหรือสิ่งของ แต่ของที่ขายขายตามราคาธรรมดา
เป็นการแถมพอก ไม่ใช่จับสลากเสี่ยงโชค อันจะเป็นผิดต่อพระ
ราชบัญญัติการพนัน พ. ศ. ๒๔๗๓

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้กรรมการตรวจฎีกา
จำเลย อุทธรณ์คำพิพากษาศาลอุทธรณ์
ตำรวจนครบาล โจทก์
คดีระวาง

นายกิมเจ็ง สัตย์กรกาญจน์ จำเลย
คดีนี้โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยฐานจับสลากเสี่ยงโชคอัน
ต้องห้ามตามพระราชบัญญัติการพนัน พ. ศ. ๒๔๗๓ มาตรา ๘-๘ โดย
จำเลยมิได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงาน ฯ

จำเลยให้การต่อสู้ว่าไม่ได้ทำผิดพระราชบัญญัติการพนันตามที่
โจทก์ฟ้อง ฯ

โจทก์จำเลยรับกันมิได้มีการสืบพยาน ได้ความว่าจำเลยตั้ง
ร้านจำหน่ายสินค้า มีนามสัญญาว่าห้างปุดตาการพระนคร ตามใบ
ประกาศแจ้งความของจำเลยว่า “เริ่มแถมพอกตั้งแต่วันที่ ๑ กันยายน
จนถึงวันที่ ๓๑ ตุลาคม จะแถมให้ท่านทั้งสองสินค้าของห้างข้าพเจ้า

ผู้ท
๗๑๒

(จำเลย) คือ ซอตันคำ ๓ บาท จะแถมแบ่งหอม ๓ ซอง จึงผิดก
ถ้าไม่ใบคปองก็จนกว่าได้แถมแบ่ง ถ้าท่านได้ ใบคปองเลขที่-๑ ถึง
เลขที่ ๓๗ (จะได้เลข ๑ เลขใดก็ตาม) จะได้รับรางวัลดังต่อไปนี้
ถูกเลขที่ ๑ ได้รางวัลเงิน ๗๐๐ บาท เลขที่สอง ๒๐๐ บาท เลขที่สาม
๓๐๐ บาท ถูกเลขที่ ๔ ถึงเลขที่ ๓๗ จะได้รับรางวัลเลขละ นำหอม
พันทิวา ๑ ซวด ครัมหอมพันทิวา ๑ ซวด น้ำมันหอมโยเซฟิน ๑ ซวด
หมวกหางนกยูงมาจากนอก ๑ ใบ ๑ ต ๑ เลขที่ ๑ ถึง ๓ จะได้รับ
รางวัล ๆ ละเท่าใด เมื่อท่านผู้ใดถูก ห้างก็จะส่งเงินรางวัลไปที่ทันที
การติดต่อเงินรางวัลไว้ข้างบนนี้ ๑ ต ๑ เมื่อห้างขายของได้จำนวน
เงิน ๓๐,๐๐๐ บาท แม้ขายของน้อยกว่ากำหนดหรือมากกว่ากำหนด
เงินรางวัลก็คงตลอดและเช่นตามส่วน ส่วนรางวัลที่ ๔ ถึงที่ ๓๗ นั้น
ไม่มีตลอดเช่น เมื่อถูกรางวัลเป็นได้ ๑ ต ๑ทันที เลขที่อยู่ในซองแบ่ง
แถมพวกมานจะมีเพียงเลข ๑ ถึง ๓๗ เท่านั้น” จำเลยได้ขายของตาม
ประกาศนียบางแล้ว และแถลงว่าผู้ที่ซอตันคำในร้านของจำเลยไม่มี
ทางเสีย มีแต่ทางได้ เงินค่าที่ขายตามราคาตลาดจำเลยไม่มีความ
ประสงค์อย่างอื่น นอกจากจะขายสินค้าให้ได้ก็ต้อง ซึ่งเทียบได้
กับการลดราคาให้ลูกค้า ๓๐ เปอร์เซ็นต์ คือถ้าขายได้ ๓๐,๐๐๐ บาท
ก็หักให้ลูกค้าเสีย ๓,๐๐๐ บาท การจำหน่ายสินค้าของจำเลยมิได้ให้
ผู้ซื้อมาเสียโชค ไม่ใช่ผู้ขายหยิบของให้ผู้ซื้อ ๑

ศาลไปริศภาที่ ๒ เห็นว่า การกระทำของจำเลยเป็นการต่อใจ
ผู้ซื้อให้เข้ามาเสียโชค เล่นพนันขึ้นต่อต่อจำเลย เมื่อจำเลยได้เงิน

สมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ แห่งบรมราชจักรีวงศ์ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติการพระนันทมารดา ๙-๙ ฎีกาบรรทัดฐานที่ ๕๙๓ พ.ศ. ๒๔๗๕ พิกษาให้ปรับจำเลยเป็นเงินพินัย ๒๐๐ บาท ฯ

จำเลยอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนตามศาลเดิม ฯ

จำเลยทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาคัดค้านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ในข้อกฎหมายว่า การกระทำของจำเลยไม่เป็นผิดตามพระราชบัญญัติการพระนันทมารดา ฯ

กรรมการศาลฎีกาพร้อมกันตรวจประชุมปรึกษาดำเนินเรื่องนี้แล้ว เห็นว่าในคดีนี้เป็นข้อเท็จจริงว่าจำเลยชายของในการค้าของจำเลย ถ้าผู้ใดซื้อของในร้านจำเลยตั้งแต่ราคา ๑ บาท จำเลยกลับให้โอกาสที่จะให้รางวัลอีก การขายของของจำเลยราคา ๑ บาทนั้น ไม่ปรากฏว่าจำเลยได้จัดจำนวนสิ่งของไว้ขาย คือราคาน้อยให้เป็นราคามาก จำเลยก็ว่าขายตามราคาตลาด โจทก์ก็ได้ตั้งว่าจำเลยขายผิดราคาอย่างไร ซึ่งเป็นการค้าธรรมดาของตนเอง การที่จำเลยประกาศจะให้รางวัลนั้น เท่ากับเป็นการแถมพด มีบางร้านที่เคยปฏิบัติกันมาถ้าใครไปซื้อของร้านเขาเป็นราคาเท่าไรเขาก็แถมให้เขาแถมตัวออกเคอร์รี่ให้ ๑ ใบ บางร้านก็ประกาศว่าลดราคาให้ ๕ เปอร์เซ็นต์และ ๑๐ เปอร์เซ็นต์ และบอกว่าขายของถูก จะถูกหรือไม่ก็ตามแต่ใจผู้ซื้อมิได้เป็นการตั้งโชคอันใดเลย ผิดกันกับคดีที่ ๕๙๓/๒๔๗๕ ทำวินิจฉัยบรรดาโจทก์ นายจักรหรือจักรวรราน พุฒาจารย์ บังคับอังกฤษ

ฎีกาที่
๗๑๘

จำเลย ที่ศาลไปริตภาอ้างมา เรื่องนี้จำเลยจำหน่ายบัตรของ
 ระเบียบตะ ๓ บาท และจำเลยจะได้ออกฉลากรางวัลตามครงคราว
 เป็นจำนวนเงินคราวละ ๒๕ บาทบ้าง ๒,๐๐๐ บาทบ้าง เมื่อซื้อแล้ว
 ต้องถือไว้ ๓ ปี ถ้าไม่ถูกรางวัลจึงจะเอาบัตรนั้นมาซื้อของคนได้
 ซึ่งเห็นได้ว่าเป็นการพนันโดยแท้ จะเทียบกับคดีเรื่องนี้ไม่ได้ ในคดีนี้
 เทียบกันได้กับฎีกาที่ ๖๕๓/๒๔๗๕ ตำรวจนครบาลโจทก์ นางหย่า
 แซ่ม จำเลย “จำเลยขายถ่ายให้ตะ ๓ สตางค์ ถ้าผู้ใดซื้อถ่าย
 ของจำเลย ๓ ห่อ ถ้าผู้ซื้อได้ห่อที่มฉลาก จำเลยก็แถมของให้ตามส่
 เครื่องหมายฉลาก ถ้าไม่มีเครื่องหมายในห่อ ก็ไม่ได้ของแถม” เป็น
 ลักษณะการค้าที่ศาลฎีกาได้วินิจฉัยไว้แล้ว ว่าไม่ผิดพระราชบัญญัติ
 การพนัน ในคดีที่จำเลยทำนั้นก็เป็นที่น่าสงสัยด้วยกับเรื่องขายถ่าย
 นั้นเอง จำเลยไม่ได้ทำผิดพระราชบัญญัติการพนัน ฎีกาจำเลยฟังชน
 ให้ยกคำตัดสินศาลอุทธรณ์เสีย และให้ยกฟ้องของโจทก์เสียด้วย
 ให้จำเลยหลุดพ้นข้อหาไป ฯ

วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๗๖

พระยาหริศจันทร์สุวิฑิต

พระยาวิกรมรัตนสุภาภ

พระยาธรรมสารเวทย์

คำว่า การพนัน คืออะไรนั้น พระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. ๒๔๗๓
 ไม่ได้ให้คำอธิบายไว้ เป็นแต่ระบุชื่อว่าการเล่นอย่างนั้น ๆ ถือว่า
 เป็นการพนัน เช่นการเล่นหวย ก.ข. โป้บั้น ไปก่า จับสลาก ฯ

เบื้องต้น ในบางเรื่องจึงเกิดเป็นปัญหาว่า การกระทำดังนั้น ๆ จะเข้า
ในลักษณะการเดินดงพระบฏไว้หรือไม่

การจับสลากเป็นเรื่องหนึ่งซึ่งมักจะเกิดปัญหาบ่อย ๆ เพราะ
ใคร ๆ ก็ย่อมรู้ว่า การจับสลากไม่จำเป็นต้องเป็นการพนันเสมอไป
เช่นถ้าจะมีการแจกของให้แก่คนมาก ๆ ถ้าของไม่เหมือนกัน หรือ
จำนวนของไม่พอกับจำนวนคน ก็มักจะใช้วิธีจับสลาก ซึ่งเป็นวิธี
ที่ปฏิบัติกันอยู่ในกิจการ โดยปกติ และหาใช่เป็นการพนันไม่

ข้อสำคัญแห่งการเดินดงจะเป็นการพนันนั้น มีหลักอยู่ที่ว่าต้องมี
การเสี่ยงโชคอันประกอบด้วยต้องมีทั้งทางได้และทางเสีย ถ้ามีแต่ได้
อย่างเดียว ก็ไม่ใช่การพนัน เหตุนี้การจับสลากรับของแจกดังกล่าว
ในอุทธรณ์ข้างบน จึงไม่เป็นการเดินดง

แต่ถ้าในการจับสลาก ผู้จับอาจต้องขาดทุนด้วยแล้ว การจับ
สลากเช่นนั้นก็เป็นการพนันได้ เช่นการขายของโดยวิธีจับสลาก
ซึ่งผู้ซื้ออาจได้ของต่ำกว่าราคาบ้าง สูงกว่าราคาบ้าง ดังนี้ เป็นการ
จับสลากเสี่ยงโชค อันเป็นผิดต่อพระราชบัญญัติการพนัน คู่ค้า
พิพากษาฎีกาที่ ๕๘๓/๒๔๖๘ (๘ ข. ต. ๔๒๒) และที่ ๘๓๖/๒๔๗๓
(๑๔ ข. ต. ๕๓๘)

การกระทำของจำเลยในเรื่องนี้ ซึ่งประกอบด้วยทำให้ของแถม
แก่ผู้มาซื้อของ กับทั้งมีการเสี่ยงโชค ซึ่งผู้ซื้อบางคนอาจได้สลาก
หรือใบคูปอง อันจะได้รางวัลเป็นเงินหรือสิ่งของอีกต่างหาก แต่ของ
ที่ขายจำเลยขายโดยราคาธรรมดา มิได้เพิ่มราคาขึ้น เช่นนี้ ใบคูปอง

ผู้ใดที่
๒๑๘๘
(ในค)

หรือผู้ใดคนหนึ่งเป็นเพียงของแถมพกส่วนหนึ่ง ซึ่งจำเลยสมัครแถมให้อันเป็นพานิชโยบายของจำเลยที่จะให้คนมาซื้อของมาก ๆ แต่ผู้ซื้อไม่มีทางที่จะขาดทุน เพราะได้ของตามราคาสินค้าที่ออกไปอยู่แล้ว ส่วนที่ได้ ใบคูปองหรือผู้ใดแถมแต่บางคน ไม่ได้ทุกคนนั้น ก็เทียบได้กับเรื่องของแจกซึ่งมีจำนวนของไม่พอจำนวนคน ดังกล่าวในอุทาหรณ์ข้างต้น การกระทำของจำเลยจึงหาใช่การเล่นพนันอันเป็นผิดไม่ เรื่องเช่นนี้ศาลฎีกาได้เคยวินิจฉัยเป็นบรรทัดฐานไว้แล้ว ในคำพิพากษาที่ ๖๕๓/๒๔๗๕ (๑๖ ธ. ค. ๒๓๕)

๑๒๘๗

คำพิพากษาที่ ๙๑๙ พ.ศ. ๒๔๗๒
เหตุลดหย่อนอาชญา, วิธีพิจารณาอาชญา, ยิวโทษะ,
ฆ่าคนตาย, จำเลยไม่ได้ยกชั้นต่อสู้, ประมวลอาชญา
มาตรา ๕๕

ฎีกาที่
๙๑๙

พวกผู้ตายไปขอสุราบิดาจำเลยกิน บิดาจำเลยก็เอาสุรามา
เลี้ยง พวกผู้ตายกลับใช้มีดแทงบิดาจำเลย จำเลยจึงทำร้ายผู้ตาย
ตั้งนี้เป็นความผิดฐานฆ่าคนตายโดยอุบายโทษะ และแม้ว่าจำเลย
จะให้การปฏิเสธความผิดเฉย ๆ ไม่ได้อ้างเหตุอุบายโทษะขึ้นเป็นข้อ
ต่อสู้ ศาลก็อาจยกเหตุนี้ให้จำเลยได้รับความลดหย่อนอาชญาได้

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้กรรมการตรวจฎีกา
จำเลย อุทธรณ์คำพิพากษาศาลอุทธรณ์
อัยการเพ็ชรบุรี โจทก์
คดีระวาง

นายแมน ผิดเหลือ ๓ นายพุด ผิดเหลือ ๓
นายเจ็ก ไพจิตร จำเลย

คดีนี้โจทก์ฟ้องว่า เมื่อวันที่ ๓๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๕ เวลากลางวัน
จำเลย ๓ คนฉกคอกนคตพันทางนายวัน แก้วเด็ก นายผล อายุน
ตายโดยเจตนา นายเทียม ทองใต้ นายวาด จงดี มีบาดเจ็บสาหัส
และไม้สาหัส ที่ตำบลบ้านลาด อำเภอท่าช้าง จังหวัดเพ็ชรบุรี ขอให้

ฎีกาที่
๘๑๘

ตงโทษจำเลยตามกฎหมายลักษณะอาชญา มาตรา ๖๓ - ๒๔๘ - ๒๕๖ - ๒๕๕ ๑

จำเลยทั้ง ๓ คนให้การปฏิเสธข้อหาว่าไม่ได้ทำผิด ๑

ศาลจังหวัดเพชรบุรีและศาลอุทธรณ์พิจารณาแล้ว พังคดีล้มข้อหาว่าจำเลยทั้ง ๓ คนนี้ทำผิดกฎหมายลักษณะอาชญามาตรา ๒๔๘ และ ๒๕๕ แต่การกระทำของจำเลยตะเมิดกฎหมายหลายบท จึงให้วางโทษที่หนักคือมาตรา ๒๔๘ แก่จำเลย ให้จำคุกนายแมนจำเลย ๒๐ ปี นายพุด นายแจ็ก จำเลยคนละ ๑๕ ปี นับแต่วันต้องขัง ๑

จำเลยทั้ง ๓ คนทูลเกล้าฯ ฎายฎีกาคัดค้านคำพิพากษาศาลล่างในข้อเท็จจริง ๑

กรรมการศาลฎีกาได้ฟังคำแถลงการณ์ของโจทก์จำเลยแล้ว จึงประชุมตรวจปรึกษาจำนวนเรื่องนี้ คัดได้ความว่า ในวันเกิดเหตุพวกผู้ตายและผู้ที่ถูกทำร้ายกลับจากการทอดกระสุนที่วัดหาดทราย แล้วมาแวะที่บ้านนายบัวเพื่อหาสุรากิน นายบัวว่าไม่มี จะมกที่บ้านนายเทียน ผิดเหลือง บิดานายแมน นายพุดจำเลย พวกผู้ตายกับนายบัว นายเทียนทองได้ นายวาด จงดี นายช ชาติว นายกรีก จิตรระวาง ผู้ใหญ่บ้านจึงได้พากันไปที่บ้านนายเทียน ผิดเหลือง นายบัวขอสุราจากนายเทียน ผิดเหลือง ๆ ก็เอาสุรามาเลี้ยงพวกผู้ตายกับพวกเพื่อนที่พากันมานอกประตูบ้านนายเทียน ผิดเหลือง ในเวลานั่งล้อมวงรับประทานสุรากินอยู่ มีนายแมน นายพุดบุตรนายเทียน ผิดเหลือง กับนายแจ็กจำเลย ออกมาร่ววมวงอยู่ด้วย แต่นายพุดจำเลยหนีได้รีบรับประทานสุราเดินถือไม้ประอึกอยู่ข้างนอกวง ล้วนนายแมนจำเลยหนีมดชยุ ๓ เต็ม เมื่อ

เแดงสุราษฎร์อยู่ตักพักหนึ่ง นายฉวน นายผล ผู้ตายลุกออกไปยืนนอกวงสุราษฎร์
 ห่างกันประมาณ ๒ วา นายเทียน ผิดเหลือง ก็เดินตามออกไปยืนพุด
 อยู่ด้วย นายเทียนพูดว่าที่นาที่หลังนายผล นายฉวนมาทางนี้ให้วะ โดย
 นายเทียนแต่งตั้งอัยยาศัยเป็นฝ่ายเจ้าของบ้านทริบแขก เพราะปรากฏ
 ว่านายฉวนนายผล ๒ คนนี้ ยังไม่เคยรู้จักกับนายเทียนด้วยนายบวเป็นผ
 ุพา ทนโคในเวदानัน นายเทียน ผิดเหลือง ถกแทงทเกม จะเป็นนาย
 ฉวนหรือนายผลแทงทางพิจารณาไม่ศักดิ์ ความชัด เป็นแต่ นายเทียนร้อง
 ว่านายฉวนไม่ควรจะแทง มีพระยานหลายคนเห็นนายเทียนมีโลหิตไหล
 ที่แกม นายแมนจำเลยซึ่งเป็นบุตรนายเทียนร้องว่าคนแทงพ่อเอามัน
 ให้ตาย ทนโคนายฉวน นายผลและพวกที่ไปด้วยกันต่างคนต่างวิ่งหนี
 พวกจำเลยทั้ง ๓ นวงได้ นายเทียม ทองได้ นายวาด จึงดี นายช ชาติ
 เบิกความยืนยันว่า เมื่อพวกจำเลยได้ไปทันพวกผู้ตายได้เห็นนายพุด
 จำเลยใช้ไม้ประจุกทก้อยหน้าหน้าฉวนตมตง นายแมนจำเลยก็ใช้มด
 แทงนายฉวน ๓ ที แล้วนายพุดตกนายผลตคอต่อ ๓ ที นายผลตมตง
 นายแมนก็เขาแทงนายผลนายเทียม ทองได้ เขาห้าม นายพุดก็ตนาย
 เทียม ๆ ยกแขนรับ นายเจ๊กเขาแทงนายเทียมตกทหัวให้ต นายเทียม
 วิ่งหนีไป และนายพุดได้ได้มาทนายวาดค่นายวาดตกทช้าย และค
 ชาติถทหายทอย นายวาดตมคว่าหน้าตมสติไม่รู้จักตัว ค่อไปใครจะ
 ทำร้ายนายวาดประการใด นายวาดว่าไม่ทราบ นายวาดนั้นอายุ ๒๐ ปี
 นายเทียมอายุ ๔๒ ปี ส่วนนายฉวนอายุ ๕๗ ปี นายผลอายุ ๖๒ ปี
 นายฉวนได้ชาติใจตายในที่นี้ ส่วนนายผลนั้นอีก ๓๐ กว่าวันจึงได้ถึง
 แก่ความตาย ตามคำชันษณ์ศรับวัดแผลและพดิกศพยากรฐว่า นายฉวนมี

ภายหลังเมื่อผู้ตายถูกทำร้ายแล้ว ถึงแม้ว่าแผลถูกตัดจะไม่มีปรากฏในคำ
 ชันสูตรพลิกศพก็ตาม บาดแผลที่ถูกตัดนั้นเมื่อไม่มรอยแตกหรือบวมแดง
 เจ้าพนักงานผู้ทำการชันสูตรอาจจะไม่ตรวจไว้ก็ได้ ทนายจำเลยได้แถลง
 ความอีกข้อหนึ่งว่าบาดแผลผู้ตายที่ถูกทำร้ายกว้างเพียง ๓ กระเบียด ยาว
 ๓ กระเบียด ซึ่งไม่สัมพันธ์กับบาดแผลที่พระยานโจทก์ว่าจำเลยแทงด้วยมีด
 ชูย เพราะมีดชูยโตกว่าบาดแผลที่พระยานโจทก์ว่าจำเลยแทงด้วยมีด
 ว่าความชันจะเอาเป็นหลักฐานในคดีนี้ไม่ได้ ด้วยไม่ปรากฏในทาง
 พิจารณาว่ามีดชูยที่นายเม้นจำเลยทำร้ายผู้ตายนั้น โตเล็กเท่าไร ถ้า
 เป็นมีดเล็กแล้วบาดแผลก็เล็กตามสัดส่วนของมีด เพราะไม่ได้ มีดของ
 กกลางที่จำเลยแทงมาพิพิจาณาต่อสัดส่วนกับบาดแผล จะลงความ
 ฉันทนิษฐานเอาว่าผู้ตายไม่ได้ถูกทำร้ายเพราะมีดที่จำเลยแทงไม่ได้ ด้วย
 ความจริงมีอยู่ว่าผู้ตายได้ตายเพราะถูกจำเลยทำร้าย ทนายจำเลย
 ว่าอาการตายของนายวัน นายผลไม่แน่ว่าจะตายเพราะถูกทำร้ายหรือ
 เพราะเหตุไรนั้น เป็นการฟันคำพระยานโจทก์ข้อเท็จจริงในตำนาน ฟัง
 ไม่ขึ้น แต่กรรมกรศาลฎีกาเห็นว่าศาลต่างได้กำหนดโทษจำเลยในคดี
 แรกไปเพราะมิได้ตั้งฐานข้อหาให้แก่จำเลยนั้นเป็นการยังมีข้อ ด้วยเหตุ
 ว่าผู้ตายยิวโทษจำเลยก่อน ในชั้นแรกที่พากันมา บิดาจำเลยก็ได้ทำ
 การรับรองเอาตัวมาเพียง นอกจากนั้นก็ได้แต่งตั้งชยาศัยไม่ตรีว่า
 ให้นำที่หลังนายผลกับนายวันผู้ตายมาทางนี้ให้วะ แทนที่นายเทียน
 ผิวเหลือ บิดาจำเลยจะได้รับความชอบใจจากพวกผู้ตาย พวกผู้ตาย
 กลับใช้มีดแทงบิดาจำเลยที่แก้มเลือดไหลอาบหน้า ใครบ้างจะทน
 ความข่มเหงที่พวกผู้ตายกดขี่อย่างร้ายแรงอันไม่เป็นธรรมดา จำเลย

ฎีกาที่
๔๑๕

จึงบันดาคัดโทษระชนมา จำเลยเป็นพวกฝ่ายเจ้าของบ้าน ให้ท่าน
ดูว่าพวกผู้ตายกินแล้ว ยังกตบมาทำร้าย จึงเป็นการสมควรที่พวก
จำเลยจะได้รับความลดหย่อนตามกฎหมายลักษณะอาชญา มาตรา ๕๕
จึงพิพากษาแก่การกำหนดโทษจำเลยดังนี้ คือให้ลดโทษนายแมน
นายพุด นายเจ๊ก คนละกึ่งหนึ่ง คงเหลือโทษจำคุกนายแมน ๑๐ ปี นาย
พุด นายเจ๊ก คนละ ๗ ปี ๖ เดือน นอกจากที่แก่นให้บังคับคดีตาม
คำพิพากษาคาดต่าง ๆ

วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๗๖

พระยาหริศันทรวิจิตร

พระยามนษาคีรราช

พระยาธรรมสารเวทย์

ข้อที่ว่าเป็นนัยว่าโทษระชน ตามพฤติการณ์เห็นได้ชัดเจนว่าจำเลย
ถูกข่มเหงอย่างร้ายแรง และบันดาคัดโทษระชนในขณะนั้น อันเป็น
การยกโทษตามประมวลอาชญามาตรา ๕๕ อย่างแน่นอน เรื่องยก
โทษระชนควรดูคำพิพากษาและพุดโนคดีฎีกาที่ ๒๐๓/๒๔๗๖ (บ.ร.บ. ๒๖๕),
ที่ ๒๖๐/๒๔๗๖ (บ.ร.บ. ๓๖๐) และที่ ๖๗๐/๒๔๗๖ (บ.ร.บ. ๓๐๔๔)
ประกอบด้วย

ส่วนที่ศาลลดโทษจำเลยในเหตุยกโทษ โดยไม่ปรากฏว่า
จำเลยได้ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ เพราะจำเลยให้การปฏิเสธความผิดถ้อยคำ
นั้น เขาในหลักที่ว่า ศาลจะไม่ลดโทษจำเลยเกินกว่าที่จำเลยมีความ
ผิด ตามที่ปรากฏต่อหน้าศาล ให้คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๐๔/๒๔๖๘
(๓๐ ข. ต. ๕๐๘) ซึ่งได้พิพากษาในทำนองเดียวกับที่กล่าวมานี้

คำพิพากษาที่ ๘๒๐ พ.ศ. ๒๔๗๖
ครอบครัว, ผัวเมีย, ตกกลางไม่อยู่ด้วยกัน, สัญญาแบ่ง
ทรัพย์สิน, หย่า

ผัวเมียตกลงจะไม่อยู่ด้วยกัน จึงทำสัญญาแบ่งทรัพย์สินระหว่าง
กัน ซึ่งในสัญญานั้นมีบุคคลที่ ๓ เกี่ยวข้องอยู่ด้วย และได้ปฏิบัติ
ตามสัญญาไปแล้ว ซึ่งจะรอฟินให้กลับมาสู่สภาพเดิมก็ไม่ได้ ต่อ
มาภายหลังผัวเมียอย่าขาดจากกัน ศาลฎีกาตัดสินว่า ในส่วนทรัพย์สิน
ต้องเป็นไปตามสัญญาที่ได้ทำกันไว้

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้กรรมการตรวจฎีกา
โจทก์ อุทธรณ์คำพิพากษาค่าอุทธรณ์
นางชิต ฝั่งะ โจทก์

คดีระวาง

นายบุญเกิด ต้องฝั่งะ จำเลย
คดีโจทก์ฟ้องว่าเมื่อ ๘ มีนาคม โจทก์จำเลยเป็นสามีภรรยา
โดยแต่งงาน โจทก์มีเงินเดิมฝ่ายเดียวเป็นเงิน ๒๗๒๕ บาท ได้ประกอบ
การทำมาหากินมีเงินต้นสมรส ๕๔๗๐ บาท ๕๐ สตางค์ บัดนี้จำเลย
มีภรรยาใหม่และดำง่าทำร้ายร่างกายและไม่เลี้ยงดูโจทก์ จึงฟ้องขอ
อย่าขอเงินเดิมคืน และขอแบ่งเงินสมรสให้ โจทก์ได้ ๒ ใน ๓

จำเลยให้การว่า โจทก์ไม่มีเงินเดิมคู่อย่างนั้นเลย จำเลย
เคยซื้อที่ดินและบ้านค้าขายเป็นเงินเดิม ครั้นอยู่มาโจทก์จำเลยเกิด
แตกร้างซึ่งจะอยู่กันเป็นสามีภรรยาอีกต่อไปไม่ได้แน่แล้ว จึงได้คิด

ฎีกาที่
๗๒๐

บัญชีทรัพย์สินระวางกันรวมทั้งสิ้นเดิมของจำเลยด้วยเป็นเงิน ๗๓๐๘ บาท
 โจทก์ขอแบ่งถึงครึ่งหนึ่ง และว่าขอรับในนามของบุตรเพื่อเก็บผลประโยชน์แบ่งกับบุตรคนละครึ่งจำเลยก็ยอม และทยอยยกส่วนสิ้น
 เดิมของจำเลยให้บุตรอีกด้วย ซึ่งโจทก์ก็ได้ประโยชน์จากส่วนนี้
 เหมือนกัน ครนตกงแต่ก็ได้ทำสัญญาไว้ด้วยกันซึ่งมี ๒ คน เกยของ
 รวมอยู่ในสัญญาด้วย ดังสัญญาลงวันที่ ๑๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๕
 และจำเลยได้โอนที่สวนให้บุตรเสร็จเรียบร้อยแล้ว เรื่องยำนั้นความจริง
 ก็เป็นทเขาใจกันตั้งแต่ครั้งนั้นว่าอยากกันแล้ว นับแต่นั้นโจทก์จำเลยต่าง
 คนต่างอยู่ และต่างประกอบกรทำมาหากิน เหตุนี้จำเลยไม่ขัดข้อง
 ค่อยยอมอย่าให้ โจทก์ตามขอ ส่วนทรัพย์สินใด ๆ ที่จำเลยรับส่วน
 แบ่งมากที่สุด ทำมาหากินมีใหม่ก็ดี ห้ามเหตุผลใดที่โจทก์จะฟ้องร้องได้
 อีกไม่ ๗

ศาลเดิมพิจารณาแล้วชี้ขาดว่า สัญญาแบ่งทรัพย์สินระวางโจทก์
 จำเลยนั้นใช้ได้ เพราะสามีภรรยาเป็น คน ๆ เดียวกัน ขณะที่ทำ
 สัญญานั้น โจทก์จำเลยยังคงเป็นสามีภรรยากันอยู่ ส่วนสิ้นเดิมนั้น
 พังว่า ต่างมีด้วยกัน ฝ่ายโจทก์มี ๖๕๕ บาท ฝ่ายจำเลย ๑๒๕๐ บาท
 ฉะนั้นให้จำเลยส่งทรัพย์สินที่ได้รับแบ่งตามสัญญา ๕๖๕๕ บาท ๕๐ สตางค์
 นั้นกลับคืนมาห้สิ้นเดิมให้ โจทก์จำเลยเสียก่อน เหลือเท่าใดให้แบ่ง
 ๓ ส่วน ให้โจทก์ ๑ ส่วน จำเลย ๒ ส่วน ค่าธรรมเนียมค่าทนาย
 ให้ฝ่ายจำเลยใช้แทนโจทก์ ๗

โจทก์จำเลยต่างฟ้องอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ตรวจปรึกษาสำนวน
 เห็นว่า เหตุที่จะเกิดแบ่งทรัพย์สินกันนี้ โดยโจทก์จำเลยประสงค์จะอย่า

ขาดจากกัน สัญญาหมั้นนางบูน เด็กชายมกภัย นางสาวซิวถนเกยว
ซึ่งได้เสี่ยวรวมอยู่ในการแบ่งด้วย ครั้นบิดนโจทก์จำเลยตกลงเรื่อง
ข่ากันแล้ว ส่วนทรัพย์สินจึงควรให้เป็นไปตามสัญญา จึงช้ขาด
คดีถึงกับตั้งคดีคำเดิม และให้ยกฟ้องโจทก์ คงแต่ให้ โจทก์จำเลย
ช้ขาดจากความเป็นสามีภรรยาแก่กันแต่บัดนี้ไป ค่าธรรมเนียมค่า
ทนายให้ โจทก์เป็นฝ่ายเสี่ยวแทนจำเลย ฯ

โจทก์ทูลเกล้า ฯ ถวายฎีกาขอให้พิพากษาให้ โจทก์ชนะคดี
เต็มตามฟ้อง ฯ

กรรมการศาลฎีกาตรวจอ่านจนและนั่งฟังทนายโจทก์จำเลยแถลง
ความแล้ว เห็นว่าคดีนี้มีปัญหาข้อเดียว แต่ว่าการที่โจทก์จำเลย
แบ่งทรัพย์สินแก่กันนั้นจะสำเร็จเด็ดขาดไปตามสัญญาหรือไม่ ที่ศาลเดิม
ว่าสัญญาใช้ไม่ได้ เพราะทำที่ในขณะที่ยังเป็นสามีภรรยากันช้ยื่น
การวินิจฉัยเช่นที่จริงก็ปล้ดักว่าใช้ ไม่ได้แต่จะเพราะฝ่ายจำเลย แต่ฝ่าย
โจทก์หาปรากฏว่าใช้ ไม่ได้ด้วยไม่ คงจะเห็นได้เช่นในสัญญาข้อ ๓
ใจความว่า จำเลยต้องยกส่วนสินเดิมให้แก่บุตร ซึ่งโจทก์ก็มีส่วนได้
ประโยชน์จากส่วนรายนั้นด้วยคดี และในสัญญาข้อ ๒ ใจความว่า จำเลย
ต้องยกทรัพย์สินพร้อมทั้งสิ่งของในวันราคา ๓๕๐๐ บาท ให้เด็กชาย
มกภัยบุตรนางบูน และนางบูนต้องให้เงิน ๓๐๐๐ บาท แก่นางสาว
ซิวถนเกยว และในสัญญาข้อ ๓ และ ๒ ประกอบกันใจความว่า เงิน
รวงโจทก์จำเลยที่เหลืออยู่ ๗๓๐๘ บาท ให้แบ่งคนละครึ่ง ๆ หนึ่งให้
จำเลยอีกครึ่งหนึ่งเงิน ๓๖๕๔ บาท ๕๐ สตางค์นั้นยกให้แก่บุตร แต่

ฎีกาที่
๙๒๐

ต้องให้ โจทก์เป็นผู้เก็บรักษาจัดการเงินนี้ โดยให้ โจทก์มีส่วนได้ค่า
 บัวยการในเงินจำนวนนั้นด้วยก็ดี ข้อเหล่านี้เป็นประโยชน์แก่โจทก์
 และญาติโจทก์คงให้ใช้ได้อยู่ตามสัญญา แต่อีก ๓๖๕๕ บาท ๕๐ สตางค์
 เป็นส่วนได้แก่จำเลยดีใช้ไม่ได้ ต้องถกเรียกกลับมาแบ่งอีกนั้น จึง
 คิดไม่เป็นธรรมเลย อนึ่งจะสังเกตได้จากข้อความแห่งสัญญานี้ว่า ก่อน
 ที่จะแบ่งกันนั้น โจทก์จำเลยต่างคิดกันถึงทรัพย์สินบริคณห์ระวาง
 กันโดยถนัด แม้จะเป็นดินเดิมก็ตาม ดินส้มรดก็ตาม ได้ถกนำมา
 คิดรวมแบ่งกันโดยไม่หลงเหลือ และข้อสัญญานี้ยังผูกพันเกี่ยวโยง
 ถึงผู้อื่น เป็นเหตุเป็นปัจจัยกันไปเป็นทอด ๆ เพราะฉะนั้นสัญญา
 ะวาง โจทก์จำเลยนั้นหากฟังว่าใช้ได้หรือไม่ได้คงสำคัญวินิจฉัยหรือไม่
 ก็ตาม แต่ในทางข้อเท็จจริงแล้วฟังได้สนิทว่า โจทก์จำเลยตกลงกันแล้ว
 ว่าทรัพย์สินอันอยู่เท่านี้ ส้มครใจแบ่งกันดังนี้ ต่างฝ่ายต่างรับทรัพย์สิน
 ไป แม้ขณะนั้นยังมีไต่อย่างก็เพราะประสงค์จะอย่า จึงเกิดสัญญาขึ้น
 และต่างประพฤติตามสัญญาจนเสร็จสิ้นไปแล้ว นับแต่นั้นต่างคนต่าง
 อยู่ต่างประกอบอาชีพ มิได้เคาะคำละประปนคุดอย่างขาดกันตามความ
 สำคัญใจในเดิม ฤๅบัตินการอย่าได้เป็นไปโดยชอบแล้ว การแบ่ง
 ทรัพย์สินจึงควรอย่างยั้งที่ฟังเป็นไปตามนั้น อนึ่งหากจะรื้อฟื้นเอาทรัพย์สิน
 กลับมาสู่สภาพเดิมก็หาได้ไม่ เพราะเนื่องด้วยผู้อื่น และที่ว่าโจทก์ไม่
 มีส่วนได้ก็ไม่จริง ตามสัญญานี้เองบ่งอยู่ว่า โจทก์มีส่วนได้รวมกับ
 บุตรทั้งในส่วนของดินส้มรดและดินเดิมของจำเลยด้วยซ้ำ หากแต่เอานาม
 บุตรออกหน้า ซึ่งทงนปรากฏชัดว่าเป็นความประสงค์ของ โจทก์เอง
 เมื่อดินจนจบดินแล้ว ก็ใช้เหตุที่จะวินิจฉัยปัญหาอื่น ปรัชษาเห็นชอบ

พร้อมกันว่า ศาลอุทธรณ์ ชำระคดีคืนชอบแล้ว จึงพิพากษายืน
ให้ยกฎีกาโจทก์ ให้ โจทก์ ใช้ค่าทนายชั้นฎีกา ๒๐๐ บาทแทนจำเลย
ด้วย ฯ

ฎีกาที่
๘๒๐

วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๗๖

พระยามนษาคูราช

พระยาหริศจันทรสวัสดิ์

พระยาพรหมทิศศรีพิลาศ

ควรตั้งเกล้าว่า เรื่องคำฎีกาตัดสินไปในทางว่าข้อเท็จจริงใน
เรื่องทรัพย์สิน ควรฟังตามที่โจทก์จำเลยได้ตกลงกัน และควรให้เป็น
ไปตามนั้น โดยมีได้ตัดสินในข้อกฎหมายชัดเจนนัก

อนที่จริงนการที่ผู้เมียจะทำสัญญาตกลงไม่อยู่ด้วยกัน (โดย
ยังไม่หย่าขาดจากกัน) และมีข้อตกลงในเรื่องทรัพย์สิน ก็ไม่เห็น
มีเหตุอะไรที่จะขัดข้อง เช่นผู้ทำสัญญาจะให้เงินเลี้ยงชีพแก่เมีย เมีย
ก็อาจฟ้องให้บังคับได้ (ดูคำพิพากษาฎีกาที่ ๔๖๘/๒๔๗๖, บ.ร.บ. ๗๔๒)

แม้ในกฎหมายอังกฤษซึ่งไม่ยอมให้ผู้เมียตกลงหย่ากันเอง ก็
ยังยอมให้ทำสัญญาตกลงไม่อยู่ด้วยกัน ซึ่งในข้อสัญญานั้น อาจมี
การตกลงในเรื่องแบ่งทรัพย์สิน สัญญาเช่นนั้นก็ได้ (ดูข้อตัดสินฎีกา
เล่ม ๓๖ ข้อ ๘๘๘ และต่อ ๆ ไป)

ฉันท
๘๒๑

คำพิพากษาที่ ๘๒๑ พ.ศ. ๒๔๗๒

กฎหมาย, การใช้ประมวลอาชญาภาค ๑, พระราชบัญญัติฝืนมาตรา ๖๘ (๑), บัญญัติพิเศษ, ประมวลอาชญามาตรา ๑๑

ตามพระราชบัญญัติฝืนมาตรา ๖๘ (๑) ที่ว่าผู้ใดกระทำความผิดและพ้นโทษไปแล้ว ไปกระทำความผิดขึ้นอีกภายใน ๓ ปี ถ้าโทษซึ่งกำหนดไว้สำหรับความผิดครั้งหลัง เป็นโทษปรับหรือจำคุก ก็ให้วางโทษทั้งปรับทั้งจำนั้น เป็นบทบัญญัติพิเศษ ซึ่งในความผิดครั้งหลังศาลต้องวางโทษทั้งจำและปรับด้วย จะยกโทษปรับเสีย ด้วยอาศัยบทบัญญัติแห่งประมวลอาชญามาตรา ๑๑ โดยอ้างว่าอำนาจยกโทษปรับอยู่ในภาค ๑ แห่งประมวลอาชญา หาได้ไม่

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้กรรมการตรวจฎีกา
โจทก์ อุทธรณ์คำพิพากษาศาลอุทธรณ์

อัยการตักทนคร โจทก์

คดีระวาง

นายสัญญา วาริน จำเลย

คดีนี้ได้ความว่า จำเลยซึ่งเคยถูกศาลปรับเรื่องมึนเอนมา
ครั้งหนึ่งแล้ว ยังไม่พ้นกำหนด ๓ ปี จำเลยมึนเอนหนัก ๒๖ วัน
โจทก์จึงฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตามพระราชบัญญัติฝืน พ.ศ. ๒๔๗๒
มาตรา ๕๓-๖๘-๖๙ และปรับของกลางด้วย ฯ

ศาลจังหวัดัดถนกรพิจารณาแล้วพิพากษาว่า จำเลยมีความผิด
ตามมาตรา ๖๘ ประกอบด้วยมาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติฝืน พ.ศ.
๒๔๗๒ ให้จำคุก ๓ เดือน ฝืนของถนงให้ริบ ๑

* โจทก์อุทธรณ์ข้อกฎหมายว่า ศาลลงโทษจำคุกจำเลยอย่างเดียว
โดยไม่ลงโทษปรับด้วยนั้นไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติฝืนมาตรา ๖๘ ๑

ศาลอุทธรณ์เห็นว่า แม้ตามพระราชบัญญัติฝืนในคดีนี้ต้องวาง
โทษจำเลยทั้งจำปรับด้วยก็ดี แต่ตามกฎหมายลักษณะอาชญา
มาตรา ๕๐ จะไม่ปรับจำเลยด้วยก็ได้ ไม่ผิดกฎหมาย จึงพิพากษา
ยืนตามศาลจังหวัด ๑

โจทก์ทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาคัดค้านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ต่อมา
ว่า ศาลควรลงโทษปรับจำเลยด้วยจึงจะชอบด้วยกฎหมาย ๑

กรมการศาลฎีกาได้ตรวจด้านนวน และ ประชุมปรึกษาคดีนี้แล้ว
บัญญัติว่า ถ้าความผิดของจำเลยต้องด้วยพระราชบัญญัติฝืน ซึ่ง
บังคับไว้เป็นพิเศษแล้ว ยังจะยกกฎหมายลักษณะอาชญามาตรา ๕๐
มาบังคับเหนือบทบัญญัติพิเศษ ดังที่ศาลอุทธรณ์ได้วินิจฉัยมานั้น
ผิดได้หรือไม่ ศาลฎีกาเห็นว่า อำนาจที่จะยกโทษปรับอันอยู่ในภาค ๓
แห่งกฎหมายลักษณะอาชญา นั้น ตามมาตรา ๓๓ ท่านให้ใช้บังคับคดี
ที่พระราชกำหนดกฎหมายอื่นบัญญัติว่า เป็นความผิดและควรลงอาชญา
นั้นได้ เว้นไว้แต่พระราชกำหนดกฎหมายนั้นๆ จะได้บัญญัติไว้ นอก
เหนือเป็นพิเศษ ตามพระราชบัญญัติฝืน พ.ศ. ๒๔๗๒ มาตรา ๖๘
ข้อ ๑ บัญญัติขึ้นไว้ชัดเจนนว่า ผู้ที่กระทำผิดต้องระวางโทษตาม
พระราชบัญญัติฝืน เมื่อพ้นโทษแล้วยังไม่ครบกำหนด ๓ ปีกระทำ

ฎีกาที่
๘๒๑

ผิดต่อพระราชบัญญัตินั้นอีก ถ้าโทษซึ่งกำหนดไว้สำหรับความผิดครั้ง
หลังเป็นโทษปรับหรือจำคุก ก็ให้วางโทษทั้งปรับทั้งจำ ความผิด
ของจำเลยต้องด้วยตัวบทกำหนดโทษ ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับบัญญัติ
ได้เป็นพิเศษเช่นนี้ จะใช้อำนาจยกโทษปรับบังคับคดีหาได้ไม่ • เป็น
การผิดกฎหมาย บัญหากฎหมายโดยนัยเช่นนี้ ศาลฎีกาได้เคยวินิจฉัย
ไว้เป็นบรรทัดฐานในคดีที่ ๔๕๘/๒๔๗๖ ระวังอัยการเขตบุรีโจทก์
นายเทียนใต้ แซ่เต๋ ที่ ๑ นายสนาน คุรุเชียง ที่ ๒ จำเลย ฎีกาโจทก์
พงษ์ชน จึงพิพากษาแก้คำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ให้ปรับจำเลยเป็นเงิน
๕๐ บาท นอกนั้นคงยืนตาม ฯ

วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๗๖
พระยาศรีสังกร
พระยาวิกรมรัตนอักษร
พระยานตราสวัสดิ์

ข้อกฎหมายนั้นคดีเงินอยู่ในตัวบทแห่งประมวลอาชญามาตรา ๑๓
ซึ่งเมื่อพระราชกำหนดกฎหมายอื่นๆ ได้มีขอบัญญัติไว้เป็นพิเศษ ก็
ต้องเป็นไปตามบทบัญญัติพิเศษนั้น จะนำบทบัญญัติในภาค ๑ แห่ง
ประมวลอาชญาไปใช้หาได้ไม่

ปัญหาที่แท้จริงอยู่ที่ว่า บทบัญญัติตามมาตรา ๖๘(๓) นั้น จะ
เรียกว่าเป็นบทบัญญัติพิเศษหรือไม่ ซึ่งดูเหมือนศาลอุทธรณ์จะเห็น
ว่าไม่เป็นบทบัญญัติพิเศษ โดยถือว่าเป็นแต่เพียงเปลี่ยนระวางโทษ
ปรับหรือจำคุก (ซึ่งศาลอาจรังโทษปรับสถานเดียว) เป็นโทษทั้ง
ปรับทั้งจำ (ซึ่งศาลจำเป็นต้องวางโทษจำคุก) เท่านั้น จึงอาจนำบท

บัญญัติในภาค ๑ แห่งประมวลอาชญามาใช้และยกโทษปรับเสียได้ แต่
ศาลฎีกาไม่เห็นด้วย และศาลฎีกาเห็นว่าพระราชบัญญัติฝืนมาตรา
๖๘(๑) เป็นบทบัญญัติพิเศษ ซึ่งบังคับว่า เมื่อมีความผิดตั้งรับไว้
ศาลของโทษทั้งปรับทั้งจำจริงๆ จะยกโทษปรับเสีย ตามบทบัญญัติ
ในภาค ๑ แห่งประมวลอาชญาหาได้ไม่

ควรตั้งเถิดว่า เรื่องยกโทษปรับ ซึ่งคำพิพากษานี้ได้อ้างถึง
ประมวลอาชญามาตรา ๕๐ นั้น อันที่จริงถ้าจะอ้างถึงประมวลอาชญา
มาตรา ๒๓ จะตรงกว่า และถ้าศาลอุทธรณ์ได้อ้างประมวลอาชญา
มาตรา ๒๓ แทนที่จะอ้างมาตรา ๕๐ แล้ว บางที่ศาลฎีกาอาจจะเห็น
ด้วยก็ได้

ฎีกาที่
๘๑๒
(ในค)

คำพิพากษาที่ ๙๒๓ พ.ศ. ๒๔๗๒
คำของเก่า, พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาด
และคำของเก่า, วิเคราะห์บท

คำว่า คำ ในพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและคำ
ของเก่า พ.ศ. ๒๔๗๔ นั้น หมายความว่ารวมถึงการรับซื้อและรับ
แลกเปลี่ยนด้วย ไม่เฉพาะแต่การขายหรือจำหน่ายเท่านั้น เพราะ
ฉะนั้นบุคคลที่มีอาชีพในการรับซื้อและแลกเปลี่ยนทองคำรูปพรรณ
แล้วเอามาขายทำเป็นรูปพรรณใหม่ออกขาย เรียกว่าเป็นผู้ค้าของ
เก่าตามความมุ่งหมายแห่งพระราชบัญญัติ และต้องรับอนุญาต
จากเจ้าพนักงาน มีฉะนั้นมีผิด

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้กรรมการตรวจฎีกา
จำเลย อุทธรณ์คำพิพากษาศาลอุทธรณ์
ตำรวจนครบาล โจทก์

คดีระวาง

นายเจ๊กฮิว แซ่ตัน (บังคับอังกฤษ) ที่ ๑

ขุนราชกิจพะยาบาล (มาก ตันติเจริญ) ที่ ๒ จำเลย

นายกิดเต็ง แซ่เฮย ที่ ๓

โจทก์ฟ้องว่าเมื่อระวางวันที่ ๑ ถึงวันที่ ๓๐ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๒
จำเลยส่งมอบกันประกอบการอาชีพค้า จำหน่าย และแลกเปลี่ยนทองคำ
รูปพรรณ ซึ่งเป็นของที่ใช้แล้วรวมน้ำหนักประมาณ ๒๐๐ ค่าตั้งเงิน
โดยจำเลยไม่มีใบอนุญาตค้าของเก่า เหตุเกิดที่ตำบลสะพานแจ็กผ่อ

ฎีกาที่
๘๒๓

เกล้ามา ก็เป็นการค้าของเกล้าตามความหมายแห่งพระราชบัญญัติ และ
 จำเลยตั้งวานทำการค้าตั้งวานเป็นอาชีพ การกระทำของจำเลยเข้า
 พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเกล้า พ.ศ. ๒๔๗๔
 โดยปราศจากสิ่งใด ส่วนการที่จำเลยเอาทองรูปพรรณซึ่งเป็นของ
 เกล้ามาชุบทำใหม่เพื่อขายต่อไปนั้น เป็นเหตุการณีกายหลังอีกส่วนหนึ่ง
 ไม่เป็นเหตุพอที่จะเปลี่ยนแปลง การกระทำของจำเลยดังกล่าวข้างต้นได้
 ฎีกาจำเลยฟังไม่ขึ้น พิพากษาให้ยกเลย คงบังคับคดีตั้งโทษจำเลย
 ไปตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ๑

วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๗๖

พระยาวิกรมรัตนสุภา

พระยาพรหมทิศศรีพิลาศ

อว. ประเสริฐแกด

อว. อ. ชอลถันต์

เรื่องนี้เป็นเรื่องวินิจฉัยด้วยบทในพระราชบัญญัติอันมีบัญญัติ
 คำว่า "ค้า" จะหมายความว่าอย่างไร
 ถ้าบุคคลมีอาชีพในทางรับซื้อและแลกเปลี่ยนทองรูปพรรณที่ใช้
 แดง และเอาจำหน่ายขายไปตามสภาพที่ขอมา หรือได้แก้ไขดัดแปลง
 บ้าง ก็เป็นอันไม่มีปัญหา และเรียกได้ว่าบุคคลนั้นได้ทำการค้า และ
 สิ่งของทองรูปพรรณที่รับซื้อหรือแลกเปลี่ยนไว้และจำหน่ายไป ก็นับ
 ว่าเป็นของเกล้าตามพระราชบัญญัติโดยไม่ต้องสงสัย

การกระทำของจำเริญในเรื่องนี้ เมื่อได้รับชื่อหรือแตกเปลี่ยน
 ดังของทองรูปพรรณไว้แล้ว ไม่ใช่แต่เพียงได้ตัดแปลงแก้ไข แต่
 ได้ยุบและทำเป็นรูปพรรณชนิดใหม่ทีเดียว แล้วจึงเอาออกขาย จึงเกิด
 เป็นปัญหาให้สงสัยเถียงว่าการกระทำดังนั้นไม่เป็นการค้าของเก่า แต่
 เป็นข้อเถียงที่น่าจะชนะได้ เพราะจะตัดแปลงแก้ไขเพียงเล็กน้อย
 หรือมาก หรือยุบทำใหม่เลยก็แล้ว ก็คงอยู่ในฐานที่เอาของเก่ามาทำ
 แล้วจำหน่ายต่อไป ทว่าทำใหม่หรือทำชนิดใหม่นั้น ก็คงเป็นแต่เพียง
 เปลี่ยนรูปหรือลักษณะแห่งของ ส่วนของหนักคงต้องเป็นของเก่าอยู่
 นั่นเอง หาได้กลายเป็นของใหม่อย่างที่เข้าใจกัน ดังเช่นของที่ขาย
 ตามห้างหรือร้านขายเครื่องทองรูปพรรณซึ่งได้ทำใหม่ ๆ นั้นไม่

ในคำพิพากษาระบบนี้ นอกจากการวินิจฉัยปัญหาตามเนื้อเรื่อง
 แห่งคดี ยังมีข้อควรตั้งเหตุข้อหนึ่งคือ ในการตีความด้วยบทแห่ง
 พระราชบัญญัติ ศาลฎีกาได้นำเอาข้อความในกฎกระทรวง ซึ่งออก
 ตามพระราชบัญญัติมาประกอบการตีความนั้นด้วย

ฎีกาที่
๘๒๔

คำพิพากษาที่ ๘๒๔ พ.ศ. ๒๔๗๒

ริบทวิทย์, อาวุธปืน; ประมวลอาชญามาตรา ๒๘

ประมวลอาชญามาตรา ๒๘ ไม่เป็นบทบัญญัติที่บังคับว่าต้อง
ริบของกลางเสมอไป ต้องอ่านรวมกับมาตรา ๒๗ และวินิจฉัยว่า
อย่างใดควรริบและไม่ควรริบ ซึ่งเป็นดุลยพินิจของศาล เพราะ
ฉะนั้นอาวุธปืนที่จำเลยมีไว้โดยมิได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงาน
อันเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน ร.ศ. ๑๓๑ มาตรา ๓๔
นั้น ศาลจะไม่สั่งให้ริบก็ได้

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้กรรมการตรวจฎีกา
โจทก์ อุตสาหกรรมคำพิพากษาศาลอุทธรณ์
อัยการเชียงใหม่ โจทก์
คดีระวาง

นายหม่อมทูนหยื่น (บังคับอังกฤษ) จำเลย
คดีนี้ได้ความตามข้อโจทก์หา และจำเลยให้การรับสารภาพว่า
มีอาวุธปืนชนิดสั้น ๑ กระบอก และกระสุนปืนไว้ โดยมิได้รับอนุญาตจาก
เจ้าพนักงานจริง ๆ

ศาลมณฑลพายัพและศาลอุทธรณ์เห็นสอดคล้องต้องกันว่า จำเลย
กระทำความผิดต้องด้วยกฎหมายพระราชบัญญัติอาวุธปืน ศก. ๑๓๑ มาตรา ๓๔
ให้ปรับจำเลย ๕๐ บาท แต่ลดเพราะจำเลยรับสารภาพลงครึ่งหนึ่ง
ตามมาตรา ๕๘ คงให้ปรับจำเลย ๒๕ บาท ถ้าไม่มีเงินเสียค่าปรับ
ให้จัดการตามกฎหมายลักษณะอาชญามาตรา ๑๘ ส่วนปืนของกลาง

ศาลมณฑลพายัพเห็นว่ายังไม่ควรริบ ศาลอุทธรณ์เห็นชอบด้วย
และวินิจฉัยต่อไปว่า บันของกลางไม่เป็นทรัพย์สินที่ศาลต้องริบตาม
กฎหมายลักษณะอาชญามาตรา ๒๘ เสมอไป ศาลมีอำนาจสั่งให้ริบ
หรือไม่ริบได้ตามที่เห็นสมควรตามมาตรา ๒๗ ฯ

โจทก์ทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาในปัญหาข้อกฎหมายว่า จำเลยมีบัน
ได้เป็นความผิดตามพระราชบัญญัติอาชญา ๕๗ ๕๗ ๕๗ มาตรา ๓๔ ต้อง
ริบบันตามกฎหมายลักษณะอาชญามาตรา ๒๘ ฯ

กรรมการศาลฎีกาได้ตรวจปรึกษาคดีแล้ว ปัญหาในคดีมีข้อ
เดียวว่า อาชญาของจำเลยในคดีนี้จะต้องริบตามกฎหมายลักษณะ
อาชญามาตรา ๒๘ ได้หรือไม่ กรรมการได้ตรวจมาตรา ๒๘
โดยถ่องแท้แล้ว เห็นว่ามาตรานี้ไม่เป็นบทบัญญัติที่บังคับให้ริบ
ของกลางเสมอไป ต้องอ่านมาตรา ๒๘ รวมกับมาตรา ๒๗ ไปด้วยกัน
และวินิจฉัยว่าอย่างไรใดควรริบและไม่ควรริบ แล้วแต่คดีเป็นเรื่อง ๆ
เป็นดุลยพินิจของศาล คดีนี้ศาลต่างทั้ง ๒ ได้ใช้ดุลยพินิจและวินิจฉัย
ว่าบันของจำเลยยังไม่ควรริบ เมื่อคดีมีประเด็นเกี่ยวกับดุลยพินิจ
ของศาล คู่ความย่อมทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาหาได้ไม่ จึงพร้อมกัน
พิพากษาให้ยกฎีกาของโจทก์เสีย บังคับคดีขึ้นตามศาลเดิม ฯ

วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๗๖

พระยาพรหมทัตศรีพิไลศ

พระยาวิกรมรัตนสุภา

ฮาร. ประเดรินแกศ

ฮาร. อ. ๒๐๓๓๓

ฎีกาที่
๘๒๘
(ในด)

คำพิพากษาระบบนเป็นอีกเรื่องหนึ่ง ซึ่งศาลฎีกาพิพากษาใน
เรื่องวิบทพยัคฆ์ อันควบทมีว่า “ให้รับ” แต่ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า
อยู่ในดุลยพินิจของศาล จะรับก็ได้ไม่รับก็ได้

โดยฉะเพาะในส่วนของที่เกี่ยวกับประมวลอาชญามาตรา ๒๘ น ทวร
พิเคราะห์เทียบเคียงกับมาตรา ๒๗ ซึ่งมีความว่า “ศาลมีอำนาจที่จะตั้ง
ให้รับ” อันต่างกับความในมาตรา ๒๘ ถ้าหากผู้เขียนกฎหมายตั้งใจ
จะให้ ๒ บทที่มีความหมายอย่างเดียวกัน ก็น่าจะเขียนเสียให้เหมือน
กันดีกว่า

หนึ่งในเรื่องมีบันทึกโดยมิได้รับอนุญาต ศาลฎีกาได้เคยใช้บท
มาตรา ๒๘ แห่งประมวลอาชญา วิบทพยัคฆ์ได้โดยมิได้รับอนุญาตนั้นเสีย
คือคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๕๓/๒๔๕๘ (๕ ม. ต. ๖๒๗) และที่ ๖๕๒/๒๔๕๘
(๕ ม. ต. ๖๓๐) เป็นต้น ก็มิให้คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๗๔/๒๔๖๐
(๑ ข. ต. ๑๘๔) ซึ่งให้รับเหมือนกัน

แต่ถ้าบทนั้นได้รับอนุญาตแล้ว เป็นแต่มิได้ต่ออายุใบอนุญาต
ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าไม่เข้าในบทแห่งประมวลอาชญามาตรา ๒๗ หรือ ๒๘
และไม่รับบทของกลาง

อีกประการหนึ่งในเรื่องถ้อยคำข่มขู่ในถนนหลวงหรือที่สาธารณะ
สถาน อันเป็นผิดในตระหุโทษ ตามประมวลอาชญามาตรา ๓๓๕ ข้อ ๒
ศาลฎีกาก็เคยวินิจฉัยว่า การที่จะรับอาชญาข่มขู่ของกลางหรือไม่ อยู่ใน
ดุลยพินิจของศาล คือคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๓๐/๒๔๖๘ (๘ ข. ต. ๕๓๕)
ซึ่งคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๖๓/๒๔๗๓ (๓๒ ข. ต. ๑๐๕๐) ได้ดำเนินการตาม

ในเรื่องวิบทพยัคฆ์ตามประมวลอาชญามาตรา ๒๘ ให้คำพิพากษา
และฟุคโนฎีกาที่ ๓๗๔/๒๔๗๖ (บ.ร.บ. ๒๓๘) ประกอบด้วย

คำพิพากษาที่ ๙๒๖ พ.ศ. ๒๔๗๖

ฎีกาที่
๙๒๖

คนจรวัด, อภัยโทษ, ทำผิดขึ้นใหม่

บุคคลที่เคยต้องโทษจำคุก ๓ ครั้ง จึงถูกส่งตัวไปอยู่ต่าง
จังหวัดมีกำหนด ๗ ปี ตามพระราชบัญญัติตัดสินคนจรวัด
ร.ศ. ๑๒๗ และต่อมาได้รับพระราชทานอภัยโทษให้พ้นจากการ
ส่งตัวตัดสินคนต่างจังหวัดนั้น ถ้ามากระทำผิดขึ้นใหม่ ศาลก็มี
อำนาจที่จะส่งตัวไปตัดสินคนต่างจังหวัดอีกได้

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้กรรมการตรวจฎีกา
โจทก์ อุทธรณ์คำพิพากษาศาลอุทธรณ์
อัยการนครพนม โจทก์

คดีระวาง

นายเงิน ดีดำ

จำเลย

ขอเท็จจริงในคดีนี้ได้ความว่า จำเลยคนนมีอายุ ๒๘ ปี เป็นบุตร
นายจำปา ตั้งบ้านเรือนอยู่ที่บ้านดอนแดง ตำบลคำเตย จังหวัด
นครพนม จำเลยเคยต้องโทษมาแล้วหลายครั้ง ครั้งหนึ่งฐานลัก
ทรัพย์ ศาลตัดสินจำคุก ๓ เดือน ครั้งที่ ๒ หนักคุมขังโทษ ๖ เดือน
๒๐ วัน ครั้งที่ ๓ หนักทรัพย์และต่อสูชดขวางเจ้าพนักงานโทษ ๑ ปี เมื่อ
พ้นโทษแล้วจำเลยถูกส่งตัวไปอยู่ต่างจังหวัดมีกำหนด ๗ ปี ในระวาง
ที่จำเลยถูกส่งตัวไปอยู่ต่างจังหวัดโดยจำกัดเขตให้อยู่นั้น จำเลย
ต้องโทษฐานหลบหนีหนักคุมขัง ถูกจำแทนปรับ ๓๒ วันครึ่งหนึ่ง อีก

ฎีกาที่
๘๒๖

ครึ่งหนึ่งหนีออกจากเขตต์ โทษจำคุก ๒๐ วัน เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๕
จำเลยได้รับพระราชทานอภัยโทษ ให้พ้นจากการตั้งตัวคัดค้านด้านต่าง
จังหวัด เมื่อวันที่ ๑๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๖ จำเลยบังอาจใช้มิด
ได้ทำอันตราขายทรัพย์สินของบิดาจำเลย โจทก์จึงขอให้ลงโทษจำเลยตาม
กฎหมายลักษณะอาชญามาตรา ๓๒๔ และขอให้เพิ่มโทษจำเลยตาม
มาตรา ๗๓ และเมื่อจำเลยพ้นโทษแล้วขอให้ส่งตัวจำเลยไปคัดค้านด้าน
อยู่ต่างจังหวัด ตามพระราชบัญญัติคัดค้านคนจรจัดและคนที่เคยต้อง
โทษหลายครั้ง ศก ๑๒๗ ข้อ ๓ จำเลยให้การรับสารภาพตามข้อหา ๑

ศาลจังหวัดนครพนมพิพากษาว่า จำเลยทำผิด กฎหมาย ลักษณะ
อาชญามาตรา ๓๒๔-๕๔ และเพิ่มโทษจำเลยตามมาตรา ๗๓ อีกครึ่งหนึ่ง
รวมโทษจำคุกจำเลย ๔ เดือน ๑๕ วัน ลดโทษจำเลยตามมาตรา ๕๘
หนึ่งในสาม คงให้จำคุกจำเลยมีกำหนด ๓ เดือน แต่ข้อที่โจทก์
ขอให้ส่งตัวจำเลยไปอยู่ต่างจังหวัดนั้น ศาลจังหวัดนครพนมเห็นว่า
ตามลักษณะรับฟ้องบทที่ ๒๑ ประการที่ ๓๐ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณา
ความมีโทษศก ๑๑๕ มาตรา ๓๗ และวิธีพิจารณาความแพ่งศก ๑๒๗
มาตรา ๓ ห้ามมิให้นำคดีที่เสร็จเด็ดขาดแล้วมาฟ้องอีก จึงให้ยกข้อหา
ของโจทก์ในข้อที่ขอให้ศาลส่งตัวจำเลยไปอยู่ต่างจังหวัดนี้เสีย ๑

โจทก์อุทธรณ์เพราะข้อที่ขอให้ส่งตัวจำเลยไปอยู่ต่างจังหวัด
ศาลอุทธรณ์เห็นว่าจำเลยได้กระทำผิดมาแล้ว ๓ ครั้ง ศาลก็ได้ตั้ง
จำเลยไปอยู่ต่างจังหวัดแล้ว จำเลยได้พ้นโทษโดยพระราชทานอภัย
โทษ เมื่อจำเลยมากระทำผิดในครั้งนี้อีก ต้องนับว่าจำเลยได้กระทำ
ผิดเป็นครั้งแรกไปใหม่ จะถือว่าเป็นโทษครั้งที่ ๔ ไม่ได้ จึงพิพากษา
ยืนตามศาลเดิม ๑

โจทก์ทุกเหตุ ๑ ฎีกาในปัญหาข้อกฎหมายว่า ตามพระราชบัญญัติคดีต้นตอคนจรจัดไม่ได้มีข้อยกเว้นไว้เลยว่า คนเช่นจำเลยที่ของโทษ ๓ ครั้งแล้ว เมื่อส่งตัวจำเลยไปอยู่ต่างจังหวัด จำเลยพ้นโทษแล้วมากระทำผิดครั้งหลังนี้อีก จะต้องคงคณับหนึ่งไปใหม่ ๑

กรรมการศาลฎีกาพร้อมกันตรวจประชุมปรึกษาด้านอน เรื่องนี้คดีมีปัญหามาถึงศาลฎีกาจะต้องวินิจฉัยว่า โจทก์จะฟ้องขอให้ส่งตัวจำเลยไปอยู่ต่างจังหวัดได้หรือไม่ กรรมการศาลฎีกาได้พิจารณาพระราชบัญญัติคดีต้นตอคนจรจัด และคนที่เคยต้องโทษหลายครั้ง ๓๒๗ แล้ว เห็นว่าตามพระราชบัญญัติความประสงค์จะปราบปรามคนที่มีต้นตอหนีหายและประพฤติชั่วต้องโทษ แล้วก็มีได้เขตหลายการที่ปราบปรามบุคคลพวกนี้ จึงอยู่ในดุลยพินิจของศาล แต่แต่ศาลจะเห็นสมควร กฎหมายนี้เป็นกฎหมายพิเศษที่ให้อำนาจแก่ศาล ไม่ต้องด้วยลักษณะห้ามฟ้อง ดังที่ศาลเดิมได้ยกขึ้นอ้างอิงมา กรรมการศาลฎีกาเห็นว่าเมื่อจำเลยต้องถูกส่งตัวไปอยู่ต่างจังหวัด และได้รับพระราชทานอภัยโทษให้พ้นจากการส่งตัวไปติดต้นตอ มิได้หมายความว่าพระราชทานอภัยโทษที่จำเลยเคยต้องโทษมาแล้วหลายครั้งนั้นไม่ เพราะฉะนั้นบาปเก่าที่จำเลยกระทำมาแล้วยังคงอยู่ เมื่อจำเลยมากระทำผิดขึ้นใหม่ ศาลก็มีอำนาจที่จะส่งตัวจำเลยไปติดต้นตอต่างจังหวัดอีกได้ จำเลยคนมีต้นตอหนีหายซ้ำ เหตุที่ตามมาตราจะว่ากล่าวถึงสอน จึงได้มอบคดีให้พนักงานอัยการฟ้องร้องเป็นการสมควรอย่างยิ่ง เมื่อจำเลยได้พ้นโทษแล้วควรที่จะส่งตัวจำเลยไปอยู่ต่างจังหวัดอีก เพื่อการปราบปราม และจำเลยจะได้สำนึกรู้สึกตนเป็นพลเมืองดี ฎีกาโจทก์

ฎีกาที่
๘๒๖

พงชน จึงพร้อมกันพิพากษาให้แก้คำตัดสินศาลอุทธรณ์ว่าเมื่อจำเลย
พ้นโทษแล้วให้ส่งตัวจำเลยไปต่างจังหวัดตามพระราชบัญญัติคดีชั้นศาล
คนจรจัด ศก ๑๒๗ ข้อ ๓ มีกำหนด ๒ ปี ให้ศาลเดิมบังคับคดีไป
ตามคำพิพากษาศาลฎีกานี้ ฯ

วันที่ ๑ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๗๖
พระยาหริศจันทร์สุวิฑิต
พระยาวิกรมรัตนสุภาภ
พระยามณฑาสุราษ

ในเรื่องนี้ การที่จำเลยได้รับพระราชทานอภัยโทษ ก็มีผล
อย่างเดียวกับว่าจำเลยได้รับโทษถูกส่งไปอยู่ต่างจังหวัดครบถ้วนแล้ว

มีเหตุว่าบุคคลที่กระทำผิด และได้ถูกลงโทษและรับโทษด้วยความ
ความผิดนั้นแล้ว ใครจะนำเอาความผิดอันเดียวกันนั้นมาฟ้องร้องให้
ลงโทษอีกไม่ได้ เรียกว่าเป็นการฟ้องซ้ำ (ดูพุดโนตฎีกาที่ ๑๔๗/๒๔๗๖,
บ.ร.บ. ๒๐๘ และที่ ๗๐๒/๒๔๗๖, บ.ร.บ. ๑๐๖๐)

แต่ในเรื่องส่งตัวไปอยู่ต่างจังหวัด ตามพระราชบัญญัติคดี
ชั้นศาลคนจรจัด มีปัญหาว่าการที่จำเลยถูกศาลตัดสินลงโทษจำคุก
๓ ครั้ง และต้องถูกส่งไปอยู่ต่างจังหวัดจนพ้นโทษมาแล้ว จะเรียกว่า
การถูกศาลตัดสินลงโทษ ๓ ครั้งนั้นเป็นการกระทำผิดดังที่กล่าวข้างบน
ซึ่งเมื่อจำเลยได้รับโทษ คือถูกส่งไปอยู่ต่างจังหวัดแล้ว จะนำมา
กล่าวอ้าง เพื่อให้ส่งไปอยู่ต่างจังหวัดอีกในเมื่อจำเลยกระทำผิดขึ้นใหม่
ได้หรือไม่

ศาลฎีกาได้เคยอธิบายว่า กฎหมายเรื่องคดีชั้นต้นคนจรจัด โดยให้ส่งไปอยู่ต่างจังหวัด เป็นกฎหมายพิเศษเกี่ยวกับการปกครอง ที่จะคดีชั้นต้นคนให้เป็นพลเมืองดี และให้อำนาจศาลที่จะสั่งคนนั้นได้ สำหรับบุคคลที่ต้องโทษหลายครั้ง แต่การต้องโทษหลายครั้งนั้น หากใช้การกระทำของผู้ที่ต้องโทษไม่ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๙๐/๒๕๕๖, ๓ ม.ร.ด. ๒๗๕ และที่ ๑๒๓๕/๒๕๗๓, ๑๔ ข.ด. ๘๒๗)

ฎีกาที่
๘๒๖
(โนต)

หนึ่งในฎีกาฉบับ พ.ศ. ๒๕๕๖ ที่กล่าวข้างบน ได้อธิบายไว้ ชัดเจนว่า “เหตุที่ทำให้จำเลยมีความผิดทางอาชญาฐานเป็นคนจรจัด ได้เกิดขึ้นเมื่อจำเลยหลุดพ้นโทษครั้งที่สี่”

โดยนัยแห่งเหตุผลตามที่ศาลฎีกาได้วินิจฉัยมาดังกล่าวนี้ จึงเป็นที่เห็นได้ว่า การที่จำเลยถูกลงโทษจำคุกครั้งก่อนๆ นั้น เป็นแต่เพียง เหตุการณ์หรือข้อเท็จจริงที่ได้เกิดขึ้น หากใช้การกระทำผิดซึ่งได้ถูก ลงโทษโดยที่จำเลยได้รับโทษฐานถูกส่งไปอยู่ต่างจังหวัดนั้นไม่ เมื่อจำเลยมากระทำผิดขึ้นใหม่ และถูกลงโทษจำคุก ประกอบด้วย ข้อเท็จจริงที่จำเลยเคยรับโทษครั้งก่อนๆ ศาลก็มีอำนาจที่จะสั่งตัว จำเลยไปคดีชั้นต้นต่างจังหวัดอีกได้

แจ้งความ

การสั่งรับ "บทธะบิล" คู่มือปกข้างหลัง

๑. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ของ พระยา
เทพวิฑูร ตอน ๑ (มาตรา ๑ ถึง ๔๓), ตอน ๒ (มาตรา ๔๔ ถึง ๘๗), ตอน ๓
(มาตรา ๘๘ ถึง ๑๔๓) ราคาเล่มละ ๒ บาท ค่าส่งเล่มละ ๑๕ สตางค์.
สั่งซื้อได้ที่ กรุงเทพมหานคร, ที่พิรุณพาณิชย์, ที่บ้าน
พระยาเทพวิฑูร ๘๖๐ ถนนสีลม หรือที่สำนักงานทนายความ
เทพศรีหริศ, ตึก บี. เอ็ม. ซี. เซิงส์พานพิทยเสถียร พระนคร.

พจนานุกรมกฎหมาย

โดย

ขุนสมาหารทิศคดี (โป๊ะ โป้รูปต์)

เนติบัณฑิตสยาม-รัฐมนตรี

เป็นหนังสือพจนานุกรมกฎหมายเล่มแรกที่ได้แต่งขึ้นในเมืองไทย เหมาะ
สำหรับผู้ที่สนใจในวิชาธรรมศาสตร์ - พ้องคำ - ทฎ - บรรจุคำ
กฎหมายตั้งแต่โบราณถึงสมัยปัจจุบัน ๑๔๖๒ คำ นักศึกษาคอร์มได้
เป็นคู่มือ เพราะการเรียนรู้ความหมายในถ้อยคำแห่งกฎหมาย มีบาง
คำที่เราเรียนรู้ โดยคำนั่นเอง แต่ก็มีบางคำที่เราไม่สามารถจะรู้ได้
หรือรู้ได้อย่างไม่กว้างขวางพอ หนังสือนี้จะช่วยอธิบายให้ท่านเข้าใจ
โดยตลอด เป็นหนังสือขนาด ๘ หน้ายก มีหน้ากระดาษ ๔๐๐ หน้า
เศษ พิมพ์ด้วยกระดาษหนาอย่างดี เดิมราคา ๖ บาท บัดนี้ลดเหลือ ๓
บาท ค่าส่ง ๕๐ สตางค์ นำใช้ เพราะได้ลดราคาลงมาก เพื่อยัง
ความสะดวกแก่สภาพการเงินและจำนวนนักศึกษาซึ่งเพิ่มขึ้น มีจำนวน
เหลือออก สั่งซื้อได้ที่กรุงเทพมหานคร ถนนเจริญกรุง พระนคร

แจ้งความ

บทรเบ็ดเล่ม ๑ คำพิพากษาฎีกา พ.ศ. ๒๔๗๖

คำบำรุงประจำปี

๑๐ บาท

ส่งรับได้

พระยาเทพวิทร

บ้านเลขที่ ๕๖๐ ถนนสีลม

หรือที่สำนัก

งานทนายความ เทพศรีหริศ ตึก บี.เอ็ม.ซี. เซิงสพานพิทยเสถียร

พระนคร

หนังสือกฎหมายที่กำลังมีผู้สนใจ

๑. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะ ๕๐
ชาย แลกเปลี่ยน ให้ ของ พระยาวิทรธรรมพิเนต เคยเป็นผู้สอน
กฎหมายณโรงเรียนกฎหมาย ราคา ๖ บาท ปกหนังสือถ่ม ๘ บาท
ค่าส่ง ๕๐ สตางค์. Extra-territoriality in Siam (ภาษาอังกฤษ)

ของท่านผู้แต่งคนเดียวกัน ปกแข็งราคา ๖ บาท ค่าส่ง ๖๐ สตางค์

ตั้งชื่อได้ที่ กรุงเทพมหานคร ที่บ้าน พระยาวิทรธรรมพิเนต
ถนนพดินจัตต พระนคร, หรือที่สำนักงานทนายความ วิทรธรรม ตึกแยก
ตรงข้ามห้าง เอ็ด. เอ. บี.

๒. คำแนะนำหัวข้อกฎหมายอาชญา ของ เฮนรีโลว์ริง เคย
เป็นที่ปรึกษากฎหมายและผู้สอนกฎหมายณโรงเรียนกฎหมายกระทรวง
ยุติธรรม พิมพ์ครั้งที่ ๒ ราคาถ่มละ ๒.- บาท ค่าส่ง ๒๐ สตางค์

๓. เล็กเซอร์ราชบุรี ราคาเดิม ๖ บาท ลดเหลือ ๒ บาท

๔. พระราชบัญญัติลักษณะล้มละลาย กับ พระราชบัญญัติ
แก้ไขเพิ่มเติม ไทยดวัน ๑ บาท ลด ๓๐ % ไทย-อังกฤษลดเหลือ ๒.-

๕. กฎหมายรัฐธรรมนูญ ไทยดวัน ๓-๕-๓๐-๒๕ สตางค์ ฉบับ
มูลค่าแสดงการณของนายกรัฐมนตรี ๒๐ สตางค์ ฉบับชั่วคราวฉบับ
มูลค่าแปด ลดเหลือ ๓๕ สตางค์ ตั้งชื่อได้ที่ กรุงเทพมหานคร

ถ้าท่านต้องการตัวบทกฎหมายที่มีทั้งภาคไทยและคำแปลภาษาอังกฤษ โปรดขอ
บัญชีราคาที่กรุงเทพฯบรรณาคาร เวลานี้กำลังขาดครุณา